AFRIKAANS

AS REQUIRED FOR

NATIONAL COMMERCIAL AND CIVIL SERVICE EXAMINATIONS

AFRIKAANS

AS REQUIRED FOR

NATIONAL COMMERCIAL
AND
CIVIL SERVICE EXAMINATIONS

BY

JAS. J. BROODRYK

AND

A. GELDENHUYS

LECTURERS IN AFRIKAANS
AT THE CAPE TECHNICAL COLLEGE, CAPE TOWN.

HOLL.-AFRIK. UITGEVERS-MIJ. v/h J. DUSSEAU & Co., KAAPSTAD
1926

CONTENTS — INHOUD.

CHAPTER		PAGE
I.	Pronunciation	9
II.	Vowels and Diphthongs	14
III.	The Noun	17
IV.	The Pronoun	24
V.	Sentence Construction	29
VI.	Sentence Construction (Continued)	35
VII.	The Adjective	40
VIII.	Prepositions, Conjunctions and Adverbs	45
IX.	Revision	49
X.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises)	52
XI.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises) (Continued)	57
XII.	Letters	62
XIII.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises)	69
XIV.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises) (Continued)	73
XV.	Revision	78
XVI.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises)	81
XVII.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises) (Continued)	87
XVIII.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises) (Continued)	91
XIX.	Revision	97
XX.	Miscellaneous Terms and Abbreviations (Exercises)	99

CHAPTER PAGE

XXI. Revision 106
XXII. Revision (Continued) 110
Reading-Exercises 115
Examination Papers:
National Commercial 165
Civil Service 194
South African Railways and Harbours (1924) . . 221
Alphabetical List of Terms (English – Afrikaans) . . 224
Alphabetical List of Terms (Afrikaans – English) . . 239
Abbreviations 257

PREFACE.

Our aim throughout this book, intended primarily for use in the Cape Technical College, has not been to treat extensively the subject of Afrikaans as language but to confine ourselves to the needs of students preparing for the various stages of the National Commercial, and Civil Service Examinations in Afrikaans.

The requirements of those, who have to sit for the various examinations in this subject held by the South African Railways and Harbours, have also been borne in mind and it is sincerely hoped that, despite its imperfections, the book will be of some assistance to those who desire to become bilingual.

It must be remembered at the outset, that only such rules, as are considered necessary for our purpose, have been included and the work must *not* therefore be considered as a treatise on Afrikaans Grammar.

We believe that the exercises and reading-lessons included in this work, supplemented by similar exercises and *conversation* on the part of the teachers concerned, will eliminate the necessity of a class reader in the preliminary stages.

In the compilation of this book we have had invaluable advice from Mr. G. A. Hutchinson, Head of the Department of Commerce, Cape Technical College; Prof. J. J. Smith of the University of Stellenbosch, Mr. E. O. Vaughan, President of the South African Teachers' Association and numerous friends.

In addition to our own contributions, we have made use of a few of the reading-lessons in "De Bussy se Leesboek vir Suid-Afrika" and an essay "Die Boer" in "De Burger" which we herewith gratefully acknowledge.

In conclusion, it is our pleasant duty to express our thanks to The Hon. Dr. D. F. Malan, Minister of Education, for permission to publish the available examination papers, which, we feel sure, will be found especially valuable.

That teachers and others interested will not hesitate in suggesting improvements is the wish of

THE AUTHORS.

Cape Town, December, 1925.

SUID-AFRIKAANSE SPOORWEË EN HAWENS.

AFRIKAANS, Augustus, 1924.

(Twee-en-'n-half uur.)

1. Gebruik die volgende byvoeglike naamwoorde in kort, volledige sinne:

   Fraai, nat, stowwerig, aangenaam, skemeragtig. (5)

2. Skryf die meervoud van:

   Statuut, trom, ui, oog, van, erf, wrak, aangesig, kommando, karavaan. (5)

3. Skryf die volgende in die verlede tyd:

   Die stok dryf op die water; hy hou boek by Jan Smit; die portret hang aan die muur; die man slaan die spyker in die plank; Piet skryf 'n brief aan sy Ma. (5)

4. Verdeel die volgende woorde in lettergrepe:

   Hereniging, mielieoes, tandeborsel, senuweeagtig, mettertyd, onverstandig, moontlikheid, afskuwelik, uniwersiteit, vrypostig. (10)

5. Gee die teëstellinge van:

   'n Ryp appel; 'n siek kind; 'n arm man; 'n mak perd; 'n flukse os. (5)

6. Skryf die manlike vorm van:

   Aktriese, non, kristin, skoonsuster, merrie,

   en die

   vroulike vorm van:

   Skrywer, eggenoot, leraar, volstruis, ram. (5)

7. Vertaal:

(*a*) Basutoland is famous for its rugged mountain scenery.

(*b*) The British Empire Exhibition is attracting visitors from all over the world.

(*c*) Feeling usually runs high during parliamentary elections.

(*d*) The fast train service, between Johannesburg and Cape Town is a great convenience to the public.

(*e*) Tell your uncle he must hurry, if he wants to catch the early train to Pretoria.

(*f*) Large irrigation works were completed last year.

(*g*) What time does the last train leave the Town Hall?

(*h*) The locusts are causing much damage to crops.

(*i*) The farmers are the backbone of the country.

(*j*) The frost has been very severe this winter. (20)

8. Vertaal:

Spoorweë is 'n belangrike faktor in die ontwikkeling van 'n jong land soos Suid-Afrika; daarom is dit so noodsaaklik om nuwe lyne aan te bou. Die tariewe moet so laag as moontlik gemaak word, sodat die uitvoer van ons produkte bevorder kan word. Gedurende die oorlog was die bestuur verplig om die uitreiking van ekskursie-kaartjies na die kus en ander vakansieoorde tydelik te staak. Vanaf laaste jaar was die Administrasie egter weer instaat om kaartjies gedurende sekere tye van die jaar teen verminderde prys uit te reik. (20)

9. Skryf 'n opstel van minstens 20 reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

1. 'n Werkstaking.
2. 'n Droom.

3. Die natuurskoon van Suid-Afrika.
4. Oorlog.
5. „Elke huis het sy kruisie”.

(25)

10. Skryf 'n brief van minstens 20 reëls aan die Algemene Bestuurder van Spoorweë, waarin u besonderhede vra omtrent ekskursiegeriewe na die kus. (25)

11. Diktee. (30)

12. Mondeling. (50)

MISCELLANEOUS TERMS ARRANGED ALPHABETICALLY.

A.

English.		Afrikaans.
Acceptance	—	akseptasie.
Account	—	rekening.
Account book	—	rekeningboek
Account current	—	rekening koerant.
Acknowledgment of debt	—	skulderkentenis.
Adhere (to)	—	bly by.
After perusal	—	na insage.
Agent	—	agent.
Ample	—	ruim.
Amply supplied	—	ruim voorsien.
Annuity	—	jaargeld.
Application	—	aansoek, applikasie.
Application form	—	aansoekvorm, applikasie-vorm.
Area	—	oppervlakte.
Assets & Liabilities	—	bate en laste (skulde).
Assignee	—	prokurasiehouer.
Assuring you of	—	u versekerende van.
Assuring you of our best endeavours to give every satisfaction	—	versekerende u van ons beste poginge om volle tevredenheid te gee.
At present, now-a-days	—	teenswoordig.
At your earliest convenience	—	so gou as doenlik.
Authorised Capital	—	geoutoriseerde kapitaal.
Awaiting	—	in afwagting van.

B.

Balance	—	balans, saldo.
Balance sheet	—	balansstaat.
Bankdraft	—	bankwissel.
Banker	—	bankier.
Bank holiday	—	publieke vakansiedag.
Banking	—	bankiersvak, bankwese.
Banknotes	—	banknote, bankbiljette.
Bankrupt, insolvent	—	bankrot, insolvent.
Bankruptcy	—	bankrotskap.
Bearer	—	draer, houer, toonder.
Bill, draft	—	bewys, wissel.
Bill Books	—	wisselboeke.
Bill Clerk	—	wisselklerk.
Bill of Acceptance	—	akseptasiewissel.
Bill of Exchange	—	wisselbrief.
Bills payable-book	—	wissel betaalboek.
Bills receivable-book	—	wissel ontvangeboek.
Blank cheque	—	blanko tjek.
Blank endorsement	—	blanko endossement.
Blotting paper	—	kladpapier.
Bookkeeper	—	boekhouer.
Bookkeeping	—	boekhou.
Broker	—	makelaar.
Business	—	besigheid, sake.
Business letter	—	besigheidsbrief.
Business man	—	besigheidsman, man van sake.

C.

Capital	—	kapitaal.
Carbon paper	—	afdrukpapier (karbon-papier).
Carriage	—	vrag.

Cash — kontant.
Cash balance — kasbalans, kasbeskeie.
Cash book — kasboek, kassaboek.
Cashier — kassier.
Change — kleingeld.
Charter (to) — tjarter.
Chartered — getjarterde.
Clearing agent — ekspediteur, skeepsagent.
Clearing house — verrekeningkantoor.
Clerical error — skryffout.
Clientele — klandiesie.
Closed account — geslote rekening.
Collect(ion) — kollekteer, kolleksie.
Commercial traveller — handelsreisiger.
Compete — mededing, kompeteer.
Competition — mededing, konkurensie.
Competitor — mededinger, konkurent.
Complaint(s) — klagte(s).
Concerning — betreffende.
Confidential clerk — private klerk, prokurasiehouer.
Confirm — bevestig.
Consignee — gekonsienjeerde.
Consignment — besending.
Copy (a) — kopie, afskrif.
Copy (to) — kopieer, afskryf.
Copying fees — kopieergeld (fooi).
Copying paper — kopieerpapier.
Copy right — outeursreg.
Cost of production — produksiekoste.
Credit — krediet.
Credit (to) — krediteer.
Credit note — kredietbriefie (kredietnota).

Creditor	—	krediteur.
Crop(s)	—	oes(te).
Crossed cheque	—	gekruisde tjek.
Currency	—	koers, omloop.
Current account	—	lopende rekening.
Custom duty	—	douaneregte.
Customer, client	—	klant, kliënt.
Custom house	—	doeane.

D.

Daybook, journal	—	dagboek, joernaal.
Day of maturity	—	vervaldag (wissel).
Debenture (stock)	—	skuldbrief.
Debit	—	debet.
Debit (to)	—	debiteer.
Debit balance	—	batige saldo (balans).
Debit note	—	debietbriefie (nota).
Debtor	—	debiteur, skuldenaar.
Deficiency Deficit	—	tekort.
Demurrage, dock dues	—	liggelde, dokgelde.
Deposit	—	deposito.
Deposit or bank (money)	—	geld te bank, inbetaal, deponeer.
Depreciation	—	slytasie.
Detailed, full	—	breedvoerig, volledig.
Detailed information	—	volledige informasie.
Discount (to), honour a bill	—	om 'n wissel te honoreer.
Discount, rebate, abatement	—	diskonto, korting, rabat.
Dismiss, retrench	—	afdank, ontslaan.
Dispatch	—	afstuur, versend.
Dissolution	—	ontbinding.

Dissolve business (to)	—	besigheid ontbind (opsê).
Dock dues, demurrage	—	dokgelde, liggelde.
Drawee	—	betrokkene, ontvanger.
Drawer (cheque)	—	trekker.
Drawer of a bill	—	trekker.
Draw your attention	—	u aandag bepaal, vestig.
Due (cheque or bill)	—	betaalbaar.
Due date	—	vervaldag.
Due time (train)	—	regte tyd.
Dull, languid	—	kwynend.
Duplicating paper (copying paper	—	duplikaatpapier.
Duty	—	belasting, regte.
Duty customs	—	doeaneregte.
Duty free	—	tolvry.

E.

Enclose (to)	—	insluit.
Enclosed	—	ingeslote.
Enclosed herewith	—	hiermee ingeslote.
Enclosed please (you will) find	—	ingeslote sal u vind.
Enclosure(s)	—	bylaag(e).
Endorse (to)	—	endosseer, endossement uitmaak.
Endorsement	—	endossement.
Entrepot, warehouse	—	entrepó, pakhuis.
Entries, postings	—	pos(te), boekinge.
Eventually	—	uiteindelik.
Exchange	—	beurs, koers.
Extension, development	—	uitbreiding.
Extension line	—	bylyn.

F.

Fall (in price)	—	daling.
File	—	lias, legger.
File (to)	—	liasseer.
Filing	—	liassering.
Filing system	—	liasseerstelsel, opbergstelsel.
Firm (a)	—	firma.
Firm (market)	—	ferm, vas, standvastig.
Fiscal year	—	boekjaar.
Fixed deposits	—	vaste deposita, beleggings.
Float (a business)	—	floteer.
Flourish (market)	—	floreer, bloei.
Fluctuate(ion)	—	skommel(ing).
Folder	—	omslag.
Forged cheque	—	valse tjek.
For the time being	—	voorlopig.
For which we thank you	—	waarvoor ons u dank.
Freight	—	vrag (oorsee).
Furnisher, purveyor	—	leweransier.

G.

General average	—	algemene awery.
Grocer	—	kruidenier.
Grocery	—	kruidenierswar e.
Gross profit	—	bruto wins.
Gross weight	—	bruto gewig.
Guarantee	—	waarborg, garansie.
Guarantee (to)	—	garandeer.

H.

Harbours, ports	—	hawens.
Hardware	—	ysterwaar.
Herewith	—	hiermee.

Herewith I enclose for perusal	—	hiermee sluit ek in vir insage.
Hire and purchase system	—	huur- en koopkontrak.
Hire system	—	huurkontrak.
Honour cheque (to)	—	honoreer.

I.

I adhere	—	ek bly by.
I am directed to state	—	ek is belas om te berig.
I am in receipt of your letter	—	ek het u brief ontvang (ek is in ontvangs van u brief).
I am instructed to state	—	ek is versoek om te berig (ek is belas ......)
I am requested (informed) to state	—	ek is iopgedra ...... (ek het opdrag ......)
I am surprised	—	ek is verbaas(d).
If nothing prevents	—	As niks verhinder nie.
Import duty	—	invoerregte.
In accordance with	—	in ooreenstemming met, ooreenkomstig.
In conjunction with (with regard to)	—	aangaande ......
In connection with	—	in verband met.
In consequence of	—	na aanleiding (na gelang) van.
In consequence of (owing)	—	tengevolge van.
Increase (rise) of salary	—	verhoging......
In favour of	—	ten gunste van.
Information, data	—	gegewens, inligting.
Inquiry	—	navraag, ondersoek.
In respect of, in view of, on behalf of	—	ten opsigte van, ten behoewe van.

Instalment — paaiement.
In stock — in voorraad, voorradig.
Instructions, commands — instruksies, bevele.
Interim dividend — tussentydse diwidend.
In this respect — op dié gebied.
In transit — in transito.
Investment — belegging.
Invoice — faktuur.
I received your letter — ek het u brief ontvang.
Ironmonger — ysterhandelaar.

J.

Joint stock — gemeenskaplike kapitaal (effekte).

L.

Label — omslag (etiket).
Late — oorlede, voorheen (v/h).
Latest improvements — die nuutste (jongste) verbeteringe.
Ledger — grootboek.
Ledger clerk — grootboek-klerk.
Ledger fees — grootboek-fooi.
Lessee — huurder.
Lessor — verhuurder.
Letter book (press) — briewebook, kopieerboek.
Letter of credit — kredietbrief.
Letter of demand — eisbrief, lasbrief.
Letter of sale — verkoopsbrief.
Liabilities — laste.
Lift — hysbus (ligter).
Liquidation — likwidasie.
Loan — lening.
Loss — verlies.

M.

Mail-order department	—	posbestellingsdepartement.
Make the following adjustments	—	maak die volgende aansuiwerings (veranderinge).
Manufacture (to)	—	fabriseer, vervaardig.
Manufactured	—	gefabriseerde.
Manufacturer	—	fabrikant.
Manufactures	—	fabrikate.
Market place, area	—	afsetgebied.
Mature (to), (due)	—	verval.
Merchandise	—	koopware.
Merchant, dealer, trader	—	handelaar.
Messenger	—	boodskapper.
More remunerative prices (at)	—	voordeliger pryse.

N.

Negotiable	—	verhandelbaar.
Net profit	—	suiwere (netto) wins.
Net weight	—	suiwere (netto) gewig.
Note	—	nota, aantekening.
Note (to)	—	kennis te neem.
Noted contents	—	kennisgeneem van die inhoud.
Notice	—	kennisgewing.
Notify, to give notice	—	kennis te gee.

O.

Objection(s)	—	Beswaar(e).
Offer	—	aanbod, offerte.
Office	—	kantoor.
Office boy	—	kantoorseun.

Office requisites	—	kantoorbehoeftes.
Office till	—	geldlaaitjie.
On an average	—	gemiddeld.
On receipt	—	op ontvangs.
On your account	—	vir u rekening.
Open account	—	ope-rekening.
Order(s)	—	bestelling(s), order(s).
Output	—	opbrings.

P.

Particular average	—	besondere awery.
Particulars	—	besonderhede.
Passbook	—	bankboek.
Payable	—	betaalbaar.
Payee (of a cheque)	—	betaler.
Payment, acceptance (to refuse)	—	betaling weier.
Permission, allowance	—	toestemming, vergunning.
Petty cash	—	kleinkas, kleinkontant.
Pierage	—	kaaigeld.
Please credit......	—	geliewe my...... te krediteer.
Pledge	—	onderpand.
Policy	—	polis.
Postage stamp	—	posseël.
Postings, entries	—	poste, boekinge.
Preferential shares	—	preferente aandele.
Premium	—	premie.
Present	—	teenwoordig.
Present (a gift)	—	present.
Pricelist	—	pryslys, pryskoerant.
Prices (quotation of)	—	prysopgawe.
Prices (reduction of)	—	prysvermindering.
Prime quality	—	prima (eerste) kwaliteit.

Privilege	—	voorreg.
Privilege ticket	—	voorregkaartjie.
Produce	—	produseer.
Producer	—	produsent (produseerder).
Product(s)	—	produk(te).
Production (cost of)	—	produksiekoste.
Profit	—	profyt.
Profit & Loss account	—	wins- en verliesrekening.
Promissory note (I. O. U.)	—	promesse, skuldbewys.
Protest (a)	—	'n protes.
Protest (to)	—	'n protes aanteken.
Prove (to)	—	bewys te lewer, te bewys.
Purchase, buy	—	koop (inkoop).
Purchase (buying) price	—	inkoopprys.
Purchases	—	inkope (inkopies).

Q.

Qualify (to), to enable	—	in staat stel.
Quotation	—	kwotasie.
Quotation of prices	—	prysnotering, prysopgawe.

R.

Railage, carriage	—	vrag.
Rate of exchange	—	wisselkoers.
Rate of interest	—	rentekoers.
Reasonable	—	billik.
Reasonable terms, conditions	—	billike voorwaardes.
Rebate	—	rabat.
Receipt	—	kwitansie, kwytbrief.
Receipt (to)	—	kwiteer.
Rediscount	—	herdiskonteer.
Reduction, discount	—	afslag, diskonto.
Reduction of prices	—	prysvermindering.

Refer (to)	—	verwys.
Referring to (re)	—	in sake (i/s).
Refer to drawer	—	verwys na trekker.
Refer to the file	—	verwys na die lias.
Renew a bill (to)	—	'n wissel te vernuwe.
Rent	—	huur.
Rental	—	huurgeld.
Represent	—	verteenwoordig.
Representative	—	verteenwoordiger.
Resign (to), to send in resignation	—	bedank, bedanking indien.
Resignation	—	bedanking.

S.

Safe	—	brandkas.
Salary	—	salaris.
Salesman	—	winkelbediende.
Sea-level	—	seespieël.
Security	—	borg, sekuriteit.
Seller	—	verkoper.
Settlement	—	vereffening, kwyting.
Share(s)	—	aandeel(e).
Shipping (forwarding or clearing) agent	—	ekspediteur, skeepsagent.
Shop	—	winkel.
Shop counter	—	toonbank.
Shop display	—	winkeluitstalling.
Shopkeeper	—	winkelier.
Shopping (to do)	—	om te winkele, inkopies te doen.
Shoptakings, cash takings	—	winkelgeld (verkopinge).
Short-dated bills	—	kortsigwissels.
Shorthand	—	snelskrif, stenografie.
Sight draft	—	sigwissel.

Slack	—	slap.
Slack (to)	—	verslap.
Slackness (in market)	—	slapheid (daling) in mark.
Statement	—	verklaring, opgawe.
Statement of account	—	rekeningsopgawe.
Stationery	—	skryfbehoeftes.
Stencil	—	deurslag, (waspapier, ook rubberpapier).
Stencil sheet	—	deurslagpapier.
Stock	—	voorraad, vee, effekte, ens.
Stock account	—	rekening van voorradige goedere.
Stock exchange	—	effektebeurs.
Stocks & shares	—	effekte en aandele.
Stocktaking	—	voorraadopneming.
Subsequently	—	vervolgens, dientengevolge.
Sum of money	—	som geld.
Sundry expenses	—	diwerse uitgawes.
Supply (to)	—	voorsien, verskaf.
Support (to)	—	ondersteun, steun.
Surplus	—	oorskot, surplus.
Surprised	—	verbaas(d).
Surrender value	—	verkoopswaarde (polis).

T.

Tare	—	tarra.
Telegram	—	telegram.
Telegraph	—	telegraaf.
Telephone	—	telefoon.
Telephone call, conversation	—	telefoonoproep (gesprek).
Telephone exchange	—	telefoonburo (sentraal).
Telephone subscription	—	telefoonhuur.

To have clue (grounds, cause)	—	rede (te) hê.
Tonnage	—	tonnemaat.
Trade, commerce	—	handel.
Transfer (a)	—	transfer, oorplasing.
Transfer (to)	—	verplaas, oorplaas, transfereer.
Transit duty	—	deurvoerregte.
Trusting	—	met die vertroue.
Trusting to receive a reply at your earliest convenience	—	met die vertroue om u antwoord so spoedig moontlik te ontvang.
Turnover	—	omset.
Type (to)	—	tik.
Typewriter	—	tikmasjien, skryfmasjien.
Typewriting	—	tikskrif, masjienskrif.
Typist(e)	—	tikker (tikster).

U.

Undoubtedly	—	ongetwyfeld.

V.

Vacancy, situation, post	—	vakature, betrekking, pos.
Vacant	—	vakant.

W.

Wage(s), reward	—	loon, beloning.
Ware(s)	—	waar(e).
Warehouse, entrepot	—	pakhuis, entrepó.
Warranty	—	garansie.
We are in receipt	—	ons is in ontvangs van ..
We are sorry	—	dit spyt ons (spyt dit ons).
We enclose	—	ons sluit in.

We enclose herewith	—	ons sluit hiermee in.
We have the honour to inform you	—	ons het die eer u te verwittig (berig, mee te deel).
We have to acknowledge receipt	—	ons erken die ontvangs ..
We have to inform you	—	ons moet u berig.
We shall attend to the matter	—	ons sal ons aandag aan die saak gee (wy).
Wholesale	—	groothandel.
Wholesaler, wholesale dealer	—	groothandelaar.
With reference to, with relation to, with regard to	—	met betrekking tot, met referte tot.
With regard to, with respect to	—	met verwysing na.
Without any charge	—	kosteloos, vry.
Working capital	—	bedryfskapitaal.
Writing paper	—	skryfpapier.

Y.

Your favourable consideration	—	u goedgunstige konsiderasie.

MISCELLANEOUS TERMS ARRANGED ALPHABETICALLY.

A.

Afrikaans.		English.
Aanbod, offerte	—	offer.
Aandeel(e)	—	share(s).
Aangaande	—	concerning, with regard to.
Aangaande u brief	—	concerning (with regard to) your letter.
Aansoek doen	—	to apply.
Aansoek doen om 'n betrekking	—	to apply for a post (situation).
Aansoekvorm	—	application form.
Aansuiwer	—	to adjust.
Aansuiweringe	—	adjustments.
Afdank, ontslaan	—	dismiss, retrench.
Afdrukpapier	—	carbon paper.
Afslag	—	reduction, discount.
Afstuur, versend	—	dispatch.
Agent	—	agent.
Akseptasie	—	acceptance.
Akseptasiewissel	—	bill of acceptance.
Algemene awery	—	general average.
Applikasie	—	application.
As niks in die weg kom nie / As niks verhinder nie	—	if nothing prevents.

B.

Balans, saldo	—	balance.
Balansstaat	—	balance sheet.
Band, passament, omboorsel	—	binding, braid, trimming.
Bankbiljet(te), banknoot(e)	—	banknote(s).
Bankboek	—	passbook.
Bankier	—	banker.
Bankiersvak, bankwese	—	banking.
Banknoot, bankbiljet	—	banknote.
Bankrot, insolvent	—	bankrupt, insolvent.
Bankrotskap	—	bankruptcy.
Bankwese, bankiersvak	—	banking.
Bankwissel	—	bank draft.
Bate en laste (skulde)	—	assets & liabilities.
Batige saldo	—	debit balance.
Bedank, bedanking indien	—	to resign, to send in resignation.
Bedanking	—	resignation.
Bedrag (bedrae)	—	amount(s).
Bedryfskapitaal	—	working capital.
Belasting, regte	—	duty.
Belegging	—	investment.
Berig (te)	—	advice(s), information.
Berig stuur	—	to advise, inform.
Besending, konsienjasie	—	consignment.
Besigheid	—	business.
Besigheid ontbind (opsê)	—	to dissolve business.
Besigheidsake	—	business matters.
Besondere awery	—	particular average.
Besonderhede	—	particulars.
Bestellinge, orders	—	orders.

Beswaar(e)	—	objection(s).
Betaalbaar	—	payable.
Betaalbaar (wissel)	—	due.
Betaler (van 'n tjek)	—	payee (of a cheque).
Betaling weier	—	to refuse payment, acceptance.
Betref, betreffende	—	concerning.
Betrokkene	—	drawee.
Betrokke wees in 'n bankrotskap	—	to be concerned in a bankruptcy.
Beurs	—	exchange.
Bevele, instruksies	—	instructions, commands.
Bevestiging	—	confirmation.
Bewys, wissel	—	bill, draft.
Bewys te lewer	—	to prove.
Billike voorwaardes	—	reasonable terms, conditions.
Blanko endossement	—	blank endorsement.
Blanko tjek	—	blank cheque.
Bly by	—	adhere to.
Boek(pos te)	—	to enter.
Boekhou	—	bookkeeping.
Boekhouer	—	bookkeeper.
Boekinge, poste	—	postings, entries.
Boekjaar	—	fiscal year.
Borg, sekuriteit	—	security.
Brandkas	—	safe.
Breedvoerig, volledig	—	detailed, full.
Brief bevestig	—	to confirm a letter.
Brieweboek, kopieerboek	—	letter book (press).
Bruto gewig	—	gross weight.
Bruto wins	—	gross profit.
Bylaag(e)	—	enclosure(s).
Bylyn	—	extension line.

D.

Dagboek, joernaal	—	daybook, journal.
Daling	—	fall (in price).
Debet	—	debit.
Debetbriefie (nota)	—	debit note.
Debiteer	—	to debit.
Debiteur, skuldenaar	—	debtor.
Deposito	—	deposit.
Deurslagpapier	—	stencil sheet.
Deurvoerregte	—	transit duty.
Dienaangaande	—	concerning.
Diskonto, korting	—	discount, rebate, abatement.
Dit spyt ons (spyt dit ons)	—	we are sorry.
Doeane	—	custom house.
Doeaneregte	—	custom duty.
Doel van my brief (die)	—	the purpose of my letter.
Dokgelde, liggelde	—	dock dues, demurrage.
Draer, houer, toonder	—	bearer.
Dringend	—	urgent.
Duplikaatpapier	—	duplicating paper, copying paper.

E.

Effektebeurs	—	stock exchange.
Effekte en aandele	—	stocks and shares.
Eisbrief, lasbrief	—	letter of demand.
Ek bly by my instruksies	—	I adhere to my instructions.
Ek het opdrag	—	I am informed, instructed, directed.
Ek het u brief ontvang	—	I received your letter (I am in receipt of your letter).

Ek is belas om te berig	—	I am directed to state.
Ek is opgedra om te berig	—	I am requested (informed) to state.
Ek is verbaas(d) om te verneem	—	I am surprised to note.
Ek is versoek om te berig	—	I am instructed to state.
Ekspediteur	—	shipping agent, forwarding agent.
Ekspediteur, skeepsagent	—	clearing agent.
Endosseer, endossement uitmaak	—	to endorse.
Entrepó, pakhuis	—	entrepot, warehouse.
Erkentenis	—	acknowledgment.
Etiket, omslag	—	label.

F.

Fabrikant	—	manufacturer.
Fabrikate	—	manufactures.
Fabriseer, vervaardig	—	to manufacture.
Faktuur	—	invoice.
Ferm	—	firm(a).
Firma	—	firm(n).
Floreer	—	flourish.
Floteer	—	float (a business).

G.

Garansie	—	warranty.
Gegewens, inligting	—	information, data.
Gekonsienjeerde	—	consignee.
Gekruisde tjek	—	crossed cheque.
Geldlaaitjie	—	office till.
Geld te bank, inbetaal, deponeer	—	to deposit (bank) money.

Geliewe my...... te krediteer	—	please credit my account.
Gemeenskaplike kapitaal	—	joint stock
Gemiddeld	—	on an average.
Geoutoriseerde kapitaal	—	authorised capital.
Geslote rekening	—	closed account.
Getjarterde	—	chartered.
Gevolglik, dientengevolge	—	consequently.
Grootboek	—	ledger.
Grootboekfooi	—	ledger fees.
Grootboekklerk	—	ledger clerk.
Groothandelaar	—	wholesaler, wholesale dealer.
Grotendeels	—	to a large extent.

H.

Handel	—	trade, commerce.
Handelaar	—	merchant, dealer, trader.
Handelsreisiger	—	commercial traveller.
Hawens	—	harbours, ports.
Herdiskonteer	—	rediscount.
Hiermee ingeslote	—	enclosed herewith.
Hiermee sluit ek in vir insage	—	herewith I enclose for perusal.
Honoreer	—	to honour (a cheque).
Houer, draer, toonder	—	bearer.
Huur	—	rent.
Huurder	—	lessee.
Huur- en koopkontrak	—	hire and purchase system.
Huurgeld	—	rental.
Huurkontrak	—	hire system.

I.

In afwagting van	—	awaiting.
Informasie, inligting, gegewens	—	information, data.
Ingeslote	—	enclosed.
Ingeslote sal u besonderhede vind	—	enclosed you will find particulars.
Ingeslote sal u vind	—	enclosed please find (you will find).
Inkoop	—	purchase, buy.
Inkoopprys	—	purchase (buying) price.
Inkopies	—	purchases.
Inligting, informasie, gegewens	—	information, data.
In sake (i/s)	—	referring to (re).
In staat stel	—	to enable (qualify).
Instruksies, bevele	—	instructions, commands.
Instruksies uit te voer	—	to carry out instructions.
In transito	—	in transit.
In verband met	—	in connection with.
Invoerregte	—	import duty.
In voorraad, voorradig	—	in stock.
Invorder(ing)	—	collect(ion).

J.

Jaargeld	—	annuity.
Joernaal, dagboek	—	journal, daybook.

K.

Kaaigeld	—	pierage.
Kantoor	—	office.
Kantoorbehoeftes	—	office requisites.
Kantoorseun, jongen	—	office boy, messenger.

Kaoetjoek, uitveër	—	rubber.
Kapitaal	—	capital.
Karbon-, afdrukpapier	—	carbon paper.
Kasbeskeie, kasbalans	—	cash balance.
Kasboek	—	cash book.
Kashouer, kassier	—	cashier.
Kassier, kashouer	—	cashier.
Kennisgeneem (het)	—	noted.
Kennisgeneem van die inhoud	—	noted contents.
Kennisgewing (snw.)	—	notice.
Kennis te gee	—	to give notice, notify.
Kennis te neem	—	to note.
Kladpapier	—	blotting paper.
Klagtes	—	complaints.
Klandiesie	—	clientele.
Klante, kliënte	—	customers, clients.
Kleingeld	—	change.
Kleinhandelaar	—	retailer, retail dealer.
Kleinkas, kleinkontant	—	petty cash.
Kleinkontant, kleinkas	—	petty cash.
Kliënte, klante	—	customers, clients.
Koers	—	exchange.
Koers, omloop	—	currency.
Konkureer, mededing	—	compete.
Konkurensie, mededinging, wedywer	—	competition.
Konsienjasie, besending	—	consignment.
Kontant	—	cash.
Koopwaar	—	merchandise.
Kopié	—	a copy.
Kopieboek, brieweboek	—	letter book.
Kopieer	—	to copy.
Kopieergeld	—	copying fee.

Kopieerpapier	—	copying paper.
Kopiéreg, waardereg	—	copy right.
Korting, diskonto	—	discount, rebate, abatement.
Kosteloos, vry	—	without any charge, free.
Krediet	—	credit.
Kredietbrief	—	letter of credit.
Kredietbriefie (nota)	—	credit note.
Krediteer	—	to credit.
Krediteur, skuldeiser	—	creditor.
Kruidenier	—	grocer.
Kruideniersware	—	groceries.
Kwitansie, kwytbrief	—	receipt.
Kwiteer	—	to receipt.
Kwotasie	—	quotation.
Kwynend	—	dull, languid.
Kwytbrief, kwitansie	—	receipt.
Kwyting, vereffening	—	settlement.

L.

Lasbrief, eisbrief	—	letter of demand.
Legger, lias	—	file.
Lening	—	loan.
Lening aan te gaan ('n)	—	to make a loan.
Leweransier	—	furnisher, purveyor.
Lias, legger	—	file.
Liasseer	—	to file.
Liasseerstelsel, opbergstelsel	—	filing system.
Liassering	—	filing.
Liggelde, dokgelde	—	dock dues, demurrage.
Likwidasie	—	liquidation.
Loon	—	wage(s), reward.
Lopende rekening	—	current account.

Maak die volgende aansuiweringe	—	make the following adjustments.
Makelaar	—	broker.
Masjienskrif, tikskrif	—	typewriting.
Mededing, konkureer	—	compete.
Mededinger	—	competitor.
Mededinging, konkurensie, wedywer	—	competition.
Met betrekking tot, met referte tot	—	with reference to, with relation to, with regard to.
Met die vertroue om u antwoord so spoedig moontlik te ontvang	—	trusting to receive your reply as soon as possible.
Met verwysing na	—	with respect to, with regard to.

N.

Na aanleiding van	—	in consequence of.
Na gelang (van), in verband met die	—	in consequence of, in connection with.
Na insage	—	after perusal.
Navraag, ondersoek	—	inquiry.
Nuutste (jongste) verbeteringe (die)	—	the latest improvements.

O.

Oes(te)	—	crop(s).
Offerte, aanbod	—	offer.
Omboorsel, band, passament	—	braid, trimming.
Om inkopies te doen, om te gaan winkele	—	to do shopping.

Omloop, koers	—	currency.
Omset	—	turnover.
Omsetgebied, afsetgebied	—	market place.
Om te gaan winkele, om inkopies te doen	—	to do shopping.
Onderpand, waarborg	—	pledge, guarantee.
Ondersoek, navraag	—	inquiry.
Ondersteuning, steun	—	support.
Ongetwyfeld	—	undoubtedly.
Ons erken die ontvangs	—	we (have to) acknowledge receipt......
Ons het die eer u te berig	—	we have the honour to inform you.
Ons is in ontvangs van u brief	—	we are in receipt of your letter.
Ons moet u berig, meedeel	—	we have to inform you.
Ons sal ons aandag aan die saak gee	—	we shall attend to the matter.
Ons sluit hiermee in	—	we enclose herewith.
Ons sluit in	—	we enclose.
Ontbinding	—	dissolution.
Ontbinding van 'n vennootskap	—	dissolution of partnership.
Ontslaan, afdank	—	dismiss, retrench.
Ontvanger	—	drawee.
Oordrag, transfer	—	a transfer.
Ooreenkomstig, in ooreenstemming met	—	in accordance with, in connection with.
Oorlede, voorheen	—	late.
Oorplaas, verplaas, transfereer	—	to transfer.
Oorskot, surplus	—	surplus.
Opbrings	—	output.
Op dié gebied	—	in this respect.

Ope-rekening	—	open account.
Op ontvangs	—	on receipt.
Order, bestelling	—	order.

P.

Paaiement	—	instalment.
Pakhuis, entrepó	—	warehouse, entrepot.
Passament, omboorsel, band	—	braid, trimming.
Polis	—	policy.
Pos(te), betrekkinge	—	post(s), situations.
Pos(te), boekinge	—	entries, postings.
Posbestellingsdepartement	—	mail-order department..
Posseël	—	postage stamp.
Preferente aandele	—	preferential shares.
Premie	—	premium.
Prima kwaliteit	—	prime quality.
Produksiekoste	—	cost of production.
Produkte	—	products.
Produseer	—	produce.
Produsent	—	producer.
Profyt, wins	—	profit.
Prokurasiehouer	—	confidential clerk assignee.
Promesse	—	promissory note (I.O.U.).
Protes ('n)	—	a protest.
Protes aanteken ('n)	—	to protest.
Pryskoerant of pryslys	—	pricelist.
Prysopgawe	—	quotation (of prices)
Prysvermindering	—	reduction of prices.
Publieke vakansiedag	—	public holiday.

R.

Rabat	— rebate.
Rede hê	— to have clue (grounds, cause).
Regte, belasting	— duty.
Regte tyd	— due time.
Rekening	— account.
Rekeningboek of skuldboek	— account book.
Rekening koerant	— account current.
Rekeningsopgawe	— statement of account.
Rekening te verplaas	— to transfer account.
Rekening van voorradige goedere	— stock account.
Rentekoers	— rate of interest.
Ruim	— ample.
Ruim voorsien	— amply supplied.

S.

Salaris	— salary.
Saldo, balans	— balance.
Saldo opmaak	— to balance.
Sekuriteit, borg	— security.
Sigwissel	— sight draft.
Skeepsagent, ekspediteur	— clearing agent, shipping agent.
Skommeling	— fluctuation.
Skryfbehoeftes	— stationery.
Skryffout	— clerical error.
Skryfmasjien, tikmasjien	— typewriter.
Skryfpapier	— writing paper.
Skuldboek, rekeningboek	— account book.
Skuldbrief (S/B)	— debenture (stock).

Skuldeiser, krediteur — creditor.
Skuldenaar, debiteur — debtor.
Skulderkentenis — an acknowledgment of debt.
Slapheid (in die mark) — slackness (in the market).
Sluit in (om .... te ....) — to enclose.
Slytasie, waardevermindering — depreciation.
Snelskrif — shorthand.
So gou as doenlik — at your earliest convenience.
Som geld — sum of money.
Spyt ons (dit) — we are sorry, regret.
Steun, ondersteuning — support.
Suiwere (netto) gewig — net weight.
Suiwere wins — net profit.
Surplus, oorskot — surplus.

T.

Tarra — tare.
Teenswoordig — at present, now-a-days.
Teenwoordig — present.
Tekort — deficit, deficiency.
Telefoon — telephone.
Telefoonburo — telephone exchange.
Telefoongesprek — telephone call, conversation.
Telefoonhuur — telephone subscription.
Telefoonoproep — telephone call.
Telegram — telegram.
Ten gevolge van — in consequence of, owing to.
Ten gunste van — in favour of.

Ten opsigte van, ten behoewe van	—	in respect of, in view of, on behalf of.
Tik (om te)	—	to type.
Tikker, tikster	—	typist(e).
Tikmasjien, skryfmasjien	—	typewriter.
Tikskrif, masjienskrif	—	typewriting.
Tjarter	—	charter (v).
Tjek	—	cheque.
Toestemming, vergunning	—	permission, allowance.
Tolvry	—	duty free.
Tonnemaat	—	tonnage.
Toonbank, winkelbank	—	shop counter.
Toonder, draer, houer	—	bearer.
Transfer, oordrag, verplasing	—	a transfer.
Transfereer, oorplaas, verplaas	—	to transfer.
Trein . . . op haar tyd (die)	—	the train (is) in due time.
Trekker	—	drawer (a cheque).
Trekker van 'n wissel	—	drawer of a bill.
Tussentydse diwidend	—	interim dividend.

U.

U aandag te bepaal, vestig	—	to draw your attention.
U goedgunstige konsiderasie	—	your favourable consideration.
Uitbreiding	—	extension, development.
Uiteindelik	—	eventually.
Uitveër, kaoetjoek	—	rubber, eraser.
U ten alle tye van ons beste aandag versekerende	—	assuring you of our best attention at all times.

V.

Vakatuur (vakature)	—	vacancy.
Valse tjek	—	forged cheque.
Vaste deposita	—	fixed deposits.
Verbaas(d)	—	surprised.
Vereffening, kwyting	—	settlement.
Vergunning, toestemming	—	permission, allowance.
Verhandelbaar	—	negotiable.
Verhoging (van salaris)	—	increase (rise) of salary.
Verhuurder	—	lessor.
Verkoop	—	to sell.
Verkoopsbrief	—	letter of sale.
Verkoopswaarde	—	surrender value.
Verkoper	—	seller.
Verlies	—	loss.
Vermindering van waarde, slytasie	—	depreciation.
Verplaas, oorplaas, transfereer	—	to transfer.
Verrekeningskantoor	—	clearing house.
Versekerende u van ons beste poging om volle tevredenheid te gee	—	assuring you of our best endeavours to give you every (entire) satisfaction.
Versekerende van (u)	—	assuring you of.
Versend, afstuur, verstuur	—	despatch.
Verskaf, voorsien	—	supply.
Verstuur, versend, afstuur	—	despatch.
Verteenwoordig	—	represent.
Verteenwoordiger	—	representative.
Vervaardig, fabriseer	—	to manufacture.
Verval	—	to mature (due).
Vervaldag	—	day of maturity, due date.

Vervolgens	—	subsequently.
Verwys	—	to refer.
Verwys na die lias	—	refer to the file.
Verwys na trekker (V/T)	—	refer to drawer (R/D).
Verwysnommer, indeksnommer	—	reference number, index number.
Vir u rekening	—	on your account.
Volledige, breedvoerige	—	detailed, full.
Volledige informasie	—	detailed information.
Voordeliger pryse.	—	more remunerative prices.
Voorheen, oorlede	—	late.
Voorlopig	—	for the time being (present).
Voorraadopneming	—	stocktaking.
Voorradig in voorraad	—	in stock.
Voorreg	—	privilege.
Voorregkaartjie	—	privilege ticket.
Voorsien, verskaf	—	supply.
Voorskot gee	—	to advance, to make advance.
Vragprys (oor land)	—	carriage.
Vragprys (oor see)	—	freight.
Vragprys (oor spoor)	—	railage, carriage.

W.

Waarborg	—	guarantee.
Waarvoor ons u dank	—	for which we thank you.
Ware	—	wares.
Waspapier, deurslag	—	stencil.
Winkel	—	shop.
Winkelbank, toonbank	—	shop counter.
Winkelbediende	—	salesman.
Winkele	—	shopping.
Winkelgeld	—	shoptakings, cash takings.

Winkelier	—	shopkeeper.
Winkeluitstalling	—	shop display.
Wins, profyt	—	profit.
Wins- en verliesrekening	—	profit & loss account.
Wissel, bewys	—	bill, draft.
Wissel af te skrywe, te kanseleer (om te)	—	to cancel a bill.
Wissel-betaalboek	—	bills-payable book.
Wisselboeke	—	bill books.
Wisselbrief	—	bill of exchange.
Wissel is betaalbaar op, verval (die)	—	the bill is due, matures.
Wisselklerk	—	bill clerk.
Wisselkoers	—	rate of exchange.
Wissel-ontvangeboek	—	bills-receivable book.
Wissel te aksepteer (om 'n)	—	to accept a bill.
Wissel te honoreer (om 'n)	—	to discount, honour a bill.
Wissel te vernuwe (om 'n)	—	to renew a bill.

Y.

Ysterwaarhandelaar	—	ironmonger.
Ysterware	—	hardware.

ABBREVIATIONS — AFKORTINGE.

Alphabetically arranged — Alfabeties gerangskik.

A.

a.a.r. = against all risks	t.a.r. = teen alle riesiko.
A/c = account	rek. = rekening.
A/C = account current	R.K. = rekening koerant.
A.D. = Anno Domini (in the year of our Lord)	A.D. = Anno Domini (in die jaar van ons Heer).
A/D = after date	n/d = na datum.
Afft. = affidavit	B.V. = Beëdigde verklaring.
a.m. = ante meridiem (before noon)	v.m. = voormiddag.
ans. = answer	ant. = antwoord.
A/o (a.o.) = account of	r/v = rekening van.
A/R = all risks	A/R = alle riesiko.
Art. = article	art. = artiekel.
A/S = account sales	V/R = verkoopsrekening.
A/V (ad. val.) = according to value	v.w. = volgens waarde.

B.

Bal. = balance	bal. = balans.
B.B. = Bill Book	W/B = wisselboek.
B/E = Bill of Exchange	B/W = Bankwissel (wisselbrief).
B/L = Bill of Lading	L/B = Ladingsbrief (vragbrief).
B.n. = Bank note	B.n. = Banknoot.
B/P = Bills payable	B.W. = Betaalbare wissels.

B/R = Bills Receivable	—	O.W. = Ontvangbare wissels.
Bros. = Brothers	—	Gebr. = Gebroeders (broers).
B/S = Bill of Sale	—	V/B = Verkoopsbrief.

C.

C.A. = Chartered Accountant	—	G.R. = Getjarterde Rekenmeester.
C.A. = Certificated Accountant	—	G/R = Gesertifiseerde Rekenmeester.
C/A = Capital account	—	K/R = kapitaalrekening.
Capt. = Captain	—	Kapt. = Kaptein.
C.B. = Cash-Book	—	K/B = kasboek (kontantboek).
C.I.F. (c.i.f.) = Cost insurance freight	—	k.a.v. (K.A.V.) = Koste assuransie vrag.
C/N = Credit Note	—	K/B — Kredietbrief. (K/n. — Kredietnota).
Co. = Company	—	Ko. = Kompanjie (My. — maatskappy.
c/o = care of	—	p/a = per adres (s/v- sorg van).
C.O.D. = Cash on delivery	—	K.O.A. = Kontant op aflewering.
Com. = Commission	—	Kom. = Kommissie.
Cont. = contract	—	Kont. = kontrak.
C.P. = Cost price	—	K/P = Kosprys.
Cr. = Credit, creditor	—	Kr. = krediet, krediteur.

D.

D/A = Deposit Account	—	D/R = Depositorekening.
D/A = Documents against acceptance	—	D/A = Dokumente teen akseptasie (aanneming).

D/a = Days after acceptance	—	d/a = dae na akseptasie (aanneming).
D/d = Days after date	—	d/d = dae na datum.
Dept. = Department	—	Dept. = departement.
Dis. = Discount	—	Dis. = Diskonto.
Dist. = District	—	Dist. = Distrik.
D.L.O. (see R.L.O.)		
D/n = Debit note	—	D/b = Debetbriefie (D/n — debetnota).
D/O = Delivery Order	—	A/O = Afleweringsorder.
D/P = Documents against payment	—	D/B = Dokumente teen betaling.
Dr. = Debtor	—	Dr. = Debiteur.
D/S = Days after sight	—	D/S = Dae na sig.

E.

E. & O. E. = Errors & Omissions excepted	—	F. & W. U. = Foute en weglatings uitgesonder (behoudens alle vergissinge).
Ed. = Editor	—	Red. = Redakteur.
E.g. = Exempli Gratia (For example)	—	b.v. = Bevoorbeeld (byvoorbeeld).
etc. = et cetera (and the rest	—	ens. = Ensovoorts (e.d.m. — en die meer).

F.

F.a.a. = Free of all average	—	V.a.a. = vry van alle awery.
F.a.s. = Free alongside ship	—	V.l.s. (V.L.S.) = Vry langs skip.
Fcp. = Foolscap	—	Fol. = Foliopapier.
F.i.t. = Free of income tax.	—	V.i.b. = Vry van inkomstebelasting.
Fo. = Folio	—	Fo. = Folio.

F.o.b. = Free on board — V.a.b. = Vry aan boord.
Folg. = Following — Volg. = volgende.
F.o.r. = Free on rail — V.o.s. = Vry op spoor.
Ft. = Foot, feet — Vt. = voet.

G.

G/A = General Average — A/A = Algemene Awery.
G.P.O. = General Post Office — A.P.K. = Algemene Postkantoor.
Gr. = Gross — Gr. = Gros.

H.

H.P. = Horse power — p.k. = Perdekrag.

I.

I.B. = Invoice book — F.B. = Faktuurboek.
id. idem = the same — id. idem. = dieselfde.
i/f = Insufficient funds — o/f = Onvoldoende fondse.
in. = inch(es) — dm. = duim.

J.

J. P. = Justice of the Peace. — V.R. = Vrederegter.
Jr. = Junior — Jr. = Junior (die Jongere).

K.

Kg. = Kilogramme. — Kg. = kilogram.
K.p.b. = Kitchen, pantry, bathroom — K.s.b. = Kombuis, spens, badkamer.

L.

L/C = Letter of credit — K/B = Kredietbrief.
Ltd. = Limited — Bep(k.) = Beperk.

M.

Max. = maximum	—	Maks. = Maksimum.
M/d = Months after date	—	M/d = maande na datum.
Mem., Memo. = Memorandum	—	Mem., memo. = memorandum.
Min. = minimum, minute	—	Min. = mienimum, minuut.
MS(S) = Manuscript(s)	—	MS(S) = Manuskrip(te).
M/s = Months after sight	—	M/s = maande na sig.

N.

No. = number	—	No. = nommer.
Nom. = nominal	—	Nom. = nominaal(e).

O.

O.H.M.S. = On His Majesty's Service	—	I.S.M.D. = In Sy Majesteits Diens.

P.

Par. = Paragraph	—	Par. = paragraaf.
P.c. = per centum (%)	—	P.S. = per sentum (%).
Per. pro = Per procurationem (as the authorised representative of)	—	Per pro = per procurationem (as die gemagtigde verteenwoordiger van).
P/N = Promissory Note	—	S/B = Skuldbewys.
P.O. =Post Office	—	P.K. = Poskantoor.
P.O. = Postal Order	—	P.W. = Poswissel.
p.p. = per pro	—	p.p. = per pro.
P.S. = Post scriptum	—	N.S. = Naskrif.
P.T.O. = Please turn over	—	B.o. = Blaai om (S.O.S. — sien ommesyde).

R.

R/D = Refer to drawer	—	V/T = Verwys na trekker.

Re = in regard to (referring to) — i/s = in sake.
Recd. = received — Ontv. = ontvang.
Rect. = receipt — Kwit. = kwitansie.
Reg. = registered — Gereg. = geregistreerd.
R. L. O. = Returned letter office — O.B.K. = Onafgelewerde (onafgehaalde) briewekantoor.

S.

Sec. = secretary — Sek. = sekretaris.
Sen. = senior — Sen. = senior (die ouere).
Sgd. = signed — Get. = geteken.
Sq. = square — Vkt. = vierkant.

T.

T.T. = Telegraphic transfer — T.T. = Telegrafiese transfer.

U.

U.K. = United Kingdom — V.K. = Verenigde koninkryk.
Ult. = Ultimo (of the last month) — l.l. = laaslede (van die laaste maand).
U.S.A. = United States of America — V.S.A. = Verenigde State van Amerika.

V.

Viz. = Videlicet, namely — Nl. = Naamlik.

Y.

Yd. = yard — Jt. = Jaart.

& = and — & = en.
° = degree — ° = Graad.
= numbered — # = Gemerk.

CHAPTER I.

PRONUNCIATION.

Although Afrikaans, with but few inconsistencies — very few indeed — is a language almost entirely phonetically written, we fully realise the many difficulties that will arise when a first attempt is made to acquire a knowledge of it.

Firstly the student, during the course of his studies, meets with words, phrases, clauses and sentences with which he is altogether unfamiliar as a direct result of the difference in the pronunciation of the various symbols used in Afrikaans.

Secondly, the facilities offered English speaking students to acquire a knowledge of Afrikaans by hearing it spoken are not as abundant in the city as in the town.

In view of these difficulties, we have endeavoured to give the student an idea of the difference that exists in the pronunciation of the Afrikaans symbols. It must be clearly understood however, that correct pronunciation can be obtained only by *hearing* these symbols pronounced properly. We have, therefore, given English words in which there are incorporated sounds similar to those existing in Afrikaans.

Such a comparison with a view to indicate similarity of sound is an approximation at most and correct pattern of sounds is therefore indispensable.

The Afrikaans Alphabet consists of 26 symbols, but the **c**, **q**, **x** and **z** are only used in proper names.

c is substituted by **k** or **s** according to the sound of the word, e.g. "Aksent" — "Accent" and "Kat" — "Cat",

q(u) by **kw** as in "Kwartaal" — "Quarter", **x** by **ks** as in "Eksamen" — "Examination" and **z** by **s** as in "Sink" — "Zinc".

PRONUNCIATION.

a – English **ah**!

b, d, e, f, l, m, n, p, s, t (the pronunciation of these symbols is the same as that of English, except that the sound is a little broader).

g – as the "ch" in Scotch "Lo**ch**" + **e**.
h – English **h** + **ah**!
i – i as in English "**i**t".
j – **ye** as in English "**Ye**ar".
k – English **k** + **ah**!
o – oo as in the English "p**oo**r".
r – er as in English "**very**".
u – *Afrikaans* **i** (with the lips rounded).
v – a little broader than the English "**fe**e".
w – ,, ,, ,, ,, ,, ,, "**v**".
y – English "**a**" as in "B**a**y".

NOTE: It is most important that students should, at the outset, learn to use the Afrikaans symbols when spelling in Afrikaans, otherwise the spelling, later, will be severely hampered.

VOWEL SOUNDS.

Long Vowels:
aa as in maan, gaan, raam, staan, slaan.
ee ,, ,, meer, beer, teer, keer, veer.
oo ,, ,, poot, skoot, lood, boom, room.
uu ,, ,, muur, duur, vuur, stuur, uur.

Short Vowels:
a as in kat, mat, pad, dat, sat.
e ,, ,, bed, wet, met, vet, het.
i ,, ,, pit, dit, rit, wit, sit.
o ,, ,, pot, rot, mot, bot, sot.
u ,, ,, buk, ruk, rug, mud, sug.

(*a*) Before the following exercises are attempted, it should be noted that, in Afrikaans, there are only two articles (Lidwoorde) viz. **DIE and 'N** pronounced respectively as the **(di)** in "**Diction**" and the nasal sound of the second "**n**" in "none". **DIE** is equivalent to the English article "**the**" and **'n** to either "**a**" or "**an**".

(*b*) Syllables can be closed or open; a closed syllable is that which ends in a consonant, and an open syllable one which ends in a vowel.

Long vowels in closed syllables are written with a double vowel-sign: Muur (wall); boom (tree); traan (a tear); week (week). In open syllables the vowel-signs are not doubled although the long *vowel-sound* is retained in the pronunciation: Mure (walls); bome (trees); trane (tears); and weke (weeks).

If short vowels occur in closed syllables, the consonants are doubled in open syllables: Man (man) manne; pen (pen) penne; bom (bomb) bomme; put (a well) putte.

PRONOUNCE CORRECTLY AND STUDY THE FOLLOWING.

Long Vowels (Closed syllables).			Long Vowels (Open syllables).		
loop	—	walk.	loper	—	walker.
maak	—	make.	maker	—	maker.
lees	—	read.	leser	—	reader.
straat	—	street.	strate	—	streets.
muur	—	wall.	mure	—	walls.
boot	—	boat.	bote	—	boats.
jaar	—	year.	jare	—	years.
kaas	—	cheese.	kase	—	cheeses.
maan	—	moon.	mane	—	moons.
haar	—	hair, her.	hare	—	hairs, her's.

Short Vowels (Closed syllables).			Short Vowels (Open syllables).		
kam	—	comb.	kamme	—	combs.
dam	—	dam.	damme	—	dams.
kat	—	cat.	katte	—	cats.
pot	—	pot.	potte	—	pots.
les	—	a lesson.	lesse	—	lessons.
bok	—	goat.	bokke	—	goats.
mud	—	mude (bag).	mudde	—	mudes (bags).
lem	—	blade (of a knife).	lemme	—	blades.
hen	—	hen.	henne	—	hens.
nul	—	nil.	nulle	—	nils.

Read aloud and translate the following exercise:

(1).
1. Die kat sit op die mat.
2. 'n Man staan in die pad.
3. In die kas staan 'n pan.
4. Die lat is dun.
5. Die pot het 'n poot.
6. Die man staan by die raam.
7. Die maan skyn in die kamer.
8. Die kat speel op die tafel.
9. Hy buk oor die tafel.
10. Die heer speel met die beer.
11. Die man sit by die tafel.
12. Die koring is baie duur.

(2). Translate:

1. The man plays with the child.
2. We live in a city.
3. He learns a lesson in Afrikaans.
4. I write with a pen.
5. We make a box.

6. John plays with the ball.
7. There is a hole in the wall.
8. My father and mother work in the town.
9. My brother writes a letter.
10. The child smokes the pipe of his father.
11. He walks with his sister in the path to the school.
12. The books on the rack belong to John.

WOORDELYS — VOCABULARY.

(1)

Pad	—	road, (path).
kas	—	cupboard.
lat	—	cane.
dun	—	thin.
poot	—	leg.
raam	—	frame, (window).
skyn	—	shine.
kamer	—	room.
speel	—	play.
tafel	—	table.
buk	—	bend.
oor	—	over.
heer	—	gentleman.
beer	—	bear.
koring	—	corn.
duur	—	expensive.

(2)

child	—	kind.
live	—	woon.
city	—	stad.
learns	—	leer.
write	—	skryf.
there	—	daar.
hole	—	gat.
wall	—	muur.
work	—	werk.
town	—	dorp.
brother	—	broer.
letter	—	brief.
smokes	—	rook.
walks	—	loop.
sister	—	suster.
rack	—	rak.
belong	—	behoort.

CHAPTER 2.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

ai	as	in	baie (much).
aai	,,	,,	baaie (bays, baths — mineral baths).
eu	,,	,,	deur (door, through, by).
eeu	,,	,,	leeu (lion).
ei	,,	,,	reis (journey).
y	,,	,,	rys (rice, rise).
oe	,,	,,	boek (book).
oi	,,	,,	toiings (rags).
ooi	,,	,,	mooi (pretty).
oei	,,	,,	koei (cow).
ui	,,	,,	huis (house).
ou	,,	,,	vrou (wife, woman).
ie	,,	,,	bier (beer).

NOTE: Although **TENSE** is dealt with later, it would not be out of place to mention that, in Afrikaans we have a Progressive Tense but it is not so extensively used as in English. "Die dame sing" may be translated either as "The lady sings" or "The lady is singing".

This may also be written "Die dame is aan die sing".

Very careful attention should be paid to the use of:

(*a*) Circumflex (^) — Kappie, kappetjie (Eng. bonnet, hood) which is mostly used over the **e** and always has a **bleating** sound as in "Blêr" (to bleat), "skêr" (a pair

of scissors) etc. In a few cases it is used over the **o** as in "nôi" (mistress), "môre" (morning); over the **u** as in "rûens", the plural of "rug" (ridge), and very rarely over the **i** as in "wîe" the plural of "wig" (a wedge).

In conjunction with this, it must be remembered that the (^) is not used in words where **r** is followed by a consonant, e. g. "**wêreld**" but "**werd, stert**".

(*b*) Dieresis (¨) — "Deelteken" — is used over the **e** where a doubt exists as to the number or division of syllables when two vowels come together, e. g. "Seë", the plural of "see" (sea), containing two syllables, is written with the dieresis over the last **e** to distinguish it from the monosyllabic singular, "see".

It is also used in words where one is apt, when too many vowels come together, to pronounce it as one sound, e.g. "Geëet" (ate), "beïnvloed" (influenced), "geïllustreer" (illustrated).

Read aloud and translate:

1. Die man lees 'n baie mooi boek.
2. Die seun is baie flink in sy klas.
3. Ek het 'n groot huis naby die baai.
4. Die jagter skiet die leeu deur die been.
5. 'n Mens kan rys in die winkel koop.
6. Daardie koei van die vrou gee baie melk.
7. Vir daardie huis was daar nie 'n bod nie.
8. Ek sê jou hy sal nie kom nie.
9. Hierdie kaffer het in die tuin gelê.
10. Die nôi het vandag gaan kuier.
11. "Die Huisgenoot" is 'n mooi geïllustreerde weekblad.
12. Ek het gisteraand by my kollega geëet.
13. My oom se [1]) perd is baie werd.

---

[1]) See pag. 21.

14. Baie brûe het gedurende die laaste reëns verspoel.
15. Hy vertel vir sy broer 'n interessante verhaal.

NOTE: It will be noticed that the last sentence (literally translated) reads "He tells **to** his brother an interesting story" — a construction somewhat old fashioned when compared with English. It must be remembered, however, that this is nothing new in construction and must therefore be considered a revival of the old English **Dative Case**; as the preposition akin to the Dative in English is now generally omitted.

WOORDELYS — VOCABULARY.

Seun	—	boy, son.	vandag	—	to-day.
flink	—	clever, brisk.	kuier	—	visit.
naby	—	near.	weekblad	—	weekly paper (periodical).
jagter	—	hunter.			
'n mens	—	one (ind. pronoun).	gisteraand	—	last night.
			kollega	—	colleague.
winkel	—	shop.	werd	—	worth.
koop	—	buy.	gedurende	—	during.
daardie	—	that, those.	verspoel	—	wash away.
bod	—	bid.	verhaal	—	story.
sê	—	say, tell.	hierdie	—	this, these.
lê	—	lie.	dit	—	it.

CHAPTER 3.

SELFSTANDIGE NAAMWOORD – NOUN.

The noun is inflected in four ways:

(I) Geslag — Gender; (II) Getal (voud) — Number; (III) Verkleinwoorde — Diminutives; (IV) Naamval — Case.

(I). GESLAG – GENDER.

There are four genders: Masculine (manlik); Feminine (vroulik); Common (gemeen); and Neuter (onsydig). Living beings are classified as Masculine, Feminine or Common, and inanimate objects as Neuter.

The Feminine is formed from the Masculine in three ways:

1. **By suffixes**: **-iese**: (generally for foreign words in -or, and -eur).
   -e; **-es**; **-in**.
   -ster: (added to a Masculine noun derived from a verb).

Examples:	**Mas.**	**Fem.**
(*a*) -iese:	Akteur (actor)	Aktriese.
	Lektor (lecturer)	Lektriese.
	Direkteur (director)	Direktriese.
	Eksaminator (examiner)	Eksaminatriese.

Examples:	Mas.	Fem.
(*b*) **-e**:	Orrelis (organist)	Orreliste.
	Pianis (pianist)	Pianiste.
	Eggenoot (husband)	Eggenote.
	Tesourier (treasurer)	Tesouriere.
(*c*) **-es**:	Digter (poet)	Digteres.
	Prins (prince)	Prinses.
	Sanger (singer)	Sangeres.
	Voog (guardian)	Voogdes.
(*d*) **-in**:	Boer (farmer)	Boerin.
	Vriend (friend)	Vriendin.
	Held (hero)	Heldin.
	Vors (Monarch)	Vorstin.
(*e*) **-ster**:	Werker (worker)	Werkster.
	Bakker (bakker)	Bakster.
	Skrywer (writer)	Skryfster.
	Tikker (typist)	Tikster.

2. **By using separate words:**

	Swaer, Skoonbroer (brother-in-law)	Skoonsuster.
	Seun (boy)	Dogter.
	Vader (father)	Moeder.
	Broer (brother)	Suster.
	Baas (master)	Nôi, nooi.
	Oupa (grandfather)	Ouma.

3. **By the words: Mannetjie (male). Wyfie (female).**

	Mannetjie-eend (drake)	Wyfie-eend.
	Mannetjie-kat (tom-cat)	Wyfie-kat.
	Mannetjie-tier (tiger)	Tierwyfie.
	Mannetjie-duif (pigeon)	Wyfie-duif.

(II). GETAL — NUMBER.

Number can be Singular (enkelvoud) which denotes one thing, or Plural (meervoud) which denotes more than one thing. The Plural is formed by adding to the Singular:

-e; -te; -s; -ere; -ers.

Examples:	Enkelvoud.	Meervoud.
-e:	Raam (frame) (window)	Rame.
	Boom (tree)	Bome.
	Orkaan (hurricane)	Orkane.
	Lemoen (orange)	Lemoene.
	Parlement (parliament)	Parlemente.
	Sekretaris (secretary)	Sekretarisse.
-te:	Amp (profession)	Ampte.
	Vrug (fruit)	Vrugte.
	Geslag (generation)	Geslagte.
	nag (night)	Nagte.
-s:	Lafaard (coward)	Lafaards.
	Bedelaar (beggar)	Bedelaars.
	Sondaar (sinner)	Sondaars.
	Komitee (committee)	Komitees.
-ere:	Goed (goods)	Goedere.
	Gemoed (mind)	Gemoedere.
	Lied (song)	Liedere.
-ers:	Kind (child)	Kinders.
	Kalf (calf)	Kalwers.
	Maat (comrade)	Maters.
	Klip (stone)	Klippers (klippe).

Onreëlmatige Meervoude (Irregular Plurals).

Dag (day)	Dae.
Glas (glass)	Glase.
Slag (blow)	Slae.

Vat (vat)	Vate.
Pad (path, road)	Paaie.
Bad (hot spring)	Baaie.
Gevoel (feelings)	Gevoelens.
Nôi (mistress)	Nôiens.
Wa (waggon)	Waens.

Some Nouns have two plurals with different meanings:

Maat	Mate (measurements) Maters, makkers, maats (comrades)
Blad	Blaaie (leaves of a book) Blare (leaves of a tree)
Saal	Saals (saddles) Sale (halls)
Skof	Skowwe (hump of an ox or camel) Skofte (shifts)
Las	Laste (loads, difficulties) Lasse (joints)
Bas	Basse (music. term) Baste (bark of trees)

(III). VERKLEINWOORDE — DIMINUTIVES.

Diminutives are formed by the following suffixes:

-ie; -pie; -jie; -tjie; -etjie.

Examples:

-ie:	Duif (pigeon) — Duifie.	Huis (house)	— Huisie.
	Stof (dust) — Stoffie.	Boek (book)	— Boekie.
	Muis (mouse) — Muisie.	Kerk (church)	— Kerkie.
	Ploeg (plough) — Ploegie.	Oog (eye)	— Ogie.

Examples:

-pie:	Oom (uncle)	– Oompie.	Lamp (lamp)	– Lampie.
	Skelm (rogue)	– Skelmpie.	Arm (arm)	– Armpie.
	Besem (broom)	– Besempie.	Album (album)	– Albumpie.
-jie:	Voet (foot)	– Voetjie.	Meid (servant)	– Meidjie.
	Woord (word)	– Woordjie.	Vat (vat)	– Vaatjie.
-tjie:	Meul (mill)	– Meultjie.	Paal (pole)	– Paaltjie.
	Stoel (chair)	– Stoeltjie.	Seun (son)	– Seuntjie.
	Vrou (wife)	– Vroutjie.	Tou (string)	– Toutjie.
-etjie:	Tol (top)	– Tolletjie.	Bom (bomb)	– Bommetjie.
	Kar (cart)	– Karretjie.	Kam (comb)	– Kammetjie.

(IV). NAAMVAL – CASE.

In Afrikaans we have four cases, viz. Nominatief, Akkusatief, Possessief en Datief.

Nominatief (or 1ste Naamval) is the subject in a sentence and the **Akkusatief** (or 4de Naamval) is the direct object. **Possessief** (or 2de Naamval) – also **Genitive** – usually denotes the Possessor or owner, which in Afrikaans is expressed by **se**. **Datief** (or 3de Naamval) is the indirect object.

Example:

Nominative	(eerste Naamval):	Die **man** slaan die **kat**.
Pos. or Gen.	(twede „):	Dit is die **man se kat**.
Dative	(derde „):	Die man gee (vir) **my** 'n kat.
Accusative	(vierde „):	Die man slaan **die kat**.

1. Change the Feminine into the Masculine, and the Masculine into the Feminine:

(1) Die boer is 'n goeie bakker. (2) Die vrou het haar [1]) man by die stasie ontmoet. (3) Die koning

---

[1]) For table of Pronouns see pag. 24.

het vir die prins 'n present gegee. (4) Die vrou is 'n goeie werkster. (5) My vriend se koei is dood. (6) Die wolvin het die berin doodgemaak. (7) Die onderwyseres het die seun gestraf. (8) Die sekretaris het sy ma lief. (9) Die vrou het twee wyfie-eende. (10) Die inspekteur bestraf die leerling. (11) Die suster van my moeder is my tante. (12) Die dogter van my tante is my niggie. (13) Die tesourier van ons dorp is ook sekretaris. (14) My baas is baie siek.

2. Change the Plural Nouns into the Singular, and the Singular Nouns into the Plural:

(1) My kar en perd staan voor die huis van my oom. (2) My oom het my vandag 'n brief geskryf. (3) Die bomme van die vyande het die bome voor die huis van my swaer plat geskiet. (4) Die olifant het 'n skaap doodgemaak. (5) Die kassier het die wissels gedeponeer. (6) Skape is altyd baie versigtig as hulle wolwe of jakkalse sien. (7) Die wolf soek sy prooi gewoonlik in die nag. (8) Die pad na my oom se plaas is baie sleg.

3. Change the nouns into the Diminutive:

(1) Die seun lees 'n interessante boek. (2) Die kaffer woon in 'n hut. (3) Die hond blaf vir die kat in die boom. (4) Die boer ry met sy kar en perd na die land. (5) Die kat het 'n muis gevang en die kind was so bang daarvoor, dat sy bo-op die tafel van haar ma in die kombuis gespring het. (6) Die duif sit op die tak bo in die boom se top. (7) Die slang vang 'n padda. (8) In die pad staan die wa van die timmerman. (9) Die haan staan bo-op die ashoop. (10) Die hen kekkel, die kat miaau, die hond blaf, die perd runnik, en die koei bulk.

4. Translate:

(1) This is father's dog. (2) Martin's horse is in the stable. (3) The cock stands on an ant-hill. (4) Please give me the child's hat. (5) My uncle gave me an apple. (6) My wife's servant was very late last Monday morning. (7) My dog's name is Ginger. (8) This is my mother's book. (9) This is the house of my father. (10) The baker's boy brought the bread very late this morning. (11) The farmer's hay-stack was burnt down. (12) This is my chair and not yours.

WOORDELYS.

Stable	–	stal.
cock	–	meid.
ant-hill	–	miershoop.
servant	–	meid.
hay-stack	–	hooimied.

CHAPTER 4.

VOORNAAMWOORDE – PRONOUNS.

(I). Persoonlike Voornaamwoorde (Personal Pronouns).

In order to master the use of these pronouns the following table **should be committed to memory**:

Enkelvoud (Singular).			**Meervoud (Plural).**		
Nom.	Poss.	Obj.	Nom.	Poss.	Obj.
1. Ek (I)	My (my)	My (me)	Ons (we)	Ons (our)	Ons (us)
2. Jy / u } you	Jou / u } your	Jou / u } you	Julle / u } you	Julle / u } your	Julle / u } you
3. Hy (he) Sy (she) Dit (it)	Sy (his) Haar (her)	Hom (him) Haar (her)	Hulle (they)	Hulle (their)	Hulle (them)

Note: Mine – Myne. Ours – Ons s'n.
Yours – Joune (joue). Yours – Julle s'n.
His – Syne. Theirs – Hulle s'n.

Just as in English "This is the hat of John" may be written "This is John's hat", so the Afrikaans "Dit is die hoed van Jan", may be written, "Dit is *Jan se* hoed", i.e. *se* is equivalent to the English ('s). The essential difference is, that where we use one word, (John's) in English we have two words in Afrikaans.

Where "IT" is preceded by a preposition, **it** is changed into "Daar" and the preposition follows, the word being written as **one**; e.g. "I am sitting **on it**" would be "Ek sit **daarop**"; "He looks **at it**"; "Hy kyk **daarna**", etc.

(II). Betreklike Voornaamwoorde (Relative Pronouns).

WAT is the Relative Pronoun most frequently used in Afrikaans, and it is used where any of the Relative Pronouns (Who, which or that) is used in English, e.g. "The man, **who** stands there, is my uncle" – "Die man, **wat** daar staan, is my oom". "The horse, **which** he bought, is black" – "Die perd, **wat** hy gekoop het, is swart". "The book, **that** lies on the table, is mine" – "Die boek, **wat** op die tafel lê, is myne".

Where, however, **WHICH** is preceded by a preposition, it should be changed to "**Waar**" with the preposition following, e.g. "The chair **on which** he is sitting, belongs to me" – "Die stoel **waarop** hy sit, behoort aan my".

Where **WHO** is preceded by a preposition, the order remains the same as in English, e.g. "The man, **to whom** I gave the book, is my friend" – "Die man, **aan wie** ek die boek gegee het, is my vriend". In other words, when **WHO** is in the Objective case, this rule applies.

(III). Vraende Voornaamwoorde (Interrogative Pronouns).

WIE? (who), **WAT**? (what), **WIE S'N**? (whose), are used substantively, **WATTER**? (which – used for both persons and things), **WAT VIR 'N**? (what sort of), **WIE SE**? (whose) are used adjectively, e.g. "**WIE** is hy?" – "Who is he?"; "**WAT** sê jy?" – "What do you say?"; **WIE S'N** is dit?" – "Whose is this?"; **WAT VIR 'N** plan is dit?" –

"What sort of plan is this?"; "**WIE SE** boeke dra jy?" — "Whose books are you carrying?"

(IV). Aanwysende Voornaamwoorde (Demonstrative Pronouns).

HIERDIE en DAARDIE are the Demonstrative Pronouns most frequently used, and are translated as **this** and **that** respectively (sing.), **these** and **those** (plur.).

Pronouns also used, are **SO'N** (such – sing.), **SULKE** (such – plur.), **DIESELFDE** (the same), and **DERGELIKE** (such like).

(V). Onbepaalde Voornaamwoorde (Indefinite Pronouns).

'N MENS (one) is used very extensively throughout the Afrikaans language; other pronouns frequently used, are, **IEMAND** (somebody); **NIEMAND** (nobody); **ENIGEEN** (anybody); **IEDEREEN** (everyone); **ELKEEN** (everybody); **PARTY** (some); **ALMAL** (all); **IETS** (something); **NIKS** (nothing).

(*a*) Rewrite the following sentences and fill in the appropriate pronouns:

1. Jan waar is — hoed? Ek weet nie waar — hoed is nie.
2. Is dit — boek Piet? Nee dit is nie — nie.
3. Meneer gaan — na die konsert toe? — weet waarlik nie.
4. Jan — moet die kalwers gaan haal.
5. Hy sê — ma is siek.
6. Lenie, waar is — stoel? Annie sit —
7. Is hierdie lekkers —? Nee, dit is Piet —.
8. Ons sal julle vertel waar — moet gaan.

9. Hulle is bly dat — vakansie kry.
10. Sy het — hoed vergeet, daarom het — dit gaan haal.
11. Is die boek wat hy lees —?
12. Hulle het kerse in — huise.

(*b*) Read aloud and translate the following:

1. Hy het my vertel, dat enigeen daarheen kon gaan.
2. Niemand weet hoe hulle lewe nie.
3. Iemand sal seker die voortou neem.
4. 'n Mens weet nooit wat kan gebeur nie.
5. Hierdie boek is baie interessant.
6. Op watter datum word die konsert gehou?
7. Wat vir 'n brief skryf jy?
8. Wie se kam is dit?
9. Wat maak jy môre-oggend?
10. Die masjien, waarop ek tik, het olie nodig.

(*c*) Translate:

1. I do not believe such stories.
2. Are those girls very hard-working?
3. John's mother is a very kindhearted lady.
4. Those cows are very young.
5. Everyone knows, that he is clever.
6. Some people say that it is a sin to dance.
7. All the members were present at the meeting.
8. I feel that something will happen.
9. He generally does nothing in class.
10. He presented the cheque for payment.

(d) Translate (*a*) after the pronouns have been properly inserted.

WOORDELYS.

(*b*)

Het vertel	–	told.
daarheen	–	there.
kon	–	could.
weet	–	know.
hoe	–	how.
lewe (leef)	–	live.
seker	–	surely.
voortou	–	front rope (lead).
nooit	–	never.
gebeur	–	happen.
interessant	–	interesting.
datum	–	date.
gehou	–	held.
môre-oggend	–	to-morrow morning.
tik	–	type.
het nodig	–	requires.

(*c*)

Do believe	–	glo.
very	–	baie.
hard-working	–	hardwerkend.
kindhearted	–	goedhartig.
young	–	jonk, jong.
clever	–	slim.
say	–	sê.
sin	–	sonde.
dance	–	dans.
members	–	lede.
present	–	teenwoordig.
meeting	–	vergadering.
feel	–	voel.
generally	–	gewoonlik.
present (v)	–	indien, toon.
payment	–	betaling.

CHAPTER 5.

SENTENCE CONSTRUCTION.

There are, strictly speaking, three Tenses which predominate in Afrikaans: **Present, Past** and **Future.**

In the conjugation of the verb in the various tenses, it undergoes no change, i.e. remains the same in all three persons both **Sing.** and **Plur.** throughout the Present Tense **STAAN**, Past Tense **HET GESTAAN** and Future Tense **SAL STAAN**.

Teenwoordige Tyd: (**Present Tense**)	Die dame **sing** 'n sangstuk. The lady **sings** a song.
Verlede Tyd: (**Past Tense**)	Die dame **het** 'n sangstuk **gesing**. The lady **sang** a song.
Toekomende Tyd: (**Future Tense**)	Die dame **sal** 'n sangstuk **sing**. The lady **will** sing a song.

At this juncture the student must remember, that the construction always remains the same throughout the Past Tense. The following **diagram** will illustrate the correct use of the verb in the **Past Tense.**

1	2	3	4	5
Subj.	(aux.) **HET**	Obj. (if any)	Ext. (if any)	GE + verb.

Following the order illustrated above, the student should remember that the Auxiliary verb **HET** need not necessarily follow the subject of the sentence. Thus:

Present Tense: Daar loop 'n vrou; **Past Tense:** Daar **het** 'n vrou geloop. It will be seen that the **HET** follows the first word in the sentence and **NOT** the subject. It often occurs that the auxiliary follows the first two words in the sentence, **but the sense is usually self-evident**, as the **first word** in a case of this nature generally is an article, which may be followed by an adjective.

The remaining portion of the construction, as illustrated in the diagram, remains unaltered, i.e. the object and extension, if any, **follow** the **AUXILIARY**, and **last of all**, is placed the Past Participle, which is **always GE plus the verb**, except where verbs begin with any of the prefixes:

BE e.g. Beken (confess)	**GE** Gesels (converse)	**ONT** Ontken (deny)
ER Erken (acknowledge)	**HER** Herken (recognise)	**VER** Verken (spy, reconnoitre)

Thus we write, "Ek erken die ontvangs van u brief" — "I acknowledge the receipt of your letter", but in the Past Tense, "Ek het die ontvangs van u brief **erken**" and **NOT** ge "plus erken"; i.e. we use as Past Participles the words **as they stand**, when such verbs begin with any one of the prefixes mentioned.

In short, when changing any sentence from the Present to the Past Tense, the student should endeavour to adhere to the following points:

(I) Delete the verb in the sentence and substitute **het** (Aux.).

(II) Place the verb deleted at the **end** of the sentence with **ge** as prefix, e.g. "Hy lees 'n boek" – "He reads a book".

(I) Hy het 'n boek.

(II) Hy **het** 'n boek **ge** + **lees.** (Hy het 'n boek gelees).

It must be borne in mind, however, that where a sentence ends in an infinitive phrase (usually denoted by **om te**) the construction, in as far as the Past Participle is concerned, is not affected, that is, the infinitive phrase will invariably remain at the end of the sentence, in the Past as well as in the **Present** Tense. E.g. **Present** "Hy lees 'n boek **om kennis op te doen**", **Past** "Hy het 'n boek gelees **om kennis op te doen**".

When, however, a simple sentence begins with an Adverb, a Phrase, or a Subordinate Clause, **HET** or the verb as the case may be, **follows** the Adverb, Phrase or Clause, and the remaining construction holds. Thus:

(I) **Eindelik** het die man gekom (finally the man came).

(II) **In die aand** is dit koud (in the evening it is cold).

It will be observed that in Example (II) the Auxiliary **HET** is not used, as the example given is that of a sentence in the Present Tense, (the verb changing to **was** in the Past Tense) but when this is the case as the following sentence will illustrate, it follows the phrase as mentioned above. E.g. "In die aand **het** dit skielik koud **geword**" – "In the evening it suddenly became cold".

(III) "**Toe hy tuis gekom het,** [1]) het ek hom die storie vertel" – "When he arrived at home, I told him the story".

Toekomende Tyd (Future Tense).

(I) "Hy **sal** seker op die vergadering teenwoordig **wees**" – "He will certainly be present at the meeting".

(II) "Hulle **sal** hulle ouers **gaan besoek**" – "They will visit their parents".

In connection with the Future Tense, the same rules apply as stipulated for the Past Tense with regard to the construction: that is, the Auxiliary, which in the Future Tense always is **sal** (Singular and Plural), **always follows** the Adverb, Phrase or Clause, should the sentence begin with any of these.

It must here be remembered that just as in English "He cannot pay the sum" is changed into the Past by merely changing the Aux. **can** to **could,** so in Afrikaans the **Auxiliary only** is changed. E.g. **Present**: "Hy **kan** nie die geld betaal nie", **Past**: "Hy **kon** nie die geld betaal nie".

The student will at this juncture fail to see why two negative words should be used in this sentence, that is **nie....nie** – a construction which according to English, must of necessity make an affirmative.

In this type of construction there is incorporated what is known in Afrikaans as

DIE DUBBELE ONTKENNING (THE DOUBLE NEGATIVE).

Unlike a similar construction in English, the incorporation of two negative words in a sentence does not necessa-

[1]) See pag. 37.

rily result in an affirmative. On the contrary, the second word used expressing negation, (which invariably is **NIE**) is used more to emphasise the negative idea.

The student will therefore observe that all sentences, in which negative words are embodied, will contain the word **NIE** at the end of such sentence.

Some of the words expressing negation most frequently used are **NOOIT, NIMMER** (never), **NIKS** (nothing); **NÊRENS** (nowhere); **NIEMAND** (nobody); **GEEN** (no) and **NIE** (not). Any sentence containing any one of these words should therefore contain the word **NIE** at the end of the sentence, unless – **and this is the only exception** – the word **NIE** already appears at the end, in which case it is evident that the second **NIE** is not required: e.g. "I do not know him" – "Ek ken hom **NIE**".

(*a*) Translate the following:

1. This man is the husband of my sister.
2. She cooks a good meal everyday.
3. The child is reading a very interesting book.
4. There is a cold wind blowing to-day.
5. There is a football match at Newlands to-day.
6. He is making out the receipt for the cheque.
7. Draw up that Bill at once.
8. I am sending the goods carriage paid.
9. He has an overdraft at the bank.
10. This firm sends goods Free on rail (F. o. r.).
11. To-day the cheque must be cashed.
12. While there is yet time, I advise you to settle your overdue account (A/c).

(*b*) Change your translation of (*a*) into the Past Tense.

(*c*) Change your translation of (*a*) into the Future Tense.

(*d*) Re-write your Afrikaans sentences expressing in each a negative idea.

WOORDELYS.

Husband	—	eggenoot, man.
cook	—	kook.
meal	—	maal.
is blowing	—	waai.
match	—	wedstryd.
receipt	—	kwitansie.
draw up	—	trek op, maak uit.
carriage	—	vrag.
overdraft	—	oortrokke bankrekening.
firm	—	firma.
in anticipation	—	by voorbaat.
cash a cheque	—	'n tjek te betaal.
advise	—	aanraai.
to settle an account	—	'n rekening te vereffen (betaal).

CHAPTER 6.

SENTENCE CONSTRUCTION (Continued).

(*a*) Samegestelde Sinne (Complex and Compound Sentences).

As Subordinate Noun, Adjectival or Adverbial Clauses (or all) are usually contained in Complex and Compound Sentences, the construction is somewhat different from that dealt with in the Simple Sentence.

The most important point to remember in connection with these sentences, is that, in all Subordinate Clauses, whether Noun, Adj., or Adv., the auxiliary does **not** follow the first word or two in the sentence, but the Past Participle in the Subordinate Clause.

This rule applies **only** to Subordinate Clauses in the Past Tense, as obviously, the Auxiliary **HET** is only used in the Past Tense, unless it appears in a sentence as a **Finite Verb**.

The following examples will illustrate what is meant:

Simple	(I) **Present.**	"Die man is my oom".
	(II) **Past.**	"Die man was my oom".
	(III) **Future.**	"Die man sal my oom wees".
(*b*) **Compound or Complex**	(IV) **Present.**	"Die man, wat daar staan, is my oom".
	(V) **Past.**	"Die man, wat daar gestaan het, is my oom".
	(VI) **Future.**	"Die man, wat daar sal staan, is my oom".

It will be observed that in sentence (IV), no auxiliary is used. It therefore, follows, that in sentences of this nature, the verb invariably goes at the end of the Subordinate Clause, e. g.:

(*c*) Complex Containing Adj. Clause.

(I) "Die papier, waarop hy **skryf**, behoort aan Jan" – "The paper, on which he writes belongs to John".

(II) "Die boek, wat hy **lees**, is moeilik" – "The book, that he is reading, is difficult". etc.

As the examples given in (*b*) and (*c*) are Complex sentences containing Adjectival Clauses, those illustrated below will further explain the construction with regard to Noun and Adverbial Clauses.

(*d*) Complex Containing Noun Clauses.

(I) Dat hy die misdaad **gepleeg het,** is seker" – "That he committed the crime, is certain".

(II) "Hy het my vertel, dat hy die goedere kontant op aflewering (K.O.A.) aangestuur het" – "He told me, that he dispatched the goods (C.O.D.)".

(*e*) Complex Containing Adv. Clause.

(I) "Toe hy die geld gebank **het** (gedeponeer), het die dief hom aangeval" – "When he deposited the money, the thief attacked him".

(II) "Die dief was gearresteer (gevang), waar hy die klerk aangeval **het**" – "The thief was arrested, where he attacked the clerk".

As the correct construction of sentences, is the most important feature in the study of a language, and in order

to avoid any misapprehension in this respect, the student is advised to study it very carefully.

It will be observed, that if the Subordinate Clauses are extracted from the various examples given in (*b*), (*c*), (*d*) and (*e*), all that remains is a series of Principal Clauses. It follows, therefore, that the Subordinate Clauses so extracted, are constructed according to the rules laid down in (*a*).

If we take, for example, the Subordinate Clause in (*e*) (II), "waar hy die klerk aangeval het", it will be seen that, constructed accordingly to the rule, the auxiliary **HET follows** the Past Participle (aangeval), which always is the case in Sub. Clauses. Again, in the remaining portion of the sentence (Princ. Clause), "Die dief was gearresteer", the auxiliary, which in this case, is **WAS,** follows the subject of the sentence, and the Past Part. goes at the end of the sentence (Princ. Clause).

Similarly, in (e) (I) the Sub. Clause reads, "Toe hy die geld gebank het", and the remainder, which is the Principal Clause, **begins** with the auxiliary **HET**, as obviously, the **whole sentence** (complex) begins with the Adverbial Clause (vide page 32).

NOTE: Where the auxiliary **"HET"** is used in the Subordinate Clause, as well as in the Principal Clause of a Complex or Compound sentence in the Past Tense, these two auxiliaries appear together in the correctly constructed sentences. Further examples are here given:

(I) "Die dame, wat gesing **het, het** ek gehoor". — "I heard the lady, who sang", **OR** "Ek het die dame, wat gesing het, gehoor".

Obviously the Adjectival Clause **Wat gesing het** qualifies the word **dame** and should therefore, be as near to it as possible. Hence the reason why the Adj. Clause in the

second instance given above, was not placed after **gehoor,** as firstly, it would then, strictly speaking, have qualified **gehoor** and not **dame,** and secondly, this would have been contrary to the rule laid down in the diagram in Chapter four.

(II) "Die beskuldigde, wat hulle tot die dood veroordeel **het, het** alles beken" — "The accused, whom they sentenced to death, confessed everything".

In this sentence the student will observe, that in neither the Principal nor the Subordinate Clause, the Past Participle is written with the prefix **GE** — common to all Past Participles — as obviously the verbs used already begin with one of the prefixes mentioned in chapter five.

1. Write the following sentences in the Negative:
   1. Jan kan die som maak.
   2. Sy suster sit stil in die skool.
   3. My oom kom môre huis-toe.
   4. Die jagter het die haas deur die been geskiet.
   5. My vrou hou baie van grondboontjies.
   6. Die boer ploeg op die land.
   7. Die tuinier spit.
   8. Ek sal jou help.
   9. Ek doen elke aand my huiswerk.
   10. Ek sal slae kry as ek my huiswerk doen.

2. Translate:
   1. We have received your application for the vacant post.
   2. The manager told the bookkeeper, that he received the money.
   3. The paper, on which he wrote, was very small.
   4. The cheque, which he presented for payment, was marked i. f. (insufficient funds).

5. Do not open the door, until the train stops.
6. If I do not go to-day, I shall go early to-morrow.
7. The commercial course, which he took, was of great value to him.
8. Your letter of the 30th ultimo, was not quite clear.
9. In reply to your favour of the 10th instant, I am forwarding cheque for £ 88.10.0 in settlement of my account.
10. I much appreciate the testimonial I received this morning and have no doubt, that it will be of great value in the future.
11. He failed in bookkeeping and business methods, but passed in all the other subjects.
12. His aim is to become an accountant.

WOORDELYS.

Application	— applikasie.	Instant	— deser.
vacant post	— vakante pos.	forward	— aanstuur.
vacancy	— vakature.	account	— rekening.
manager	— bestuurder.	appreciate	— waardeer.
bookkeeper	— boekhouer.	testimonial	— getuigskrif.
cheque	— tjek.	doubt	— twyfel.
marked	— gemerk.	future	— toekoms.
insufficient funds	— onvoldoende fonds (o/f.)	fail	— druip.
stops	— stilstaan,stilhou.	bookkeeping	— boekhou.
early	— vroeg.	business methods	— besigheids-metodes.
commercial course	— handelskursus.	subjects	— onderwerpe.
value	— waarde.	aim	— doel.
ultimo	— laaste maand(l.l.)	become	— word.
favour	— brief.	accountant	— rekenmeester.

CHAPTER 7.

BYVOEGLIKE NAAMWOORD — ADJECTIVE.

The adjective is always used in connection with the noun and signifies the quality of the object concerned.

Adjectives are used in two ways (a) **attributively** and (*b*) **predicatively.** By the Attributive use (attributief) we mean the adjective used with the noun, and Predicative (predikatief) the adjective used with the verb (werkwoord). Thus: "Dit is 'n **mooi** kat" (attrib.) and "die kat is **mooi**" (pred.).

Trappe van vergelyking — Degrees of comparison.

The adjective signifying quality can therefore be compared to show the strength of its meaning. There are three degrees of comparison namely:

Stellende Trap (positive degree)
Vergrotende Trap (comparative degree)
Oortreffende Trap (superlative degree).

The comparative degree is formed by adding **-er** (-ter, -der) to the positive, and the superlative by adding **-ste** to the positive.

Voorbeelde — Examples.

Stellende Trap.	Vergrotende Trap.	Oortreffende Trap.
Groot (great, big)	groter	grootste.
Mooi (pretty)	mooier	mooiste.
Swart (black)	swarter	swartste.
Los (loose)	losser	losste.
Dwaas (foolish)	dwaser	dwaasste.
Hoog (high)	hoër (hoger)	hoogste.
Breed (broad)	breër (breder)	breedste.
Laag (low)	laer (lager)	laagste.
Vroeg (early)	vroeër (vroeger)	vroegste.
Sag (soft)	sagter	sagste.
Lig (light)	ligter	ligste.
Donker (dark)	donkerder	donkerste.
Swaar (heavy)	swaarder	swaarste.
Beleef (polite)	beleefder	beleefste.

Some Adjectives have irregular degrees of comparison, e. q.:

Goed (good)	beter	beste.
Vroeg (early)	eerder (vroeër)	eerste (vroegste)
Min (weinig, bietjie) (little, few)	minder	minste.
Sleg (bad)	erger (slegter)	ergste (slegste).

NOTE: More (meer) and Most (meeste) are rarely used in the comparison of adjectives in Afrikaans. Thus we write:

interessant (interesting), **interessanter**, **interessantste.**

indrukwekkend (impressive), **indrukwekkender**, **indrukwekkendste.**

Verbuiging van Byvoeglike Naamwoorde — Inflection of Adjectives.

Adjectives are sometimes changed (inflected) and take **e**, but this is the case only when they are used attributively.

Rules for Inflection:

1. Monosyllabic Adjectives ending in **-d**, **-f**, **-g** and a few ending in **-s** take **e**.

   Examples:

   -d 'n **Wrede** kaffer (a savage kaffir).
   'n **Goeie** vrou (a good wife, a good woman).
   'n **Breë** sloot (a broad (wide) furrow).

   -f Die **dowwe** lig (the faint (dim) light).
   'n **Dowe** kaffer (a deaf kaffir).
   'n **Rowwe** vent (a rough fellow).

   -g 'n **Droë** dam (a dry dam).
   'n **Lae** muur (a low wall).
   In die **vroeë** môre (in the early morning).

   -s Hy is 'n **snaakse** kêrel (he is a funny fellow).
   'n **Vaste** aanbod (a firm offer).
   'n **Dwase** man (a foolish man).

2. Adjectives ending in **-lik**, **-baar**, **-saam**, **-ig**, **-loos**, **-abel** take **e**; for example: moeilike werk; moedelose kind, gehoorsame kind, innige dank, vrugbare land, miserabele vent.

3. Past Participles used as adjectives take **e** (te, de). When the word ends in **d** or **f**, **s** and **g** then it takes -e, -de. For example: teleurgesteld — teleurgestelde dame (disappointed lady); beskaaf — beskaafde wêreld (civilised world); beskadig — beskadigde koringlande (damaged corn fields). When, however, the word ends in any of the following sharp consonants **s**, **k**, **p**, **g**, **f** and **t** it takes **te**: afgekap — afgekapte; vas — vaste; geslyp — geslypte; verlig — verligte; ontplof — ontplofte.

4. Monosyllabic adjectives, not mentioned in rule one, may also be inflected if used figuratively, for example: "arm man en arme man", "suur appels en sure ondervinding".

5. Geographical or proper names used as adjectives are also inflected: Afrikaanse spelreëls; Romeinse ryk.

6. The adjectives **jong** (young) and **lang** (long) are used attributively, but when they are used predicatively, the **g** in each case is changed into **k**.

   Dit is 'n **lang** pad — die pad is **lank**.
   Hy is 'n **jong** man — die man is **jonk**.

1. Use the following adjectives in short sentences (a) attributively and (b) predicatively.

   Droog, hoog, fraai, pragtig, gehoorsaam, onbillik, fluks, gaaf, vlytig, vriendelik, breed, kort, laag, lang, oud.

2. Re-write the following sentences using the adjectives correctly:

   1. Die voëltjie vlieg in 'n (hoog) boom.
   2. Die dametjie sing met 'n (mooi) stem.
   3. Daardie man het 'n (silwer) stem.
   4. My broer dra 'n (goud) ketting aan sy (silwer) horlosie.
   5. My suster het (duur) vrugte gekoop.
   6. Dit was lekker (ryp) vrugte wat ma vir ons gekoop het.
   7. Daardie professor kan van sy (ryp) ondervindinge praat.
   8. 'n (Vlytig) leerling kry gewoonlik sy beloning.
   9. Die man wat ek gister ontmoet het, is (doof) en jy moet met 'n (hard) stem praat as jy wil hê dat hy jou goed moet verstaan.

10. Hierdie oefeninge is almal (maklik) oefeninge.
11. Ons het 'n (lief) klein seuntjie.
12. Gert het 'n (groot) voorreg maar hy maak misbruik daarvan.
13. Met 'n (lang) stok het die kind die vark geslaan.
14. Ek loop langs 'n (breed) rivier wat ook baie (lank) is.
15. Die boer het 'n (sonderling) versoek gehad toe hy na die kasteel gegaan het om vir die president (heerlik) vrugte te gee.

3. Give the degrees of comparison of:

Wreed, grys, blind, slap, vlug, geurig, droog, snaaks, krom, skoon, sterk, pikswart, helder, kalm, glad, wyd, erg, kwaad, boos, dwaas, dankbaar, vet, geskik, verleë, geweldig, haastig.

CHAPTER 8.

VOORSETSEL — PREPOSITION and VOEGWOORD — CONJUNCTION.

Nouns or pronouns, in Afrikaans as in English, are governed in the objective case by prepositions. For example: "Hy sit **op** die stoel" – "he sits **on** the chair"; "Die appel hang **aan** die boom" – "the apple hangs **on** the tree"; "Die vrou sit **by** die tafel" — "the woman sits **at** the table"; "My boek lê **op** die tafel" – "My book lies **on** the table".

A few examples:

Van	—	of, from.	Vir	—	for, to.
Aan	—	at, to.	Om	—	at, round.
Teen	—	against (at).	By	—	at.
Op	—	on.	Bo-op	—	upon, on the top of.
Voor	—	before, in front of.	Langs	—	beside.
Met	—	with.	Agter	—	behind.

A conjunction joins two words or sentences together, e. g. "Jan en Piet"; "die kar en perd"; "Jan het swaar en Piet het maklik".

A few examples:

Voor, voordat	—	before.	Toe	—	when.
Totdat	—	until.	Eer	—	before.
Tensy	—	unless.	Ofskoon	—	although.
Omdat	—	because.	Want	—	for, because.

It would not be out of place at this juncture, to give a few examples of the

BYWOORD — ADVERB.

(*a*) Bywoorde van tyd — Adverbs of time.

Gister	— yesterday.	Eergister	— the day before yesterday.
Gou	— soon, quickly.	Betyds	— in time.
Eindelik	— at last.	Intussen	— meanwhile.
Nimmer	— never.	Onmiddellik	— immediately.
Dikwels	— often, frequently.	Vandag	— to-day.

(*b*) Bywoorde van plaas — Adverbs of place.

Links	— to the left.	Hier	— here.
Naby	— near.	Waar	— where.
Êrens	— somewhere.	Oral(s)	— everywhere.

(*c*) Bywoorde van wyse — Adverbs of manner.

Langsaam	— slowly.	Saggies	— softly.
Goed	— well.	Effentjies	— a little.
Duidelik	— plainly.	Hoe	— how.

(*d*) Bywoorde van graad — Adverbs of degree.

Amper	— almost.	Omtrent	— about.
Heeltemal	— quite.	Byna	— almost.
Baie	— very.	Juis	— exactly.

1. Insert the appropriate Prepositions:

   1. Die appel lê ...... die grond.
   2. Die appel hang ...... die boom.
   3. My boek lê ...... die tafel.
   4. Jan loop ...... die tuin.

5. Piet val ...... die boom.
6. Paul kry 'n pak slae ...... sy Pa.
7. Klaas lees ...... die boek.
8. Die meisie vertoef ...... die Kaap.
9. Ek sal jou ...... die vakansietyd kom besoek.
10. Daar is nie meer plek ...... die hotel nie.
11. Die perde loop ...... die water toe.
12. My vader rook sy pyp ...... die stoep ...... sy seun se plaas.

2. Insert the appropriate Conjunctions:

1. Hy kon nie kom nie, ... ons het hom nie genooi nie.
2. Die kinders is opgeruim, ... hulle vakansie kry.
3. Jan sal skool-toe gaan, ... hy laat is.
4. Hierdie boek is nie joune nie ...... dit is myne.
5. Maria gaan skool-toe ...... reën dit so baie.
6. Gert het slae gekry ...... hy nie sy werk gedoen het nie.
7. Sannie het slae gekry ...... huil sy nou.

3. Give the plural of:

Klagte, protes, rekening, huurgeld, voorreg, wissel, berig, faktuur, tjek, bankier, winkelier, handelaar, produsent, posseël, skryffout, deposito, firma, polis, aandeel, saldo, bate.

4. Give the diminutive of:

Rekening, firma, aandeel, winkelier, handelaar, wissel, brief, gerief, klok, skip, blaar, papier.

5. Give the feminine of:

Man, bruidegom, skrywer, prinsipaal, buurman,

tikker, knaap, vriend, eksekuteur, jong, posmeester, eienaar.

6. Divide into syllables:

Tamatiesous, ossewaens, moeilikhede, koringboere, vrugtehandelaars, tekstielnywerheid, vennootskap, blommetentoonstelling, lewensversekeringmaatskappy.

CHAPTER 9.

REWIESIE — REVISION.

1. Translate the following:

   1. Die maan skyn in die kamer.
   2. Die jagter skiet die leeu deur die been.
   3. Die student is besig om 'n toets te skrywe.
   4. Hy het my vertel dat hy nog nie kan swem nie.
   5. Jan, waar is jou hoed? Ek het dit gister verloor.
   6. Sommige mense sê dat dit sonde is om te dans.
   7. Sy hande, wat eers die geweer so goed kon hanteer, beef nou baie.
   8. Meeste van die tyd sit hy op die stoep van sy seun se plaas.
   9. Omdat hy sy werk gedurende die jaar so goed gedoen het, het hy 'n prys ontvang.

2. Translate:

   1. This firm always sends goods free on rail (F. o. r.) to their clients.
   2. The man plays with his child in his garden.
   3. Martin's horse is in the stable.
   4. My wife's servant was very late last Monday morning.
   5. The messenger presented the cheque at the bank.
   6. At the last meeting only ten members were present.
   7. Please settle your overdue account before the end of this month.

3. Change the following sentences into (*a*) the Past Tense, and (*b*) the Future Tense:

    1. Gert teken daardie tjek vir my.
    2. Die handelaar vereffen sy agterstallige rekening.
    3. Die wissel verval vandag.
    4. Daardie bank gee goeie rente op vaste deposito's.
    5. Ek is Jan se baas.
    6. Die maan skyn in die kamer.
    7. Die jagter skiet die leeu deur die been.
    8. Daardie firma stuur hulle goedere vry op spoor (V. o. s.).

4. (*a*) Give the feminine of:

    Tesourier, erfgenaam, goewerneur, president, outa, inspekteur, lektor, jongkêrel, strooijonker.

    (*b*) Give the masculine of:

    Suster, meisie, orreliste, sekretaresse, ooi, niggie, sangeres, boerin, werkster, heldin, voogdes.

5. Give the singular of:

    Hasies, gate, gerwe, messelaars, papiere, handelaars, amptenare, gevoelens, lammertjies, liedere, voëls, stadsraadslede, saals.

6. Give the degrees of comparison of:

    Arm, dun, maklik, woes, verroes, suur, hemelhoog, skatryk, afgeleef, onbeskof, leeg, langdradig, vroeg (2) kwaad (2), bietjie, veel, bo.

7. Use the following pronouns in suitable sentences:

    Hierdie, watter, daardie, wat, hulle, hulle s'n, iemand, elkeen, party, wie se.

8. Write, in Afrikaans, about 15 lines on any of the following:

   (*a*) My tuin.
   (*b*) My huis.
   (*c*) Vrugtebome.
   (*d*) My laaste vakansie.
   (*e*) Die dorp waarin ek woon.

CHAPTER 10.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Klagte(s)	— complaint(s).
Volledig, breedvoerig	— detailed, full.
Volledige informasie	— detailed information.
Bly by	— adhere to.
Ek bly by my instruksies	— I adhere to my instructions.
Protes	— a protest.
'n Protes aanteken	— to protest.
Navraag, ondersoek	— inquiry.
Verbaas(d)	— surprised.
Ek is verbaas(d) om te verneem	— I am surprised to note, learn.
Instruksies, bevele	— instructions, commands.
Instruksies uit te voer	— to carry out instructions.
Applikasie	— application.
Aansoek doen	— to apply.
Bedank, bedanking indien	— to resign, to send in resignation.
Bedanking	— resignation.
Loon	— wages, reward.
Salaris	— salary.
Verhoging van salaris	— increase (rise) of salary.

Transfereer, oorplaas, verplaas	—	to transfer.
Oordrag, transfer	—	a transfer.
Rekening	—	account.
My rekening te verplaas	—	to transfer my account.
Kennisgewing (snw.)	—	notice.
Kennis (te gee)	—	to give notice, notify.
Pryslys, pryskoerant	—	pricelist.
Inkoopsprys, kosprys	—	cost (buying) price.
Prysopgawe	—	quotation (of prices).
Verlies	—	loss.
Profyt, wins	—	profit.
Wins- en verliesrekening	—	profit and loss account.
Tekort	—	deficit, deficiency.
Oorskot, surplus	—	surplus.
Aansoek doen om 'n betrekking	—	to apply for a situation, post.
Huur	—	rent.
Huurgeld	—	rental.
Wissel (bewys)	—	bill, draft.
Wisselklerk	—	bill clerk.
Wisselkoers	—	rate of exchange.
Wisselbrief	—	bill of exchange.
Rentekoers	—	rate of interest.
Betaalbaar	—	payable.
Verval	—	mature.
Vervaldag	—	day of maturity.
Bewys (te) lewer	—	to prove.
Voorreg	—	privilege.
Voorregkaartjie	—	privilege ticket.
Om 'n wissel te vernuwe	—	to renew a bill.
Om 'n wissel af te skrywe of te kanselleer	—	to cancel a bill.
Wisselboeke	—	bill books.

Om 'n wissel te aksepteer — to accept a bill.
Om 'n wissel te honoreer — to honour a bill.
Regte tyd — due time.

2. Learn the following abbreviations:

K. O. A. — kontant op aflewering (cash on delivery — C. O. D.
K. M. B. — kontant met bestelling (cash with order — C. W. O.).
nl. — naamlik (namely — viz.).
d. i. — dit is (that is — i. e.).
L. P. R. — Lid van die Prowinsiale Raad (member of the provincial council — M. P. C.).
m. a. w. — met ander woorde (in other words).
My. — maatskappy (company — Co.).
t. a. r. — teen alle riesiko (against all risks — a. a. r.).
B. V. — beëdigde verklaring (affidavit — Afft).
b. v. — byvoorbeeld (for example — e. g.).

3. With the aid of the dictionary, construct sentences in order to show clearly the meanings of the following words:

Roep, beroep, oproep, herroep, besoek, opsoek, versoek, ly, lei, lui, lampolie, olielamp, skrywe, inskrywe, afskrywe, omskrywe, beskrywe, oorskrywe.

4. Answer in good complete sentences (for example -- "Hoe oud is jy? — ek is sewe jaar oud"):

1. Waar kom die son soggen(d)s op?
2. Waar gaan die son saan(d)s onder?
3. Hoeveel dae het die week?
4 Hoeveel maande het die jaar?
5. Wat is 'n skrikkeljaar?

6. Waarvan is 'n muur gemaak?
7. Waarvan is 'n skoen gemaak?
8. Wanneer verjaar jy?
9. Hoe oud is jy as jy verjaar?
10. Waarom leer jy Afrikaans?
11. Watter onderwerpe leer jy op skool?
12. Wat wil jy word as jy jou studie voltooi het?

5. Translate:

1. Die bestuurder bly by sy instruksies.
2. Ek het aan die bestuurder geskryf met betrekking tot my verhoging wat ek nog nie ontvang het nie.
3. Die pryslys vir wintergoedere het ek gister ontvang.
4. Die tikster doen aansoek vir 'n betrekking nou dat sy haar studie voltooi het.
5. Die huur van daardie winkel is £50 per maand.
6. Daar is 'n algemene daling in die mark vir mielies.
7. Die boekhouer het die wissel, wat hy ontvang het, by die bank betaal.
8. Sal u so goed wees om my 'n prysopgawe van u ware te stuur?
9. Die salaris wat daardie tikster kry, is klein.
10. Jy moet aansoek doen vir die pos.

6. Translate:

1. The day before yesterday.
2. Have you applied for the situation in to-day's paper?
3. The rent is payable half-yearly.
4. I am surprised to note that you have not finished your homework.

5. Detailed information was given to the bill clerk with reference to the present rate of exchange.
6. The lady resigned her post as typiste.
7. I received your complaints with reference to the bill I forwarded to you the day before yesterday.
8. I forwarded my bill for £ 200 to James & Co. for their acceptance.

7. Say in about 15 Afrikaans sentences why you are studying Afrikaans.

CHAPTER 11.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Alg.	—	algemeen (general(ly).
Asb.	—	asseblief (please).
Dist.	—	distrik (district — dist.).
e. a.	—	en ander (and others).
Dw.	—	dienswillige (obediently).
d. w. s.	—	dit wil sê (that is, that is to say).
e. g.	—	eersgenoemde (first mentioned).
e. k.	—	eerskomende (coming, next).
l.l.	—	laaslede } ultimo.
j.l.	—	jongslede } ultimo.
U dw. dnr.	—	u dienswillige dienaar (your obedient servant).

2. Learn the following:

Bankier	—	banker.
Banknote, bankbiljette	—	banknotes.
Geld te bank, geld in te betaal, deponeer	—	to deposit or bank money.
Akseptasie	—	acceptance.
Akseptasiewissel	—	bill of acceptance.
Diskonto, korting	—	discount, abatement, rebate.
Rabat	—	rebate.

Afslag	—	reduction, discount.
Berig(te)	—	advice(s), information.
Berig stuur	—	to advise, inform, notify.
Inligting, informasie	—	information.
Besonderhede	—	particulars.
Faktuur, geleibrief	—	invoice.
Voorlopig	—	for the time being (present.
Teenwoordig	—	present.
Teenswoordig	—	now-a-days, at present.
Omset	—	turnover.
Opbrings	—	output.
Lening	—	loan.
Om 'n lening aan te gaan	—	to make a loan.
Sekuriteit, borg	—	security.
Tjek	—	cheque.
Gekruisde tjek	—	crossed cheque.
Blanko tjek	—	blank cheque.
Trekker	—	drawer.
Toonder, draer	—	bearer.
Ontvanger	—	drawee.
Betaler (van 'n tjek)	—	payee (of a cheque).
Endossement	—	endorsement.
Endosseer of 'n endossement uitmaak	—	to endorse.
Verwys na trekker (v/t)	—	refer to drawer (r/d).
Honoreer ('n tjek)	—	to honour (a cheque).
Bankboek	—	bank passbook.
Publieke vakansie	—	bank holiday.
Bankwissel	—	bank draft.
Bankiersvak, bankwese	—	banking.
Bankrot, insolvent	—	insolvent, bankrupt.
Bankrotskap	—	bankrupty.
Lopende rekening	—	current account.

Koers, omloop — currency.
Vaste deposita — fixed deposits.
Koers — exchange.

3. Construct sentences in which the following words appear:

Klagte, protes, bedank, verhoging, bankier, verlies, kennisgewing, huurgeld, diskonto, omset, betaalbaar, honoreer, endossement, lening, faktuur.

4. Write, in words, the Afrikaans numerals from one to fifty.

5. (*a*) Write the days of the week.
(*b*) Write the months of the year.

6. Re-write the following passage and write all the abbreviations in full:

Daar was 'n alg. vergadering in die dist. Caledon opgeroep wat die 20ste l.l. sou plaasvind, maar weens die klein opkomste, d.w.s., die bietjie mense wat teenwoordig was, was dit tot e.k. Vrydagmiddag om 3-uur uitgestel.

Die vriendelike versoek van die alg. sekretaris is, dat al die boere tog asb. in groot getalle moet opkom. Een van die vernaamste onderwerpe op die agenda is b.v. die bespreking oor toekomstige bestellinge wat altyd K.O.A. of K.M.B. gestuur moet word. D.i. die alg. opienie van die werkende lede. Dit is 'n kwessie wat ook al deur die L. P. R. vir hierdie dist. op 'n vorige vergadering voorgestel was. 'n Ander doel is om 'n My. te stig; m. a. w., om die boere te nader om behoorlik te organiseer.

7. Translate:

Atlantiese Hotel,
Strandweg,
SEEPUNT,
9 Julie, 1925.

Die Here JUTA en Kie. Bepk.,
Adderleystraat,
KAAPSTAD.

Waarde Here,

Die wissel vir £ 200, wat vir vier maande deur u getrek is, verval op 12 deser.

Daar ek op die oomblik nie in staat is om dit te honoreer nie, sal ek dit as 'n guns beskou as u my sal toelaat dit vir drie maande te vernuwe.

Met die vertroue, dat u my versoek sal toestaan,

Bly ek,
Die uwe,
(*get.*) H. OPPEL.

---

8. Translate:

21 Kloof Street,
CAPE TOWN.
9th July, 1925.

Messrs [redacted] Co. Ltd.,
Adderley Street,
CAPE TOWN.

Dear Sirs,

On the 20th ult., I sent you an order requesting you to execute and despatch it not later than the end of the month. It is the 9th of July to-day, and the goods

have not yet arrived, nor have I received any information concerning them.

The delay has caused me considerable inconvenience. If you were unable to execute this order why not have acquainted me of the matter?

This serves to convey to you, that unless, the goods be delivered by Thursday next, we shall consider the order cancelled.

Yours faithfully,

---

9. Translate:

Waarde Heer,

Na aanleiding van u brief van eergister in sake afgeskeepte goedere moet ek, tot my innige spyt, berig, dat party van die breekgoed wat u gestuur het, waarskynlik as gevolg van slegte verpakking, onderweg baie beskadig is.

Ek sal baie bly wees as u my tegemoet sal kom deur 'n billike afslag op die goedere, of die gedeelte wat gebreek is, weer terug te neem.

In afwagting op 'n spoedige en gunstige antwoord.

Bly ek,

Die uwe,

CHAPTER 12.

BRIEWE — LETTERS.

Probably no other subject of commercial importance has been discussed by various authors at such length as that of letter-writing.

This fact alone proves that its importance in the business world is such, that it can hardly be over-estimated.

It is not our object to go into intricate details regarding it, but to emphasise the more important points which are frequently overlooked.

In the first place, then, the student should have in view — what really is the essence of a business letter — **clearness.** In order to bring about this primary point of clearness it will no doubt depend to a great extent upon the vocabulary of the writer. His ability to express his thoughts clearly, concisely and correctly is a matter of study and close observation as he proceeds.

SUBJECT MATTER AND FORM.

As the subject matter of each letter — and to a certain extent its form — have obviously to be adapted to the circumstances of the case, we do not intend to give examples of all the various types of letters used but to confine ourselves to those most commonly used in business.

Unlike the contents of a letter, its form requires no originality as there is a definite form for each type of letter. This

form is determined by the general method of procedure and varies according to the type of letter written. Each letter, however, is usually divided into parts thus:

(1) The heading, which is placed in the right hand top corner, and contains the address of the writer or his firm, followed by the date.

(2) **The Address (adres)**, which includes the address and name of the person or firm to whom the letter is written and is placed in the top left hand corner in the line below the writer's own address, but may come at the end as in official letters.

(3) **The Salutation (aanhef)** or phrase with which the letter commences. This depends upon the degree of intimacy existing between the parties concerned. In business letters the forms commonly adopted are:

(*a*) **Waarde Heer,**
(*b*) **Waarde Here,**
(*c*) **Meneer(e),**

and should begin immediately below the first letter of the address and should be followed by a comma.

(4) **The Body (liggaam)** or subject matter. This part should commence on the line below the salutation, the first word being placed under the centre of "Waarde Heer" etc. as in the specimen.

(5) **The Complimentary Close (slot)**, which in business letters is usually "**Die uwe**",

(or) **Hoogagtend, die uwe,**
(or) **U Dienswillige,**
(or) **U Dienswillige Dienaar,**

The form chosen for the complimentary close depends upon that chosen for the salutation. It follows the body of the letter and immediately precedes the signature.

STRUCTURE OF A BUSINESS LETTER.

Ref. Number. / Verwysnommer. ....

.... Address of the writer. / Adres van die skrywer.

....

.... Date. / Datum.

Address of person or firm to whom letter is addressed. / Adres van persoon of firma aan wie die brief gerig word. ....

....

....

Salutation. / Aanhef. ....

.... The body of letter. / Die liggaam van brief.

....

....

....

Paragraph. / Paragraaf. ....

....

.... Close. / Slot.

....

....

Enclosure(s). / Bylaag (bylae). ....

BETREFFENDE ASSURANSIEPOLIS.

7 Kortstraat,
KAAPSTAD.
27 Julie, 1925.

Die Heer S. Swart,
"Die Lande",
BEAUFORT WES.

Waarde Heer,

Aangaande Polis No. 678.

Ons dank u vir die brief van 25 l.l. in verband met die bovermelde waarvan ons kennis geneem het.

Met betrekking tot u vorige brief spyt dit ons dat ons nie eerder geantwoord het nie, maar sover ons kan uitvind het ons nie die brief ontvang nie. Ons sluit hiermee 'n applikasievorm in en sal bly wees as u die besonderhede wat ons gemerk het, sal invul, die vorm teken en dadelik aan ons terugstuur met bogenoemde polis.

Op ontvangs van die voltooide applikasievorm en die polis, sal ons 'n oordragsendossement uitmaak wat die assuransie na u nuwe adres sal oordra.

In afwagting van u verdere bevele wat altyd ons beste aandag sal ontvang.

Bly ons,
U dienswillige,
PETRUS DU TOIT.
Bestuurder.

BESTELLING BY 'N BOEKHANDELAAR.

Primêre Skool,
Vaalbank,
Dist. BEAUFORT WES.
10 November, 1925.

Die Here JUTA en Ko., Bepk.,
Adderleystraat,
KAAPSTAD.

Waarde Here,

Sal u asseblief so gou as doenlik die volgende bestelling uitvoer:

2 dos. eksemplare "Colomba" — Jan Cilliers.
1 riem vloeipapier.
2 dos. eksamenblokke.
3 „ oefeningboeke (vierkantlyne).
½ gros aantekeningboeke.

Op die oomblik het ek nie 'n rekening by u nie, maar wil graag nou een begin, gevolglik verwys ek u na die Here Mc Donald en Seuns en die Sentrale Nuusagentskap beide van Langstraat, Kaapstad.

Daar die saak uiters dringend is, sal ek bly wees as u dit u dadelike aandag sal gee.

Dankie by voorbaat.

Die uwe,

B. HEATH (Prinsipaal).

KLAGTE OOR OPONTHOUD.

4 Laanstraat,
LAINGSBURG.
12 September, 1925.

Die Heer R. SHAW,
14 Hoopstraat,
KAAPSTAD.

Waarde Heer,

Daar ek tot nog toe geen antwoord op my brief van 21 l.l. ontvang het nie, sal ek bly wees as u my 'n uitleg van die oponthoud in die uitvoer van my bestelling sal stuur.

Dit mag van belang vir u wees om te weet dat ek heel waarskynlik sommige van my beste klante sal verloor tensy die goedere my by die 25ste deser bereik.

Met die oog hierop is dit nodig dat u my dadelik meedeel, of u in staat is die bestelling uit te voer ten einde my 'n geleentheid te gee hierdie bestelling elders te plaas.

Die uwe,

B. PIENAAR.

OEFENINGE.

(*a*) Skryf aan 'n boekhandelaar 'n brief waarin u hom vra om sekere boeke vir u te stuur. Skryf ook die antwoord.

(*b*) Doen aansoek by 'n firma vir 'n betrekking as boekhouer. Skryf ook die antwoord.

(*c*) U doen aansoek by u firma om verplaas te word na een of ander verafgeleë tak van dieselfde firma weens omstandighede wat u in die applikasie meld. Skryf ook die antwoord.

(*d*) U is in diens van een of ander boekhandelaar. 'n Bestelling word met u geplaas vir sekere boeke wat u toevallig nie in voorraad het nie. Skryf nou 'n brief ten einde die klant daarvan te verwittig en stuur tegelykertyd 'n reeks ander boeke wat u vir dieselfde doel aanbeveel.

(*e*) Skryf aan 'n firma 'n brief waarin u kla oor die oponthoud in die uitvoer van 'n sekere bestelling. Meld ook die ongerief wat u deur sodanige vertraging veroorsaak is.

(*f*) Skryf 'n brief waarin 'n winkelier sekere goedere volgens ontvange monsters en prysopgawe van 'n groothandelaar bestel. Skryf ook die antwoord.

CHAPTER 13.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Winkel	—	shop.
Winkelier	—	shopkeeper.
Winkelbank, toonbank	—	shopcounter.
Winkelbediende	—	salesman.
Winkele	—	shopping.
Om te gaan winkele, of om inkopies te doen	—	to do shopping.
Winkelgeld	—	shoptakings.
Geldlaaitjie	—	till.
Winkeluitstalling	—	shop display.
Ware	—	wares.
Kruideniersware	—	groceries.
Kruidenier	—	grocer.
Handel	—	commerce.
Besigheid	—	business.
Besigheidsake	—	business matters.
Handelaar	—	merchant, dealer, trader.
Kleinhandelaar	—	retailer, retail merchant.
Groothandelaar	—	wholesaler, wholesale dealer.
Produseer	—	produce (verb).
Produsent	—	producer.
Produkte	—	products.
Bedrag (bedrae)	—	amount(s).

Som geld	—	sum of money.
Kantoorseun	—	office boy, messenger.
Kaoetjoek, uitveër	—	rubber (India).
Aansuiwer	—	to adjust.
Aansuiwerings	—	adjustments.
Maak die volgende aansuiwerings (veranderinge)	—	make the following adjustments.
Geld voorskiet	—	to advance money.
Erkentenis	—	acknowledgment.
Skulderkentenis	—	an acknowledgment of debt.
Ope-rekening	—	open account.
Geslote rekening	—	closed account.
Rekening-koerant	—	account current.
Kapitaal	—	capital.
Bedryfskapitaal	—	working capital.
Porto	—	postage.
Posseël	—	postage stamp.
Kontant	—	cash.
Kleinkontant, kleinkas	—	petty cash.
Kleingeld	—	change.
Suiwere wins	—	net, clear profit.
Bruto wins	—	gross profit.
Skryffout	—	clerical error.

2. Learn the following:

n/d.	—	na datum (after date — A/D).
v.m.	—	voormiddag (ante meridiem, forenoon — a.m.).
ant.	—	antwoord (answer — ans.).
r/v	—	rekening van (account of — a. o.).
art.	—	artiekel (article — Art.).
V/R	—	verkoopsrekening (Account Sales A/S).

V.K. — Verenigde koninkryk (United Kingdom — U. K.).
v.w. — volgens waarde (according to value — A/V — ad. val).
bal. — balans (balance — Bal.).
W/B — wisselboek (bill book — B. B.).
B/W — bankwissel (bill of exchange — B/E).
L/B — ladingsbrief (bill of lading — B/L).

3. Construct sentences to show clearly the meanings of the following:

Hart, hard; steil, styl; veil, vyl; bond, bont; eed, eet; kleingeld, kleinkontant, skryffout, groothandelaar, produsent, kapitaal, kontant, kruidenier, trekker, blanko.

4. Translate:

(a) Die winkelier het my die nodige gegewens gestuur.
(b) Ek het berig ontvang dat die bedrag op die laaste faktuur verkeerd was.
(c) Die groothandelaars verkoop hulle produkte aan die kleinhandelaars teen verminderde pryse.
(d) As 'n mens kontant betaal, kry hy gewoonlik 'n afslag.
(e) Die wisselklerk het die wissel honoreer.
(f) Daar is teenswoordig baie bankbiljette in omloop.
(g) U skryffout op die vorige faktuur, het my baie ongerief veroorsaak.
(h) Loop haal vir my vyf pond kleingeld by die bank.
(i) Sê vir die kassier hy moet 'n tjek vir £ 20 uitmaak, want daar is nie meer kleinkontant in die kantoor nie.
(j) Stuur die kantoorseun met die tjek van £ 20 om dit by die bank te wissel.

5. Give the diminutives of the following:

Tak, rak, stof, pop, stoof, rook, klok, blik, sak, dak, stok, potlood, wissel, kapitaal, posseël, hand, hen, brief, bewys, rekening, pryslys, tjek, klerk, loon, salaris, boom.

6. Answer in good complete sentences:

1. As 'n mens kontant betaal, wat kry hy gewoonlik?
2. Wat moes die kantoorseun met die tjek maak?
3. Wat het die wisselklerk met die wissel gemaak?
4. Op watter voorwaarde verkoop die groothandelaars hul produkte aan die kleinhandelaars?
5. Wat maak jy aanstaande (a.s.) Saterdagmiddag?
6. Gaan jy ook die voetbalwedstryd tussen Westelike Provinsie en die Transvaal sien?
7. Wat sal die uitslag van die wedstryd wees?
8. Wanneer breek die skool op?
9. Is jy bly om te hoor dat ons vakansie kry?
10. Gaan jy gedurende die vakansie ook Afrikaans leer?
11. Wil jy graag vir die Afrikaans eksamen inskrywe?
12. Hou jy baie van voetbal?
13. Van watter vrugte hou jy die meeste?
14. Was jy al bo-op Tafelberg?
15. Wat is jou geliefkoosde spel?
16. Het jy die Kollege-tydskrif gesien?
17. Hoe heet die hoof van die Poskantoor?
18. Hoe heet die hoof van 'n Bank?
19. Hoe heet die hoof van 'n kollege?
20. Hoe laat gaan jy soggens na jou kantoor?

7. Give the singular of the following:

Generaals, skilpaaie, muise, hasies, wolwe, drifte, mandate, offisiers, riviere, hottentotte, hotnots, parlemente, regerings, ringe, diewe, briewe.

CHAPTER 14.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Met betrekking tot u versoek	—	with reference to your request.
Ons moet u berig (meedeel)	—	we have to inform you.
Ek het u brief ontvang	—	I received your letter, or I am in receipt of your letter.
Ek (ons) het u brief ontvang	—	I (we) am (are) in receipt of your favour (letter).
Ons het die eer u te berig	—	we have the honour to inform you.
Ons erken die ontvangs van u brief van......	—	we (have to) acknowledge receipt of your letter of the......
In verband met	—	in connection with.
Waarvoor ons u dank	—	for which we thank you.
Kennis te neem	—	to note.
Kennisgeneem (het kennisgeneem)	—	noted.
Kennisgeneem van die inhoud	—	noted contents.
Betref, betreffende	—	concerning.
Dit spyt ons (spyt dit ons)	—	we are sorry, we regret.
Ons sluit in	—	we enclose.

Ons sluit hiermee in	—	we enclose herewith.
Hiermee ingeslote	—	enclosed herewith.
Ingeslote	—	enclosed.
Ingeslote sal u vind	—	enclosed please find (you will find).
Ons sal ons aandag aan die saak gee	—	we shall attend to the matter.
Applikasievorm	—	application form.
Besonderhede	—	particulars.
Ingeslote sal u besonderhede vind	—	enclosed you will find particulars.
Op ontvangs	—	on receipt.
Ons is in ontvangs van u brief	—	we are in receipt of your letter.
Endossement	—	endorsement.
Endosseer	—	endorse.
In afwagting van	—	awaiting.
As niks in die weg kom nie, as niks verhinder nie	—	if nothing prevents.

2. Learn the following:

V.a.b.	—	Vry aan boord (Free on board — F.o.b.).
V.o.s.	—	Vry op spoor (Free on rail — F.o.r.).
V.o.p.	—	Vry op pos (postfree).
K.O.A.	—	Kontant op aflewering (Cash on delivery — C. O. D.).
K.M.B.	—	Kontant met bestelling (Cash with order — C. W. O.).
K.B.A.	—	kontant by aflewering (cash on delivery — C. O. D.).
v/h.	—	voorheen (late).
S.S.	—	stoomskip (steamship — S.S.).

Stg. — sterling (sterling — Stg.).
t.t. — totus tuus (latyn vir geheel die uwe).
e.d.m., ens. — en die meer (etc.).

3. With the aid of the above terms, translate the business letters in chapter 12.

4. Divide the following words into syllables:

Hake, veilig, growwe, helde, veroorsaak, verander, geelagtig, diefagtig, dronkaard, koringoes, reënjas, wingerdstokke, aandklasse, akseptasiewissel, bankrekening, wisselkoers, ossewaens, oorlogfondse, nasionaliteite.

5. Fill in a suitable verb:

Die visser *vis*
Die onderwyser ....
Die bedelaar ....
Die messelaar ....
Die matroos ....
Die skip ....
Die boer ....
'n Kanon ....
'n Byl ....
Die trein ....
Die kind ....

6. Fill up the spaces with suitable conjunctions:

1. Gert ...... Piet gaan na skool.
2. Hy vra my ...... ek hom kan help.
3. Ek kan nie vandag gaan nie ...... ek baie ander werk het om te doen.

4. Hy wil nie luister nie, ... kan hy nou maar maak soos hy wil.
5. Ek sal vir jou wag, ... jy sal kom.
6. Is dit waar ...... hy môre kom?
7. Jy moet jou plig doen, ... jy in die wêreld wil aangaan.
8. Ek sal nie vandag kom nie, ... die reent.
9. Andries kan nie sy werk doen nie, ... sy onderwyser dit nog nie duidelik gemaak het nie.
10. Ek gaan vanmiddag vir 'n wandeling ...... dit so lekker is.

7. Give the degrees of comparison of:

(1) Hierdie boom is hoog, maar daardie boom is ......, en die boom daaranderkant is die ...... (2) Jan is baie slim, maar sy broertjie Piet is ......, terwyl sy enigste sussie Annie die ...... van almal is. (3) My tuintjie is droog, maar die van my buurman is ......, terwyl die een wat ek gister gesien het, die ...... is. (4) 'n Pynappel is lekker, maar 'n lemoen is ......, en die ...... van almal is 'n peer. (5) Gister het ek 'n lelike meisie gesien, maar die een wat ek vanoggend gesien het, is ...., dog van almal is ek die ....

8. Give the corresponding abbreviations of the following:

Kontant op aflewering; poskantoor; ladingsbrief; voorheen; hoek van; Lid van die Prowinsiale Raad; laaslede; die Here; Oranje-Vrystaat.

9. Translate:

Posbus 185,
KAAPSTAD.
5 Oktober, 1925.

Die Here JAN MOSTERT en Kie,
18 Joubertstraat,
LAINGSBURG.

Waarde Here,

In antwoord op u brief van 1 deser, het ons die eer om die lys van benodigdhede deur u gestuur in te sluit, met pryse daarby.

Ons is daarvan oortuig, dat u die pryse heel billik sal vind, en wens ook terselfdertyd die uitstekende kwaliteit van die goedere te waarborg.

Met betrekking tot betaling, ons terme is 6 % korting vir kontant, of 'n wissel op drie maande, soos u verkies.

Met agting,

U dienswillige dienare,

FRED. SIMPSON en Seuns,
Per Pro J. FRASER.

10. Make a short summary, in English, of the letter in question nine.

11. Write a letter to your uncle and ask him if you may spend a weekend (naweek) at his farm.

CHAPTER 15.

REWIESIE – REVISION.

1. Construct short sentences in which the following words and phrases are used:

   (*a*) Vereffen, omset, betaalbaar, salaris, honoreer.

   (*b*) Volledige informasie, beste geleentheid, u brief van, tien persent (10 %) korting; aansoek doen vir 'n betrekking.

2. Complete the following sentences:

   1. Ek sal kom, as ....
   2. Ek sal gaan, hoewel ....
   3. Hy loop skool-toe, al ....
   4. Piet het slae gekry, omdat ....
   5. Piet het slae gekry, daarom ....

3. Translate:

   1. Die handelaar het sy agterstallige rekening van £ 250 vereffen, en moes $1\frac{1}{2}$ % rente betaal.
   2. Daardie bank gee goeie rente op vaste deposito's.
   3. Die wissel sal verval as dit nie binne drie dae vanaf datum betaal is nie.
   4. Indien die wissel verval, sal 'n vernude wissel opgetrek moet word.
   5. Ek stuur die goedere, wat u bestel het, per passasierstrein.

4. Translate:

1. Who told you that the man could not pay his debts?
2. What is the actual amount of my account?
3. The manager, who helped me with a loan of £ 1,000 is out.
4. The gentleman, to whom you referred, charged us 7½ % interest on our overdue account.
5. We have a balance of your goods in our warehouse amounting to £ 150, which has been placed to the credit of your account.
6. I shall be greatly obliged if you will let me have a reply by return of post.

5. Re-write the following sentences and change the nouns into the plural:

1. Die klerk skryf 'n brief aan die handelaar.
2. Daardie bestuurder het 'n boekhouer in sy kantoor.
3. Die onderwyser het die kind na die prinsipaal gestuur.
4. Daardie tikster kan nie behoorlik op 'n masjien tik nie.
5. Die leerling het 'n boekprys van sy onderwyser ontvang.

6. Use the verbs in the following sentences correctly:

(1) Gister ons vir 'n wandeling (gaan). (2) Die man sal (slaan) die vark. (3) Die esel, wat (loop) daar, aan my Pa (behoort). (4) Môre ek vroeg na die Kollege (gaan). (5) Die meisie (tik), terwyl die ander met die boeke (besig is). (6) Waar het (sien) jy jou oom laaste?

7. Write an affirmative reply, in English, to the following letter:

Waarde Here,

Die wissel vir £ 200, wat vir vier maande deur u getrek is, verval op 12 deser.

Daar ek op die oomblik nie in staat is om dit te honoreer nie, sal ek dit as 'n guns beskou as u my sal toelaat om dit vir drie maande te vernuwe.

Met die vertroue, dat u my versoek sal toestaan,

Bly ek,

Die uwe,

(*get.*) H. OPPEL.

8. Write an essay of about 30 lines on "Die Poskantoor".

CHAPTER 16.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Deposito	—	deposit.
Her-diskonteer	—	rediscount.
Sekuriteit	—	security.
Belegging	—	investment.
In transito	—	in transit.
Geoutoriseerde kapitaal	—	authorised capital.
Aandele	—	shares.
Effekte en aandele	—	stocks and shares.
Beurs	—	exchange.
Effektebeurs	—	stock exchange.
Valse tjek	—	forged cheque.
Die nuutste (jongste) verbeteringe	—	the latest improvements.
Fabrikate	—	manufactures.
Fabrikant	—	manufacturer.
Fabriseer, vervaardig	—	to manufacture.
Steun, ondersteuning	—	support.
Firma	—	firm.
Bate en laste (skulde)	—	assets and liabilities.
Gemeenskaplike kapitaal (effekte)	—	joint stock.
Ingeskrewe kapitaal	—	subscribed capital.
Voorskotte gee	—	to make advance.
Uitbreiding	—	extension, development.

Versend, afstuur	— despatch.
Gevolglik, dientengevolge	— consequently.
Vervolgens	— subsequently.
Oorlede, voorheen	— late.
Prokurasiehouer	— confidential clerk.
Inkoop	— purchase.
Verkoop	— to sell.
In staat stel	— to enable or qualify.
Ontbinding	— dissolution.
Ontbinding van 'n vennootskap	— dissolution of partnership.
Boekjaar	— fiscal year.
Invorder(ing)	— collect(ion).
Likwidasie	— liquidation.
'n Besigheid ontbind (opsê)	— to dissolve a business.
Ontslaan, afdank	— to dismiss, retrench.
Aangaande	— with regard to.
Kaaigeld	— pierage.
Tonnemaat	— tonnage.
Polis	— policy.
Premie	— premium.
Pakhuis, entrepó	— entrepot, warehouse.
Besending, konsienjasie	— consignment.
Gekonsienjeerde	— consignee.
Getjarderde	— chartered.
Bruto gewig	— gross weight.
Suiwere (netto) gewig	— net weight.
Tarra	— tare.
Mededinger, konkurent	— competitor.
Ysterware	— hardware.
Bylaag(e)	— enclosure(s).
Invoerregte	— import duty.
Doeane	— custom house.
Doeaneregte	— custom duty.

Deurvoerregte	—	transit duty.
Voordeliger pryse	—	more remunerating prices.
Gemiddeld	—	on an average.
Leweransier	—	furnisher, purveyor.
Ongetwyfeld	—	undoubtedly.
Rede hê	—	to have clue (grounds).
Verslag uitbring	—	issue report (to report).
Kantruimte	—	margin.
Koopware	—	merchandise.
Preferente aandele	—	preferential shares.
Kwynend	—	dull, languid.
Floreer	—	flourish.
Oes(te)	—	crop(s).
Prysvermindering	—	reduction of prices.
Etiket	—	label.
Ruim	—	ample.
Ruim voorsien	—	amply supplied.
Uiteindelik	—	eventually.
Garansie, waarborg (s.n.w.)	—	guarantee, warranty.
Waarborg (w.w.)	—	to guarantee.
Kosteloos, vry	—	without any charge, free.
Prima kwaliteit	—	prime quality.
Saldo, balans	—	balance.
Saldo opmaak	—	to balance.
Balansstaat	—	balance sheet.
Vir u rekening	—	on your account.
Sigwissel	—	sight draft.
Jaargeld	—	annuity.
Verkoopswaarde	—	surrender value.
Besondere awery	—	particular average.
Algemene awery	—	general average.
Geliewe my.... te krediteer	—	please credit my account.
Trekker van 'n wissel	—	drawer of a bill.

Betrokkene	—	drawee.
Promesse	—	promissory note. (I. O. U.).
Ekspediteur	—	forwarding agent, shipping agent.
Verhandelbaar	—	negotiable.
Betaling weier	—	to refuse acceptance (payment).
Kortsigwissels	—	short-dated bills.

2. Learn the following:

eks.	—	eksemplaar (copy).
enkelv.	—	enkelvoud (singular).
meerv.	—	meervoud (plural).
e.v.	—	eersvolgende (next).
Gebr.	—	Gebroeders (Bros).
geïll.	—	geïllustreerde (illustrated).
gen.	—	genitief (genitive).
Get.	—	geteken (signed — S. or Sgd.).
Gen.	—	generaal (general).
H.Ed.	—	Hoog Edele (honourable — Hon.).
H.H.	—	here, menere (Messrs.).
HS (S)	—	Handskrif(te) (manuscript(s) — (MS (S).
I. S. M. D.	—	In Sy Majesteits Diens (On His Majesty's Service — O. H. M. S.).
mag.	—	magistraat (magistrate — Mag.).
Mej.	—	mejuffrou (Miss).
Mev.	—	mevrou (Mrs.).
Mnr.	—	meneer (Mr.).
MS (S)	—	Manuskrip(te) Manuscripts(s) — MS (S).
N.B.	—	nota bene — let wel, let op (N.B.).
no.	—	nommer (number — No.).

N.S. (P.S.)	—	naskrif (post scriptum — P.S.).
p. (bls.)	—	pagina, bladsy (page — p.).
pp.	—	paginas, bladsye (pages — pp.).
Sekr.	—	sekretaris secretary — Secr.).

3. Translate:

Dear Sirs

I have just seen your advertisement (advertensie) for an assistant bookkeeper (boekhouer) in to-day's newspaper (nuusblad), and beg respectfully (eerbiediglik) to apply for the post.

I am twenty three years of age, and had over six years' experience of office work.

I enclose testimonial from my last employer (werkgewer), and if you appoint me, I can assure you I shal always do my best.

I am,

Your obedient servant,

4. Translate:

(*a*) Each firm generally possesses two offices, the office where the clerks are and the public office.

(*b*) The cashier pays the salaries and wages, and takes charge (neem besit) of all the money coming in or going out.

(*c*) The field is in splendid condition, crops are good, and stock (vee) is improving rapidly.

(*d*) The price of wool is high, and we hope that it will continue high throughout the year.

(*e*) Almost every Railway station in South Africa has a waiting-room as well as a booking-office.

5. Give the antonyms (opposite meanings) of the following:

   Lang, hard, rof, vinnig, diep, breed, groot, mooi.

6. Use each of the following words and phrases in sentences:

   Sekuriteit, belegging, uitbreiding, vervaardig, mededinger, invoerregte, in transito, voorskotte gee, in staat stel, 'n besigheid ontbind, voordeliger pryse.

7. Write the following letter:

   To the Secretary, Civil Service Commission, asking to be transferred to a University Town in order that you may attend classes at the University to qualify for promotion in your Department. Give also the reply.

CHAPTER 17.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Ek het opdrag	—	I am informed (I rec. information).
Ek is belas om te berig	—	I am directed to state.
Ek is versoek om te berig	—	I am instructed to state.
Ek is opgedra om te berig	—	I am requested (informed) to state.
Met betrekking tot, met referte tot, met verwysing na	—	with relation to, with regard to, as regards, with respect to.
Ten opsigte van	—	in respect of.
Ten behoewe van, namens	—	on behalf of.
Ten gunste van	—	in favour of.
In verband met	—	in connection with.
Na gelang van, ooreenkomstig	—	in accordance with, in compliance with.
Na aanleiding van	—	in consequence of.
U versekerende van	—	assuring you of ......
U ten alle tye van ons beste aandag versekerende	—	assuring you of our best attention at all times.
Voorsien, verskaf	—	supply.
U aandag te bepaal, vestig	—	to draw your attention.
U goedgunstige konsiderasie	—	your favourable consideration.

Met die vertroue om 'n antwoord so spoedig moontlik te ontvang.	—	trusting to receive a reply at your early convenience.
U versekerende van ons beste poginge om volle tevredenheid te gee, verskaf.	—	assuring you of our best endeavours to give full (entire) satisfaction.
In sake u brief Aangaande u brief	—	regarding your letter. concerning your letter
Na insage	—	after perusal.
Hiermee sluit ek in vir insage	—	herewith I enclose for perusal.

2. Learn the following:

P.K.	—	poskantoor (post office — P.O.).
p.k.	—	perdekrag (horse power — H.P.).
p.v.	—	posvry (postfree).
Ontv.	—	ontvang (receive — Rec.).
o.s.	—	onderstaande (the following).
a.s.	—	aanstaande (next).
t.w.	—	te wete, terwyl (to wit, while).
D/S	—	dae na sig (days after sight — D/S).
K.A.V.	—	koste assuransie, vrag (cost insurance, freight — C. I. F. — c.i.f.).
K.s.b.	—	kombuis, spens, badkamer (kitchen, pantry, bathroom — K.p.b.).
V/B	—	vragbrief (bill of lading — B/L).
s.g.	—	sogenoemde (so-called).
O.K.	—	in goeie orde (in good order — O.K. — "Orl krect" (all correct).
e.o.	—	ex officio, ampshalwe (e.o.).
e.a., ens.	—	en ander, ensovoorts (et cetera — etc.).

F. W. U. / E. O. E.	—	foute en weglatings uitgesonder / behoudens vergissinge (errors & omissions excepted — E. & O. E.).
o.m.	—	onder meer (amongst others — inter alia).
o.i.	—	ons insiens (in our opinion).
m.i.	—	my insiens (in my opinion).

3. Construct sentences in which the following words appear:

Verruil, verlies, koers (2), opruim (2), vermaan, monster (2), posvry, bankier, insolvent, sersie.

4. Give the diminutives of the following:

Wa, boek, kar, boom, hand, rib, kis, kas, kalwers, tjek, wissel, noot, bankbiljet, brief, papier, inkpot, lessenaar, pen, potlood, penhouer, besigheid, meulenaar, appelkoos.

5. Give the plural of:

Blad (2), kiewiet, meulenaar, bedrag, kind, perske, kussing, neef, stoel, spies, skip, straat, straf, appelkoos, besigheid.

6. Translate:

1. Please note that I have not yet received the goods you promised.
2. Please supply bearer with a cheque book containing 50 cheques.
3. With further reference to my letter of the 10th instant, I beg to advise you that the goods have gone forward to-day.

4. I shall be glad, if you will take the necessary steps to investigate the matter thoroughly, with regard to the dishonoured bill I received yesterday.
5. The manager saw me in connection with the last consignment.

7. Correct the printers' errors:

AtlantIEse HOTEL?
STRAndweg;
SEE PUNT.
9 Sep tember i925.

Waarde here,

Dei wissek vir &200, watvir viermaande deeur u getrek is, verVal op 12 deser.

Daaar ik op dei oomBLIKnie in staat is om dit to hoonnreer nie, salek dit as 'N guns beskouw as U mij sal tOelaa at dit vir driemaande te vernu we.

Met die VerTrouwe dat u my versoek sal yoe- staan.

Bly Eh,

DIE Uwe,

8. Write to the Manager of the Standard Bank of S. A. Ltd., Cape Town asking for a fortnight's special leave, giving fully the reasons for your request. Give also the reply.

CHAPTER 18.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Kantoor	— office, counting house.
Kantoorbehoeftes	— office requisites.
Brandkas	— safe(n.).
Lias, legger	— file.
Liasseer	— to file.
Liasseerstelsel, opbergstelsel	— filing system.
Liassering	— filing.
Verwys na die lias	— refer to the file.
Tik (om te)	— to type.
Tikmasjien, skryfmasjien	— typewriter.
Tikker, tikster	— typiste(e).
Kopieer	— to copy.
Kopie	— a copy.
Kopiereg	— copyright.
Kopieboek, brieweboek	— letter book.
Kopieergeld	— copying fee.
Kopieerpapier	— copying paper.
Duplikaatpapier	— ” ”
Kladpapier	— ~~blotting paper~~.
Skryfpapier	— writing paper.
Masjienkrif, tikskrif	— typewriting.
Telefoon	— telephone.
Telefoonburo	— telephone exchange.

Telefoonhuur	— telephone rent (subscription).
Bylyn	— extention (line).
Telegram	— telegram.
Telefoongesprek	— telephone conversation, call.
Telefoonoproep	— telephone call.
Onderpand	— pledge, guarantee.
Skryfbehoeftes	— stationery.
Boekhou	— bookkeeping.
Boekhouer	— bookkeeper.
Dagboek, joernaal	— daybook, journal.
Kasboek	— cash-book.
Grootboek	— ledger.
Kassier, kashouer	— cashier.
Wisselboek	— bill book.
Wissel-ontvangeboek	— bills receivable-book.
Wissel-betaleboek	— bills payable-book.
Bankboek	— passbook.
Deurslagpapier	— stencil.
Verhuurder	— lessor.
Huurder	— lessee.
Lasbrief (eisbrief)	— letter of demand
Saldo	— balance.
Batige saldo	— debit balance.
Bate en Laste (skulde)	— assets and liabilities.
Skuldbrief (S/B)	— debenture, stock.
'n Brief bevestig	— to confirm a letter.
Bevestiging	— confirmation.
Posbestellingdepartement	— mail-order department.
Passament, omboorsel band	— braid, trimming.
Insake (i/s)	— with reference to (re).
Draer, houer	— bearer.

Slapheid (in die mark) — slackness (in the market).
Prokurasiehouer — assignee.
Rekeningsopgawe — statement of account.
Beswaar — objection.

2. Learn the following abbreviations (afkortinge):

K/R — Kapitaalrekening (Capital Account — C/A).
G./R. — Getjarterde Rekenmeester (Chartered Accountant — C.A.).
K/B — Kasboek, kontantboek (cash-book — C.B.).
K/B — Kredietbrief } (credit note — C/N).
k.b. — Kredietbriefie } (credit note — C/N).
K.W. — Kontantwissel (cash order — C/O).
Ko. — Kompanjie (company — Co.).
My. — Maatskappy (company — Co.).
P.A. — per annum (per annum — p. a.).
p/a — per adres (care of — c/o).
p. j. — per jaar (per annum — p. a.).
jr. — jaar (year — y.).
Jt. — jaart (Yard — Yd.).

3. Translate:

1. In reply to your favour of the 5th instant, I enclose herewith pricelist of my goods.
2. With regard to payment, my terms are 5 % discount for cash; or Bill at 3 m/d. (three months date).
3. Trusting that I shall be favoured with your commands.
4. I beg to say, that I am satisfied with the terms of payment mentioned by you.
5. Please forward, as soon as possible, the articles stated in the enclosed list.

6. I hope to have the pleasure of extending my relation with your firm.
7. I enclose herewith invoice of goods ordered by you in your favour of the 6th instant.
8. Goods have been forwarded to your addres by rail to-day.
9. You may draw on me for the said amount for three months.
10. I trust that you will be satisfied with the goods in all respects.
11. I can assure you that I am in no way responsible for the clerical error.
12. We are pleased to hear that the drop in prices on drawing-room and dining-room suites will enable you to increase your stocks at an early date.

4. Translate:

1. Ek wens u in kennis te stel dat ek die goedere aangestuur het.
2. Dit sal nie lank duur nie of sy krediteure sal so goed as niks ontvang nie.
3. Dit spyt my om hierdie verklaring van my medehandelaar te gee.
4. Ek is verplig om enige gegewens te weier.
5. Hy is promp en stip met die uitvoer van al sy transaksies.
6. Ek het elke poging aangewend om u order promp uit te voer.
7. Sodra ek 'n antwoord ontvang sal ek u skrywe of telefoneer.
8. Ek kan u verseker dat ek in geen opsig verantwoordelik gehou kan word vir die versuim nie.
9. Bedrae tot 1 s. kan deur middel van posseëls geskied en met hierdie rekening gestuur word.

10. U sal niks vind waaroor te klae nie, want ek het self na die aflewering van die bestelde goedere gesien.
11. Waarde Heer, met die vertroue dat ek u ondersteuning sal verkry, bly ek, die uwe.
12. In afwagting op u gunstige antwoord, hoogagtend, die uwe.

5. Divide into syllables:

Vermenigvuldig, landgenote, passasierswa, bestelling, goederetrein, kameeldoringboom, konsonantteken.

6. Give a short summary in English of the following letter:

Waarde Heer,

Dit spyt ons om te verneem dat u nie in staat is om die balans van ons uitstaande rekening te kan betaal nie. Toe ons betaling geëis het in Junie laaslede, het u gesê dat u in sekere finansiële moeilikhede verkeer en het ons toe gevra om u spesiale konsiderasie te skenk, omdat u goeie vooruitsigte, wat besigheid betref, in die somerseisoen verwag. Ons het toe besluit om u verlenging van tyd af te staan en u het daarop belowe om nie later as 29 September aan ons te skrywe nie. Ons het tot die 14de Oktober gewag, toe ons, nadat ons niks van u verneem het nie, u aan u belofte herinner het. Hierdie herinnering het u na 'n versuim van 'n week kortliks beantwoord en gesê dat u nie in staat is om ons rekening te vereffen nie; u het ons ook nie gesê wanneer ons u tjek kan verwag nie. Aangesien ons 'n aansienlike tyd vir die vereffening gewag het —

'n uitstaande bedrag wat nogal taamlik groot is — sal ons u versoek om dit so spoedig moontlik te vergoed, anders sal ons verplig wees om die saak te oorhandig aan ons prokureurs.

Hoogagtend,

Die Uwe,

7. Write a letter to the Lost property Department (S. A. R.), stating that you lost a new coat in one of the compartments (kompartemente). Write also the reply.

CHAPTER 19.

REWIESIE – REVISION.

1. Maak sinne waarin die betekenisse van die volgende woorde duidelik uitkom:

Darem, daarom; gelede, verlede; kruit, kryt; weier, wyer; ryer, reier; swaer, swaar; wissel, akseptasie-wissel, verwittig.

2. Verbeter die o. s. sinne:

(*a*) Verlede Deetsember het 'n groot dwarrelwind gewaai.
(*b*) Waffer man is dit daardie?
(*c*) Dalkies het hulle huis toe gekom.
(*d*) Die pere het fussies nog daar gewei.
(*e*) Die kinderkies blaas op hulle fluikies.
(*f*) Ek hoor jy kom uit na Suidafrika.
(*g*) Hy gaan in vir saaiery.
(*h*) Hy kyk agter die beeste van sy pa.
(*i*) Agter die ete sal ek jou kom sien.

3. Gebruik die regte vorm van die Byvoeglike Naamwoord tussen hakies — b.v. (hoog) pryse — hoë pryse.

'n (droog) boom; 'n (sleg) diens bewys; 'n (klein) rekening; (swart) kole; (buig) ysters; 'n dwing) saak; (billik) vergoeding; 'n (goud) ketting; 'n (glad) pad; 'n (spaarsaam) vroutjie; 'n (simpel) verhaaltjie.

4. Gebruik die volgende uitdrukkinge in sinne:

In verband met; met verdere betrekking tot; in aanmerking neem; in antwoord op; in afwagting van; ten opsigte van; ten gunste van.

5. Verdeel in lettergrepe:

Essensieel; poëte; ruitjie; leraar; aanrakingspunt.

6. Vertaal:

1. We beg to advise you that, owing to the fall in prices, we have this day reduced the prices of our product by 5 %.
2. Johannesburg is the largest city in South Africa.
3. No person is liable on a Bill if he has not put his signature to it.
4. I was exceedingly glad to get home again.
5. I shall be glad, if you will send me half-a-dozen note books.

7. Vertaal:

Waarde Heer,

Met betrekking tot ons rekening vir die laaste kwartaal, wens ons u te berig dat die agterstallige (overdue) geld nog nie ontvang is nie, en ons dank u by voorbaat (in anticipation) om 'n tjek of poswissel so spoedig moontlik te ontvang.

Ons sal so spoedig moontlik aandag gee aan die vrae vir die spesiale bestelling en sal u die gevraagde spesifikasie per kerende pos laat kry.

Die uwe,

8. Skryf 'n brief van omtrent 20 reëls, aan u ouers, waarin u hulle meedeel van u ondervinding op 'n kosskool.

CHAPTER 20.

MISCELLANEOUS TERMS AND ABBREVIATIONS.

1. Learn the following:

Die doel van my brief	—	the purpose of my letter.
Dringend	—	urgent.
Betrokke wees in 'n bankrotskap	—	to be concerned in an insolvency
Betaalbaar (wissel)	—	due.
Die wissel is betaalbaar op verval	—	the Bill is due.
Liggelde, dokgelde	—	dock dues, demurrage.
Produksiekoste	—	cost of production.
Regte, belasting	—	duty.
Tolvry	—	duty free.
Die trein is op haar tyd	—	the train is in due time.
Kwitansie, kwytbrief	—	receipt.
Vereffening, kwyting	—	settlement.
Paaiement	—	installment.
Kwiteer	—	to receipt.
Skuldboek, rekeningboek	—	account book.
Op die gebied	—	in this respect.
Krediteer	—	to credit.
Krediteur, skuldeiser	—	creditor.
Krediet	—	credit.
Debiteer	—	to debit.
Debiteur, skuldenaar	—	debtor.
Debet	—	debit.

....Te boek	—	to enter.
Boekinge, poste	—	postings, entries.
Handelsreisiger	—	commercial traveller.
Tengevolge van	—	in consequence of, owing to.
Bestellinge, orders	—	orders.
Vragprys (oor see)	—	freight.
Vragprys (oor land)	—	carriage.
Vragprys (oor spoor)	—	railage, carriage.
Hawens	—	harbours, ports.
Skeepsagent, ekspediteur	—	clearing agent.
Verrekeningskantoor	—	clearing house.
Billike voorwaardes	—	reasonable terms.
Aanbod, offerte	—	offer.
Lekkasie	—	puncture.
Grotendeels	—	to a large (great) extent.
Klante, kliënte	—	customers, clients.
Klandiesie	—	clientele.
Rekening van voorradige goedere	—	stock account.
Makelaar, agent	—	broker, agent.
Voorraadopneming	—	stocktaking.
In voorraad, voorradig	—	in stock.
Slytasie, vermindering (van waarde)	—	depreciation.
Verteenwoordig	—	represent.
Verteenwoordiger	—	representative.
Vergunning (toestemming)	—	permission, allowance.

2. Learn the following:

Dr.	—	dokter (doctor — Dr.).
Dt.	—	debiteur (debtor — Dr.).
Afd.	—	afdeling (division).

d.a.v.	—	daaraan volgende (following — fol. or f.).
B.o.; S.O.S.	—	blaai om; sien ommesyde. (Plaese turn over — P. T. O.).
B. O. A.	—	Brits Oos-Afrika (Brit. East Africa. — B. E. A.).
S. A. S.	—	Suid-Afrikaanse Spoorweë (S. A. Railways — S. A. R.).
Sekr.	—	sekretaris (secretary — Secr.).
S. O. S.	—	sien ommesyde (P. T. O.).
tes.	—	tesourier (treasurer — Treas.).
T. U. K.	—	Transvaalse Uniwersiteitskollege (T. U. C.).
K. T. K.	—	Kaapse Tegniese Kollege (Cape Technical College — C. T. C.).
U. P.	—	Unie Parlement (Union Parliament — U. P.).
vgl.	—	vergelyk (compare — cf.).
V. R.	—	Vrederegter (Justice of the Peace — J. P.).

3. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

Brieweboek, tikker, telefoon, skryfbehoeftes, kassier, mededinger, handelsreisiger, vervaldag, dringend, lias, verval, bevestig, belê.

4. Vertaal:

1. I shall be prepared to receive your instructions per letter.
2. I take the liberty of offering (proffering) my services.

3. I am willing to deduct an extra discount of 5 %, if you settle your account within three weeks.
4. The banker had to meet the Bill which matured to-day.
5. I shall esteem it a favour, if you would kindly let me have, either the whole or the half of your account in the course of a few days.
6. We hope that we shall hear favourably from you at an early date.
7. We are quite willing to let you have all our samples for a week's trial.
8. We have no doubt that these samples will give you complete satisfaction.
9. I deducted the usual 10 % discount from your account.
10. The typewriter returned by you last Monday, was delivered late yesterday afternoon.

5. Vertaal:

1. Die skryfmasjien kan reggemaak word, maar die koste sal te veel wees.
2. Die ingeslote pamflet, wat pas uitgegee is, sal u van alle nuwerwetse (up-to-date) feite voorsien.
3. As u addisionele inligting verlang, sal ons dit met plesier verskaf, op ontvangs van u verdere bevele.
4. Ek sal bly wees as u my 'n half-dosyn skryfboeke voor die end van die week sal stuur.
5. 'n Tjek ter vereffening van my rekening, het ek op die 14de deser gestuur.
6. Hy het my verseker dat die besigheid floreer.
7. Sodra ek 'n antwoord ontvang, sal ek u skrywe of telegrafeer.

8. Hendrik het 'n goeie handelsopleiding gehad, en is nou 'n ervare boekhouer en korrespondensie-klerk.
9. Ons sluit 'n tjek vir die som van £560 in, die bedrag aan u verskuldig, en sal bly wees om die kwitansie as na gewoonte te ontvang.
10. Ek sal dit as 'n groot eer en plesier beskou as u my volledige inligting, wat betref die bekwaamheid van die heer Bruno, sal verskaf.

6. Beantwoord die o.s. vrae in goeie volsinne:

(a) Wie is die drie vernaamste manne in Suid-Afrika?
(b) Waar is die hoofkantore van die Unie Parlement?
(c) Noem die vernaamste hawens in Suid-Afrika.
(d) Hoe heet die grootste rivier in Suid-Afrika?
(e) Wat is die vernaamste produkte van die Westelike Provinsie?
(f) Wat is die kortste tyd per trein van af Kaapstad na Johannesburg?
(g) Word die S. Afrikaanse Spoorweë op 'n wins- of 'n verlies-basis gedrywe?
(h) Waarom kan lokomotiewe nog nie in Suid-Afrika vervaardig word nie?
(i) Is u ten gunste daarvan dat lokomotiewe in Suid-Afrika gemaak moet word?
(j) Wat is die vernaamste artiekels wat Suid-Afrika van ander lande invoer?
(k) Wat is Suid-Afrika se vernaamste uitvoerhandel?
(l) Hou u van die klimaatstoestande van Suid-Afrika?
(m) Van watter jaargety hou u die meeste?

7. Vul die Byvoeglike (Intensiewe) Naamwoorde in:

Iets	wat	baie	swart	is, is	PIKSWART.
,,	,,	,,	wit	is, is	....
,,	,,	,,	vol	is, is	....
,,	,,	,,	blou	is, is	....
,,	,,	,,	sterk	is, is	....
,,	,,	,,	rond	is, is	....
,,	,,	,,	duur	is, is	....
,,	,,	,,	nuut	is, is	....
,,	,,	,,	rooi	is, is	....
,,	,,	,,	soet	is, is	....
,,	,,	,,	warm	is, is	....
,,	,,	,,	nat	is, is	....

8. Verbeter die volgende sinne:

(*a*) Nooit kon ek dink, dat hy my sou kul.
(*b*) Toe die antwoord het gekom, was dit al te laat.
(*c*) Die vader het geen brief van sy stout kind ge-ontvang.
(*d*) Die gowerneur generaal het baie werk.
(*e*) Daardie man së grootte huis sal op ons val.
(*f*) Die koei het ek gehoor loop.
(*g*) Wie vir 'n man is dit daardie?
(*h*) Die faktuur is nie ooreenkomstig met die goedere; enige van die breekware het stikkend hier aangekom.
(*i*) Hierdie werk is op 'n wonderlik masjien getik.
(*j*) Die Fransmanne het met die Engelsmanne gegaan walk.
(*k*) Jy moet my nie vanaand disappoint nie, hoor?
(*l*) Jan Cilliers is een van die bekendste poete wat nog geleef het.

9. Skryf die volgende briewe:

(*a*) Aan 'n bestuurder waarin u hom vra vir 'n verhoging van salaris.

(*b*) Skryf die antwoord van die bestuurder waarin hy u 'n verhoging van £ 2.10.0. per maand toeken.

(*c*) Skryf 'n antwoord aan die bestuurder waarin u hom bedank vir die toekenning van die verhoging.

CHAPTER 21.

REWIESIE — REVISION.

1. Gee die teëstelling van:

   Die man is baie **maer.**
   Die kind is **dom.**
   Die leerling is **lui.**
   Die soldaat is **dapper.**
   Die meisie is **bang.**
   Die water is **sout.**
   Die koffie is **soet.**
   Die tee is baie **sterk.**
   Die botter is baie **vars.**
   Die vleis is baie **vars.**
   Die lug is **fris.**
   Daardie man is regtig **fris.**
   Die kind is **soet.**

2. Gee die trappe van vergelyking van:

   Dik, bros, boos, kaal, nat, wit, blou, pikswart, droog, fatsoenlik, interessant, siek, swaar, dood.

3. Verklaar (define) die o.s. afkortings:

   K.O.A.; m.a.w.; asb.; V.a.b.; V.o.s.; P.K.; p.v.; o.s.; a.s.; B/W; O.W.; v/w.

4. Vertaal:

   1. Detailed information was given to the Bill Clerk with reference to the present Rate of Exchange.

2. I thank you in anticipation.
3. He failed in Bookkeeping and Business Methods, but passed in all the other subjects.
4. The manager instructed the Bill Clerk to meet the promissory note in favour of Mr. R. Sutton for the sum of £ 300.
5. I have pleasure in enclosing cheque value £ 22 11 s 11 d in payment of work done by you last month.
6. Please let us know if we may expect to see you so that we can make arrangements to meet you.

5. Vertaal:
   1. Die mud koring, wat hy dra, is duur.
   2. Die boeke op daardie rak behoort aan Jan.
   3. Vir die huis van my oom was daar geen bod nie.
   4. Hulle het kerse in hulle huise.
   5. Op watter datum verval die wissel?
   6. Die wissel wat ek gister van Mnr. Sutton ontvang het, was vir £ 340 en is vir 2 m/d.
   7. Die masjien, waarop ek tik, is weer stukkend.
   8. Al die lede was teenwoordig op die laaste vergadering.
   9. Ek het u klagte met referte tot die bewys, wat ek eergister aan u gestuur het, ontvang, en ek bly by my instruksies.
   10. Die firma Y stuur al hul goedere aan hul klante vry op spoor.

6. Gebruik die volgende woorde en uitdrukkinge in goeie sinne:

Kontrak; lening; kosprys; vasstel; met die oog op die; u versekerende van; u aandag te vestig; na aanleiding van; faktuur; tarief; geriewe; teenswoordig; in sake; ten opsigte van.

7. Maak een woord van die volgende woord-pare:

(b.v. man en hoed — manshoed)

Venster en bank; sak en boek; rys en skottel; boek en winkel; tabberd en goed; volstruis en eiers; as en wa (2); behoeftes en kantoor.

8. Vertaal die volgende:

Hope Street,
CALEDON.
18th September, 1924.

Messrs R. STEPHENS & Co. Ltd.,
Adderley Street,
CAPE TOWN.

Gentleman,

In reply to your letter of the 14th inst., I beg to say that I am satisfied with most of the prices quoted, as also with the terms of settlement.

Please forward as soon as possible the articles detailed in the enclosed list. If the goods come up to expectation I hope to have the pleasure of placing regular orders with you in the future.

I forward for reference the names of two Cape Town firms with whom I have had an account for several years. My bankers are the Caledon Branch of the Standard Bank.

I shall notify you immediately on receipt of goods, when you may draw upon me for the amount, at three months in accordance with your terms.

I am,

Yours obediently,

HENDRIK OPPEL.

9. Maak 'n kort opsomming (in Afrikaans) van die brief in vraag 8.

10. (*a*) Skryf 'n brief aan een of ander bank waarin u vir 'n lening van £ 500 vra.

(*b*) Skryf die antwoord op die brief waarin die bestuurder van die bank u die £ 500 toeken met sy voorwaardes in belang daarmee.

CHAPTER 22.

REWIESIE — REVISION (Continued).

1. Use the following words and expressions in sentences to show their meaning:

   Na aanleiding van, weifelend, ooreenkomstig, afstuur, ten opsigte van, in sake, bevestiging, oplê, belegging, in aanmerking neem, verwittig.

2. Construct short sentences to show the difference in meaning of the following words:

   Ent, end; maar, maer; jammer, jammerhartig; lelik, afskuwelik; langsaam, langsamerhand; wonderlik, wonderbaar; maklik, gemak; geestig, geestelik; lang, lank; grote, grootte; skelm, geslepe.

3. Correct the following sentences:

   (a) Ons het ons gedurende die laaste vakansie regtig geënjoy.
   (b) Gaan julle teachers nog die social gee?
   (c) Ek het die dief gehoor loop.
   (d) Met wat het die dief die deur van die huis vernietig?
   (e) Piet het 'n wire van sy pa gekry.
   (f) Waarvoor het jy daardie daad geverrig?
   (g) By die weekend gaan hulle 'n picnic hou.
   (h) In die burger is 'n aanvraag vir 'n boekhour.

(*i*) Het jy 'n appointment gemaak met die doctor?
(*j*) Daar is 'n call vir jou by die 'phone.
(*k*) Wie vir 'n man is dit daardie?
(*l*) Sal jy asseblief die lig afdraai?
(*m*) Met die aankoms van die Kroonprins was die hele Kaapstad opgelig.
(*n*) Dit is 'n moeilik taak waarvan hy hom moet kwyt.

4. Use the adjective in brackets correctly:

'n (hoog) toring; (gaaf) nuus; 'n (arm) bedelaar; 'n (ongegrond) rede; 'n (vals) klavier; 'n (warm) yster; 'n (koud) bad; 'n (afgedank) loesing; 'n (ou) perd; 'n (wonderlik) masjien; 'n (ernstig) voorneme; 'n (gesleep) skelm; 'n (tienjarig) knaap; 'n (waaghalsig) vent; 'n (stout) kind; 'n (gebreklik) hoender; 'n (duister) toekoms; 'n (gelap) baadjie; 'n (bloeddorstig) moordenaar; 'n (soet) kind; 'n (yskoud) rilling; 'n (eienaardig) mens; 'n (onafhanklik) staat; 'n (selfstandig) regering; 'n (vet) vrou; (sleg) gewoonte; 'n (maer) meisie; (wettig) stappe; (buitensporig) taal.

5. Change the singular nouns into the plural:

(1) Die man is besig om die gerf op die wa te laai. (2) Die reisiger het die rivier by die drif oorgegaan. (3) Die predikant het die seun aangeneem as 'n lid van die gemeente. (4) Die voorspeler het 'n mooi spel op die Nuwelandse veld gelewer. (5) Die voorskoot van die koopman se vrou is van linne gemaak. (6) Hy is 'n persoon van buitengewone bekwaamheid en energie. (7) Die moordenaar moet voor die regter verskyn. (8) Die perd dra 'n swaar las op sy rug. (9) Die Fransman en die Engelsman het vir 'n wandeling gegaan. (10) Die volk vertrou op die generaal en die offisier.

6. Change the plural nouns into the singular:

(1)Die jukke rus op die nekke van die osse. (2) Die bediendes gooi die water in die baddens. (3) Die kinders het gedenktekens op die grafte van hul ouers geplaas. (4) Die lede van die kommittees is almal mans. (5) Die dogters luister ernstig na die raadgewinge van hul moeders. (6) Die bokke, skape en beeste wei op die lande van die boere. (7) Die professore het gisteraand die vergaderinge toegespreek. (8) Die seuns het koppies tee vir die dames in die kafee's gekoop. (9) Die soldate het aan die gesneuwelde kommandante eerbewyse getoon. (10) Die verpleegsters trakteer die pasjente met medisyne om hul pokkies en masels te genees.

7. Correct the following printer's errors:

Die son het nouliks te vorskyn gekom of har helder straale was weid en syt gesprei oor die kabbelende waters van die Stormpak en uitgestrekte kal gras vlak-tes van die tafelvalei.

'n koel windjie wai van die seeSE kant af op die laand. 'n eider is gre tig om die ver frissende atmosveer te ge Niet en sy arbijd aan te pak.

'n Paaar vissers stap NA die bOote en verdwijn langsạmerhand uit die og van die menigte toESkoUers en dar in die veerte hul arbeid te aanVaaar.

Helder skijn die son en met vollekrag stiir die vissers sy bote deeper in die golwende watres van die onmeet-like osean. 'n Rukwind daag op en ver ander die still waters en ru golwe vat stry met dit rootse an land en alles skyn te VerPletter wat hul me in anraking kom.

8. Translate:

i/s AGTERSTALLIGE INTEKENGELD.

Waarde Heer,

Met verdere referte tot ons vorige briewe vragende om vereffening van u agterstallige intekengeld waarop ons geen antwoord ontvang het nie, moet ons u berig dat ons die toesending van die blad aan u nou gestaak het, en tensy ons u tjek in voldoening van bygaande rekening per kerende pos ontvang, sal ons verplig wees om verdere stappe teen u te neem.

Ons vertrou egter u sal dadelik u aandag hieraan gee en ons nie dwing om handelend op te tree nie.

Met agting,

Die uwe,

BESTUURDER.

READING-EXERCISES — LEESOEFENINGE.

1. WAT DIE MAAN VERTEL.

„Toe ek gister afkyk hier van bo af," sê die maan, „kon ek net mooi in 'n tuin sien, wat agter 'n liewe klein huisie was. Dit was nog nie laat nie, en 'n klein meisie, omtrent vier jaar oud, met ligte krulhaartjies, het nog ewe vrolik daar rondgespeel.

Agter in die tuin was 'n hen met kuikentjies. Dit was al tyd vir die klein, geel diertjies om te gaan slaap, en die hen was net besig, om hulle bymekaar te roep. Die ou krulkoppie het geloop en sing, en met die rondspring het sy agter die kuikentjies aangehardloop, en hulle so vinnig aangeja, dat hulle weggehol het, terwyl hulle angstig piep. Die ou moederhen het agterna gehardloop en gekloek, en tevergeefs probeer om die kuikentjies onder haar vlerke te beskerm.

Die dogtertjie se vader het toe juis na buitetoe gekom. „Foei tog," sê hy, „wat maak jy daar? Kan jy nie sien, hoe bang jy die arme klein diertjies maak nie? Kom, gaan dadelik saam met my na binnetoe; dit word so stadig-aan vir jou ook al tyd om na bed te gaan," — en vader tel die liewe kindjie op sy skouer en dra haar so na binne.

Ek het verder deur die lug gereis, bokant die wolke, en ek het toe nie meer gedink oor wat ek daar gesien het nie.

Maar vandag, het ek weer in dieselfde tuintjie geloer. Dit was 'n bietjie later as gister, en heeltemal laat genoeg ook vir klein kindertjies en klein kuikentjies om rustig in hulle bedjies te lê met hulle ogies styf toe.

Dit was dan ook alles doodstil; dit het gelyk, of tot die aandwindjie ook gaan slaap het, want daar het nie eers 'n blaartjie aan die bome geroer nie. Meteens gaan die agterdeur van die huis saggies oop, en dieselfde klein meisie, wat ek gister gesien het, kom daar uit. Sy het al haar nag-

kleertjies aangehad, en sy loop op haar toontjies. Sy loop suutjies na die hoenderhok, maak die deurtjie oop, en gaan daarin. Ek kon alles deur 'n skeur in die plankie sien.

Die ou hen het al op die nes gesit met die kuikentjies onder haar vlerke, en die ander hoenders het op die stokke gesit en slaap. Die klein meisie het reguit na die hen toe gegaan en haar handjies na haar toe uitgesteek.

Meteens is daar 'n vreeslike gedoente in die hok. Die ou hen begin te kekkel, en vlie van haar nes af; die kuikentjies word wakker en hardloop daar deurmekaar en begin ewe benoud te piep. Die hen en die ander hoenders help om die geraas nog groter te maak.

Toe dink ek: „Nou, hoor, dis darem regtig 'n stout kind, om die arme hoenders so bang te maak." En ek was waarlik bly toe die huis se deur weer oopgaan en die vader daar uitkom. Hy het die geraas gehoor en gaan kyk wat daar te doen was.

Hy was baie kwaad, toe hy by die hok kom en sy dogtertjie daar sien. Hy het haar aan die arm gegryp en haar heen en weer geskud. „Jou stoute kind," sê hy, „wat maak jy weer hier? Gister het ek nog vir jou gesê om die arme hoenders nie so te pla nie, en hier doen jy dit alweer. Loop, jou stouterd, maak dat jy gou in die huis kom!"

Die dogtertjie kyk haar vader aan met trane in die ogies. „Ag, Pappie," sê sy, „moet tog nie vir my kwaad wees nie. Ek wou die diertjies geen kwaad doen nie, maar gister het ek die ou hen so gepla, nou wou ek vir haar 'n soentjie gee, en haar vertel, hoe spyt ek het, dat ek haar kuikentjies so bang gemaak het."

Toe die vader dit hoor, was hy nie meer kwaad nie. Hy het die liewe kindjie in sy arms opgeneem en haar gesiggie wat so vol trane was, gesoen, en ek het ook my helderste strale afgestuur om haar op haar liewe ogies en op haar mondjie te soen." (Na Hans Andersen.)

2. OP DIE BOEREPLAAS.

Baie min van ons stedelinge weet wat op 'n boereplaas gaande is. Dit is ook geen wonder nie dat ons soms verbaas sit en luister as die boere vir ons van die plaaslewe vertel. Vereers moet ons die lewe van die stedeling met die van die boer vergelyk.

Die boer tref ons aan met growwe hande. Hy dra 'n groot velthoed en groot velskoene. Hy moet dit doen, want dit beskerm hom teen die reën en warm son in die ope wêreld. Die stedeling dra nie so'n groot hoed nie en ook nie velskoene nie. Hy trek die fynste en mooiste skoene aan, waarmee die boer nie op die plaas sou kan loop nie, omdat sy voete sal seerkry, want die grond is nie so gelyk en gemaklik om op te loop as die van die stedeling nie.

Waar die boer soms, en alte dikwels, in die son en reën moet werk, daar tref ons die stedeling aan in die winkel agter die toonbank of miskien in die kantoor. Die klerk het dan ook makliker as die winkelbediende, want hy het nie nodig om so baie rond te loop as die laasgenoemde nie. Die klerk moet baie werk, dit is waar, maar vergelyk sy werk met die van die boer.

In die eerste plek, moet die boer baie vroeër opstaan as die stedeling, daarby het die boer nie 'n agturige dag nie; hy begin te werk vóór die son opkom tot laat na die son ondergaan. Die stedeling begin soggens om agtuur of negeuur te werk en dan sê hy dit is te vroeg, terwyl hy alweer vyfuur of sesuur ophou. Hy het natuurlik hoofbrekings wat hom moeg maak, maar wat van die boer? Hy het mos ook hoofbrekings. As hy nie sy werk vooruit skik nie dan sal hy nie 'n goeie boer wees nie en sal hy nie weet wat hy die volgende dag moet maak nie.

Laat ons nou meer bepaald tot die werk van die boer kom. Ons wil nie die hele lewe neem nie, maar net die lewe

gedurende die oestyd. Sover as die oog kan sien, staan die graan ryp en wit op die lande, en die lug is belaai met die lekker geur van die graan en die nabye grassies. Dit is alles wat ons vertel dat dit oestyd is.

Oom Dawie stap ewe gerus van sy stoep af, stop sy pyp en gee so'n paar lang trekke om weer die rookwolkies in die lug te blaas. Hy stap na die waenhuis waar sy seun Martin druk besig is om die selfbindermasjiene in orde te bring. Die masjiene moet klaargemaak word, want Maandag moet hul begin oes.

Oom Dawie het vir Martin goeie raad gegee wat om te doen, terwyl hy sy kar laat inspan het om gou-gou dorp-toe te ry om daar enige gereedskap en spaardele te gaan haal wat vir die masjiene gebruik moet word.

Maandag het aangebreek en toe hoor 'n mens oral in die omgewing die geraas van masjiene, die geklap van swepe en die mensestemme, wat so nou en dan onder die groot lawaai gehoor kan word. Alles is in rep en roer. Daar is net een gedagte wat rondgaan in die wakkere en ernstige boereseun en dit is: „Voorwaats, volkies, deur dik en dun moet ons gaan." Die volkies is dan ook in hulle element en weet heel goed wat so'n oestyd vir hul beteken.

Hierdie tydperk van harde werk duur vir twee tot drie weke voort. Die volkies word gou-gou in spanne verdeel. Die een span is besig om te maai, terwyl die ander span besig is om die afgemaaide graan mooi agtermekaar te sit en in gerwe op te maak. 'n Derde span is besig om die gerwe wat die masjien afgesny en gebind het, bymekaar te dra en in hopies of oppers — soos dit onder die boere mees bekend is — te pak. Hierdie oppers word op so'n kunstige manier gepak dat dit teen wind en reën kan staan.

Drie weke is verby. Die oes is af. Alles in die wye omgewing lyk kaal en dor, en sover die oog kan strek, lê lang rye oppers. Die oppers word op die waens gelaai en op die

werf gebring. Dit is natuurlik swaar werk om die gerwe een vir een op die wa te gooi en een vir een deeglik te pak sodat dit nie kan afval nie. Op die werf van Oom Dawie word die mied gepak. Dit lyk dan ook soos 'n groot berg. Tot hoog in die lug word dit gepak. Om 'n voorbeeld te gee van die grootte van so'n mied. Dit is in baie gevalle groter, want dit hang alles van die omstandighede van die weer af, maar in die algemeen sien ons 'n mied van 150 voet lang en 100 voet breed, wat in 'n vierkantvorm gepak is en wat van 40 tot 60 voet hoog is.

Die oestyd is verby. Die ry van die gerwe is klaar. Nou kom die dorstyd. Die gerwe wat so versigtig en netjies in die mied gepak is, staan nie alte lank so nie omdat dit te gevaarlik is. Dit staan bloot aan al die gevare van vuur en dergelike skade wat aangebring kan word. Dit is die rede waarom die boer so gou moontlik 'n dorsmasjien kry om dit uit te dors. Dit is nog 'n swaar periode wat die boer moet deurmaak. Al lyk dit so maklik en al gaan alles so goed, kos dit tog baie hoofbrekings om dit so in orde te verkry.

Dit is Woensdagoggend. Daar kom die dorsmasjien oor die bult. Tant Miemie is lank reeds besig, druk besig met die hulp van haar ervare dogters om die ete en gebak klaar te maak en alles vir die volgende dag voor te berei. Die aias (meide) in die kombuis stook kliphard en die rook borrel by die skoorsteen uit. Dit lyk soos 'n groot brand.

Dit is Donderdagoggend. Daar blaas die dorsmasjienfluitjie en almal stap in hulle plekke — die plekke wat Martin vir hulle aangewys het. Sowat dertig volkies is besig met vurke in hande en kafdraers of borries, om weg te dra wat die masjien fynmaak. Die gebrom en geraas van die dorsmasjien laat hom ver in die vlaktes en omliggende koppies hoor, tot veel plesier en vermaak van die naburige boere wat elkeen sy beurt afwag om dieselfde proses deur te maak.

Die dorstyd is verby. Die volkies kom ewe opgeruimd en

vrolik hulle hande oophou om hulle loon te ontvang; ja, die loon wat hulle eerlik verdien het. Daar sien ons twee spanne esels oor die bult kom. Dit is die esels van die naburige boer, wat die dorsmasjien kom haal om weer op sy plaas te gaan dors.

Op die gelaat van Tant Miemie — wat die masjien agterna kyk — kan gesien word die blydskap dat alles verby is, want sy weet wat so 'n oestyd en dorstyd vir haar beteken.

Wat het van die stedeling geword? Sal hy ooit so 'n week of twee op die plaas kan deurmaak? Stellig sal hy sê ja, maar nie voordat hy dit self probeer en ondervind het, sal hy uitvind dat daar vir hom net één lewe is en dit is die heerlike lewe van die stad.

3. DIE EERSTE BOERKANON.

Elke skoolkind het seker al van die kanonnetjies gehoor, wat Martinus Ras in die Transvaalse Vryheidsoorlog van 1881 gemaak het, en die kinders, wat al in Pretoria was, het miskien ook al self die kanonne daar in die museum gesien.

Martinus Ras verdien ongetwyfeld om bewonder te word, omdat hy, met sulke geringe hulpmiddels, nog sulke goeie werk kon lewer, maar hy was darem nie die eerste man wat, hier in Suid-Afrika kanonne gemaak het nie; en die Boere, wat in die Vryheidsoorlog met die kanonne geskiet het, was ook nie die eerste Boere-artilleriste nie. Dié eer kom toe aan mense, wat in 1796 in Graaff-Reinet se distrik gewoon het.

Die Kaapkolonie was kort tevore vir die eerste keer deur Engeland in besit geneem, en hoewel die burgers in Kaapstad self hulle maar daarin geskik het, het daar onder die Boere in die verder afgeleë distrikte 'n grote ontevredenheid geheers teen die nuwe regering, en het dit veral in die

Graaff-Reinet distrik meer as eenmaal op 'n openlike verset uitgeloop.

Landdros Bresler, wat in die dorp Graaff-Reinet gewoon het, was algemeen deur die burgers, wat daar in die omtrek gewoon het, gehaat; en dit lyk ook, of hy hulle nie met alte veel liefde behandel het nie.

Eendag het die burgers weer by hulle landdros kom kla oor verskillende dinge, en toe hy nie na hul sin van die klagtes notiesie wou neem nie, het hul só opstandig geword, dat hy dit nodig gevind het, om vir Kaptein Vandeleur, wat met 'n kommando soldate in die buurte was, te laat roep om hom teen die burgers te kom beskerm.

Vandeleur het nie veel sin gehad om hom met die twiste van die burgers met hul landdros te bemoei nie, maar hy het darem 'n kanon laat regtrek en 'n paar skote bo-oor die koppe van die opgewonde burgers laat afskiet. Dit was meer as wat hulle op gereken het. Hulle het weggejaag, so hard as wat hul perde kon loop, en nie weer stilgehou voor hul sowat ses myl buitekant die dorp was nie.

Toe hulle nou meen dat hulle vereers buiten gevaar is, het hulle die saak deeglik bespreek. 'n Geveg met gewere, dit kon nog gaan; maar almal het daarmee ingestem, dat dit nooit sou gaan vir hulle om met bobbejaanboude te veg, as die vyand hulle met kanonne skiet nie.

Bresler is meer as ooit verag, maar dit het vanself gespreek dat die burgers eers self 'n kanon moes hê voor hulle iets teen hom en sy groot kanon kan onderneem.

Die saak is behoorlik bepraat, en eindelik is daar besluit om 'n kommissie aan te stel, wat moes probeer om vir die burgers ook so gou moontlik 'n kanon te maak.

Die slimste mans in die distrik is aangestel op die kommissie, — almal mense wat daarvoor bekend was, dat hulle nie alleen 'n goeie plan kan maak nie, maar ook hul planne kan uitvoer. Die kommissielede het hul koppe by-

mekaar gesit, en dit het nie lank geduur nie, of hulle het ondermekaar ooreengekom hoe om die saak aan te pak.

Allereers is 'n stewige stinkhoutboom in die bos afgekap en versigtig uitgehol, byna so lank as wat hy was. Daarna is ou wielbande daaromheen getrek en goed vasgeklink. Toe is daar 'n „sundgat" in geboor, en — die veldbattery was klaar.

Van alkante het die burgers bymekaar gekom om die wonderwerk te sien, want dit het net gou in die buurte bekend geraak, dat die kanon-kommissie 'n meesterstuk uitgevoer het.

Die toeskouers is ook nie teleurgestel nie. Die kanon was op twee agterwiele van 'n wa vasgemaak en het daar geweldig genoeg uitgesien. Almal het hom bekyk, bevoel en bewonder en goeie moed gekry dat landdros Bresler nou op sy plek gesit sal word. Toe die eerste skoot afgevuur moes word, was daar 'n groot moeilikheid. Wie was die man wat dit sou waag?

Elke man het na sy buurman gekyk, maar terselfdertyd sy kop geskud asof hy wou sê: „Jy kan dit maar doen, ek sal dit liewers nie waag nie."

Op die end het hulle besluit om lootjies te trek, wie die eer sou hê om die kanon in te wy en die lot het op Kobus Venter geval.

Almal het gemeen dat hy ook net die regte man daarvoor was; hy was 'n dapper kêrel en het goed geweet om sy verstand te gebruik.

Maar Venter self was nie daarmee tevrede nie, dat die kanon-kommissie die vernaamste gedeelte van hul werk wou oorlaat aan iemand wat daar eintlik niks mee te doen het nie. Maar dit moes nou eenmaal gedoen word, en Venter het naderhand ingegee.

Eers het hy 'n taamlike diep gat in die grond laat grawe, omtrent veertig tree agter die kanon, en die grond wat daar-

uit kom, vir 'n skans laat opgooi voor die gat. Toe soek hy die langste ossesweep uit wat te kry was, en het dit so ingerig, dat as hy agter sy skans lê en aan die sweepstok trek, die lont dan net aan die kruit in die sundgat sou raak. 'n Paar keer het hy dit probeer en toe dit lyk of sy plan nou goed sal werk, het hy die kanon gelaai. Eers het hy die kruit daar ingegooi, toe 'n pluisie bo-op, daarna 'n goeie skoot van stukke ou yster en ten laaste weer 'n pluisie.

Toe het Venter in die gat gaan lê en die toeskouers geraai om pad te gee, — 'n raad wat hulle heeltemal gewillig was om so gou moontlik op te volg. „Een, — twee, daar gaan hy!" tel Kobus en gee 'n harde ruk aan die sweepstok. Dadelik volg daar 'n uitbarsting soos sware donderweer, en wat die berge in die omtrek laat antwoord gee.

Nadat hy 'n paar minute gewag het, steek Kobus sy kop versigtig bokant die skans uit om te sien hoe dit met die kanon afgeloop het. Maar hy het verniet sy nek uitgerek, en tevergeefs oral rondgekyk.

Daar was geen spoor van die kanon te sien nie; net 'n rookwolk wat stadig deur die wind weggedryf word om te bewys dat die skoot regtig afgevuur is. Die stinkhoutstomp, die wabande en wiele, — alles het spoorloos verdwyn, en toe die ander burgers 'n bietjie van die skrik bekom het, en dit waag om weer nader te kom, toe kry hulle vir Kobus Venter met die sweepstok nog in sy hand, terwyl hy doodstil en ewe verwonderd die stuk van die lont wat nog daaraan sit, staan en bekyk, en dan weer sy oë draai na die plek waar die kanon gestaan het.

Met landdros Bresler het dit dus hierdie keer goed afgeloop en toe die Engelse kommandant in Kaapstad later die geskiedenis hoor, was dit vir hom so'n mooi grap dat hy 'n present van tien pond buskruit na die adres van „Kanonnier Kobus Venter" gestuur het.

4. WAT IS GELD TOG?

Ek herinner my nog heel goed toe ons as kinders winkel-winkel gespeel het. Ons kruideniersware was sand: fyn sand vir suiker en growwe sand vir sout; klein klippies vir ertjies en grotere vir boontjies ensovoorts. Die geld waarmee ons gekoop het, was papiertjies op allerhande maniere geknip, so nie, dan het ons nommers daarop geskrywe wat die verskil in die koopkrag moes aantoon.

Dit word ons nou meer en meer duidelik dat ons gebruiklike geldsoorte feitlik niks anders is as metale, bestaande uit koper-, silwer- en goudstukke, en papier soos banknote, wissels en tjeks, wat slegs as 'n soort van ruilmiddel beskou kan word. Neem byvoorbeeld banknote, tjeks en ander gelyksoortige papiergeld. Die papiere self is mos niks werd nie, maar wat ons moet onthou, is die koopkrag wat daaragter sit waarmee ons goedere en ook dienste kan koop.

Daar is meer mense in die wêreld met min geld as mense met baie geld, en die grootste gedeelte van ons besef nie dat die krag van geld nie vermeerder omdat ons meer het nie. Inteendeel, die merkwaardigste is, dat hoe meer ons het — bo 'n sekere getal — dit ons geluk tot 'n sekere mate verminder, omdat ons vermoë vir die gebruik van enige artiekel beperk is en geld dit nie kan vermeerder nie.

Die genot van 'n goeie spel het niks met die hoeveelheid van geld te doen nie, want 'n arm mens kan hom net so goed vermaak, al was dit op sy manier. Dit wil sê, al is 'n mens hoe arm, kan hy tog die plesier en geluk hê wat geld hom nie kan gee nie. Hoeveel miljoenêrs is diep ongelukkig omdat daar geen liefde en vriendskap is nie; liefde ja, wat geen geld kan koop nie.

Neem die voëls in die groot koringlande en vrye opelug waar alles volop is. Hulle kan net eet tot hulle genoeg het, en al sou 'n mens hulle ook nog duisend sulke koringlande

aanbied, sal hulle dit beslis weier. Dieselfde met die mens. Ons eetlus vermeerder nie namate ons inkomste vermeerder nie, en al sou 'n mens meer wil eet en gebruik, dan kan ons dit tog nie, want die gevolge sal noodlottig wees.

Dieselfde dien vir klere en ander weeldeartiekels waarsonder 'n mens so gemaklik kan klaarkom. 'n Mens mag in staat wees om 'n dosyn pakke klere, dasse, skoene en boordjies gelyk te koop, maar hy kan maar net een in 'n slag gebruik.

Dit laat ons terugdink aan die tyd toe die mense sover gegaan het om allerhande kosbare juwele aan hul liggame te hang, soos halsbande, armbande en goue en diamantringe. Gelukkig het dit al baie afgesterwe wat 'n mens laat dink aan die terugkeer tot die eenvoudigheid van die arm en minder bevoorregte mense.

Dit is die gevolg van iets te oordryf. Dit was vroeër merendeels onder die mans te bespeur, maar het later ook meer veld gewen onder die vroulike geslag wat dit in die algemeen só oordrywe het, dat ook hulle trapsgewyse terugkeer tot die ou dae toe sulke onnodighede onbekend was. Nieteenstaande dit alles, is dit darem baie gerieflik om so 'n klompie muntstukke te hê om dit deur die vingers te laat rol.

5. TE VOET OM DIE WÊRELD.

Dit is wonderlik wat 'n mens alles aanvang en wat hy in sy hoof kry om te doen. So is daar nog in hierdie dae van stoomskepe, vliegtuie en treine, mense wat daarin plesier vind om 'n wandeling rondom die wêreld te doen.

U sal seker glad nie verwonderd wees om te verneem dat dit die plan is van 'n Ier, — 'n verknogte Sinnfeiner — soos Mnr. G. A. Gossland, die man wat dit tans onderneem, dit self beskryf het in 'n gesprek met my.

Meneer Gossland het die reis in Londen op 10 Februarie

1922 onderneem. Hy het 'n weddenskap met die *London Times* aangegaan, dat hy die reis in ses jaar sou aflê. Doen hy dit dan betaal die blad hom £ 2,000. Maak hy dit nie — nou ja, dan het hy die plesier van die wandeling gehad! Die voorwaarde is, dat hy sonder 'n pennie geld die reis moes begin en klaarmaak en nie mag steel of bedel nie.

Alvorens my hierdie besonderhede te gee, het my Sinn-feinse vriend egter eers 'n bietjie lug gegee aan sy Ierse gemoed en verklaar dat hy hoop om by sy terugkeer in sy land na ses jaar in 'n vrye Ierse Republiek aan te kom. „En hulle gaan dit ook verkry," verklaar meneer Gossland. „Die Iere meen besigheid en hulle is op die regte manier aan die werk om te verkry, wat hulle wil hê." Hy voeg nog daarby dat hy wens dat daar 2,000 Iere in Suid-Afrika kan wees om ons hier 'n bietjie wakker te maak.

Daar ek nie heeltemal begryp het wat dit beteken om op Ierse manier wakker te wees nie, vra ek so ongeërg wat hy bedoel.

„Om hier 'n Republiek te stig en die kapitaliste se mag te breek," was sy antwoord van hierdie sinsnede.

„Maar weet u dat ons meen dat ons heeltemal vry is in Suid-Afrika?" sê ek toe vir hom.

„Ja, omtrent net so vry soos die leeus in die dieretuin," was sy onverwagte antwoord.

Sy akkoord met die *London Times* is om die wandeling — 30,000 myl — aan die end van 1928 klaar te hê. Aangesien hy nie die hele weg rondom die wêreld onafgebroke kan aflê nie, omdat daar see tussenin is, moet hy in elke land 'n sekere getal myle afloop. Sy kwota vir Suid-Afrika is 4,000 myl. Die seereis van Londen na Durban kos hom ook niks nie, want hy het vir die oortog gewerk. Van Durban af het hy begin loop en het reeds 2,500 van die 4,000 myl afgelê.

Sy reis van Durban was as volg: Durban, Breyten,

Chrissiemeer deur Swasieland, dan na Delagoabaai, en terug na Johannesburg en vandaar na Pietersburg, Messina en Pretoria. Die res van die 4,000 myl is hy voornemens op te vul met 'n wandeling deur die Vrystaat, en hy het my vertel dat hy ook voornemens was by die kantore van die vernaamste ingesetenes van die Vrystaatse hoofstad aan te gaan, en om dan so teen die end van Augustus in die Kaap aan te kom.

Op 'n vraag hoe hy dan leef as hy niks geld by hom het nie, deel hy my mee, dat die magistrate hom in elke dorp van voedsel voorsien en ook die gasvryheid van die boeremense het hy hoog geroem en gesê dat niemand hom ooit voedsel geweier het nie. As sy klere dan te verslyt raak, gaan hy gewoonlik 'n winkel in een van die dorpe of stede binne — by voorkeur die grootste winkel in die plek — en dan begin hy daar 'n praatjie te maak met die baas, en hom te vertel van sy onderneming. Die baas sien dan ook baie gou dat hy iets nodig het en gee hom die een of ander kledingstuk. Bedel mag hy natuurlik nie! Hy dra nie komberse saam met hom nie en is dikwels verplig om buite in die veld te slaap.

Dit was in die hartjie van die winter en bitter koud, maar hy vertel my toe dat hy in die laaste ses weke slegs viermaal in 'n bed geslaap het. Ag keer was hy verplig om in 'n boom te slaap, omdat hy brullende leeus rondom hom gehoor het. Onder die boom het hy dan eers 'n vuur gemaak. Ek sê toe vir hom dat as hy 'n vuur maak en dan daarby slaap, die leeus hom nie sal aanval nie. Maar hy vertrou die vrede nie en sê dat 'n Ier met die een oog oop slaap.

Op 'n vraag wat hy dink van hierdie land, antwoord hy dat dit 'n pragtige land is, met goeie mense en 'n heerlike klimaat, en as hy na Ierland teruggaan en sy landgenote het nog nie daarin geslaag om die vlag van die Ierse Republiek daar te hys nie, kom hy in Suid-Afrika woon.

Die gemiddelde afstand wat hy op 'n dag loop is 25 tot 30 myl en sy bondeltjie weeg twintig pond.

Hy moet nog die volgende lande besoek en in elke land 'n seker aantal myle aflê: Indië, Burma, Straits Settlement, Jawa, Sjiena, Japan, Australië, Nu-Seeland, Kanada en die Verenigde State van Amerika.

6. DIE SWAPE.

Wat is 'n swaap? Daar word so baie van swape vertel veral onder die ouer mense. 'n Swaap is dit 'n mens? Waarom dan 'n swaap genoem? Dit is alleen vir die klas persoon wat onnatuurlike dinge verrig en aanvang en daarby dit so omslagtig doen.

Om nader kennis te maak met die swape, moet ons eers iets aanhaal van die ontdekkingsreise van die Portugese wat na die seeweg na Indië gesoek het.

Baie jare gelede het 'n Portugees met die naam van Prins Hendrik die Seevaarder hom in Suid-Spanje gevestig, met die doel om seevaarders aan te moedig om 'n seeweg te soek om die Suidhoek van Afrika na Indië, waarlangs hul veilig kan handel drywe met die Ooste, omdat die weg oor land te onveilig was. Langsamerhand het die Portugese seemanne so een na die ander nader en nader na die Suidhoek gekom totdat Vasco de Gama eindelik die Stormkaap verby gegaan het en die verborge seeweg tot welvaart vir die Portugese oopgesit het.

Die weg was nou nie meer onbekend nie, maar dit het baie moeite en kragsinspanning gekos voordat hul doel eindelik bereik was. Afgesien van die feit dat dit baie lewens gekos het, omdat hul swakbestande skepe deur die ruwe golwe verpletter is, en die rukwinde hul skepe as prooi in die gevaar in gedreig het, was hul ook nog onderhewig aan bygelowigheid, wat hul deur vreesagtigheid vir heidense

nasies waarvan daar verskillende verhale in die omloop was, en van warm bronne waar geen skip kan deur nie, belet het om aan land te gaan.

Nadat hul met die kus meer bekend was, het hul nog wonderlike idees daaromtrent gehad en baie stories versprei van skrikwekkende rasse, wat hul aan land gesien het. Hul was vir die afskuwelike mense bang en daarom het hul byna nooit aan land gegaan nie. Die ongelowige Hollanders wat ook die seeweg na Indië gesoek het het maar min van die snaakse idees, wat die Portugese matrose aan hul vertel het, geglo.

In elk geval, of hul dit geglo het of nie, het hul tog darem 'n groot gedeelte van die stories in Nederland oorvertel. Die meeste van die stories was oor die swape en het bewaar gebly deur mondelinge oorleweringe en gelei tot 'n byvoegsel van die ouma-stories of ou stories wat later oorgeplant is tesame met blanke beskawing aan die Suidhoek van Afrika en vandag nog bekend is in baie geweste van die platteland in die Kaapkolonie.

Sover as ons kan uitvind, was die swape 'n soort dom mens. Niemand weet presies waar hulle gewoon het nie en watter soort bedryf hulle beoefen het nie.

Al wat die ou mense aan ons kan vertel, is 'n paar verhale wat hul onkundigheid betuig. So word dan vertel dat die swape eendag 'n huis gebou het. Twee moes binnekant werk en twee buitekant. Ongelukkig het hulle vergeet om vensters of deure in te sit. Toe die huis klaar was, moes hul 'n plan maak om hul maats wat binnekant was, te bevry. Hul besluit toe om die huis aan brand te steek sodat hul maats daaruit kan kom.

Heel gou was die huis onder vlamme. Die twee swape binnekant staan so'n entjie opsy buite die bereik van die aangrypende vlamme en kyk wanneer hul maats sal uitkom. Tot hul spyt moes hul al die hoop opgee en die geskree

van hul maats daar binne tussen die vlamme aanhoor en uiteindelik hulle dood betreur.

Eendag weer, wou 'n klomp swape brood bak. Hul bou toe 'n oond en maak dit goed warm met 'n groot vuur wat hul binnekant gemaak het. Hul gooi toe meel in die panne, sit die panne sorgvuldig in die oond en maak dit toe deur 'n groot platklip, wat net in die bek van die oond pas, daarvoor te sit en stop toe al die skeurtjies wat oopgelaat was, met potklei toe. Alles is nou goed besorg en die hitte van die oond moes die brood gaar bak.

Na 'n uur, meen hul sal die brood gaar wees en maak die oond oop om die brood daaruit te haal. Maar wat was hul verbasing toe hul ontdek dat die meel in die panne verbrand was. Terwyl hul nog so onder mekaar die oorsaak probeer oplos, roep een uit: „Kêrels, ek het nou die geheim agtergekom waarom die brood verbrand het! Weet julle die oond was te warm! Maar kyk, as ons nou weer brood bak, moet een van ons in die oond gaan om te voel of dit nie te warm is nie voordat ons die brood sal insteek." „Dit is 'n goeie plan," roep almal tegelyk.

Een, twee, drie en in die oond was weer 'n groot vuur gemaak. Nadat al die hout uitgebrand het, het hul die gloeiende kole met 'n lang stok uitgekrap. Hul stop die gaatjies oral toe. Een van die swape spring toe in om uit te vind of dit al warm genoeg is. Ongelukkig moes hy 'n prooi van die skroeiende hitte word. Die swaap binnekant roer hom net toe die ander die oond oopmaak om te vra hoe dit gesteld is, terwyl hulle net sy wit tande kon sien. Sy makkers kyk toe hoe lekker die een daar binne — so het hulle vermoed — sit en lag en besluit om ook in te spring Een vir een spring toe in die oond om saam met sy maat hul vreugde mee te deel, maar helaas om tot as te verbrand deur hulle onkundigheid wat te laat was om te ontdek.

7. UIT DIE NOOD GERED (1).

Dit het maar sleg gegaan met Oom Karel van Staden. Vroeër was hy 'n welgestelde boer, want sy plaas het hom altyd genoeg opgebring, om sy vrou en kinders te kan voorsien met alles, wat hulle nodig het. Hy het wel sy hele lewe lank hard moes werk, maar solank hy maar die vrugte van sy arbeid sien, was geen sorg of moeite vir hom te veel nie.

Maar in die laaste jare het dit gelyk of die ongeluk hom agtervolg. Niks wou meer geluk nie. Sy gesaaides het gestaan en verdroog op die lande, of hulle word deur swerms sprinkane verniel. Die runderpes het onder sy beeste uitgebreek, en hom beroof van sy beste osse en in sy huis was maar byna altyd siekte, sodat die dokter gedurig by hom oor die vloer was.

Hy moes geld leen om weer vee te koop, maar dit het nie te lank geduur nie, of hulle het ook weer doodgegaan, en so het hy maar gedurig agteruit geboer. Sy bure het hom jammer gekry en hom gehelp waar hul maar kon; maar hy het hoe langer hoe dieper in die skuld geraak en was naderhand genoodsaak om 'n stuk van sy plaas te verkoop, om sy skuldeisers met die geld tevrede te stel.

Geen wonder nie dat hy, moedeloos, met sy hoof in die hande, langs die tafel sy vrou en kinders ewe treurig sit en aankyk.

„Ek sien nou geen uitkoms meer nie," sug hy. „Wat help al my werk my? Ek raak altyd meer agter, hoe meer ek spartel om uit die moeilikheid te kom. Ons het nie eers meer genoeg geld om die kinders behoorlik aan te trek nie. As dit so aanhou, dan sal dit nie meer lank duur nie, of ons laaste stukkie grond moet vir skuld verkoop word, en dan sal ons glo maar moet gaan bedel."

„Ag ou man," sê sy vrou, „jy moet tog nie so praat nie. Hou tog maar goeie moed. As die nood op sy hoogste is, dan

is die uitkoms dikwels ook naby. Die Here het ons darem nog nie verlaat nie."

Maar vader skud maar ewe mismoedig sy kop. Intussen het Dawid, hul oudste seun, 'n jong man van omtrent twintig jaar, die gesprek aangehoor. Hy het goed geweet hoe sleg die sake staan, en meer as een nag het die gedagte aan die donker toekoms hom uit die slaap gehou.

„Vader," sê hy nou ewe ernstig, „dit kan darem nie langer so gaan nie. Ons kan nie almal op die plaas genoeg verdien om van te lewe nie. Piet en Jan is al groot en sterk genoeg om vir Pa met die boerdery te help, en die meisiekinders kan ook al die huiswerk uit Ma se hande neem. Pa sal nou al goed hier sonder my kan klaarkom, daarom wil ek gaan probeer, of ek nie in Pretoria of Johannesburg kan werk kry nie. Miskien is ek nog so gelukkig dat ek genoeg kan verdien om iets opsy te sit. As ek 'n klompie geld bymekaar kan maak, dan sal ons tog altemit weer vorentoe kan boer."

Pa het nie veel gesê nie. Hy het self ingesien, dat Dawid reg het. Maar dit het sy moeder bitter swaar geval om haar oudste seun so ver te laat wegtrek. Wie weet, hoe lank dit sal duur vóór sy hom weer eendag sal sien! Die jonger broers en susters wou tog ook nie graag hê, dat hulle ouboet moet weggaan nie, maar „as dit moet, dan moet dit", sê die spreekwoord. 'n Paar dae later het Dawid dus afskeid geneem van sy ouers, broers en susters, en die wye wêreld ingetrek.

Sy ouers se harte het gebrand van verlange om tyding van hom te kry. Hulle was tog alte bly om 'n week na sy vertrek 'n brief van hom uit Pretoria te ontvang, en daaruit te verneem, dat hy goed daar aangekom het, en nog gesond was. Verder skryf Dawid, dat hy nog nie daarin geslaag het om werk te kry nie, maar dat hy verneem het, dat daar in Johannesburg beter vooruitsigte vir hom was, en dat hy dus maar daarheen sou gaan.

Sy volgende brief het dan toe ook van die Goudstad gekom, en die een daarop uit Krugersdorp. Maar in elke brief was maar weer die selfde ou klagte — „Nog geen werk nie!"

Dawid het darem so af en toe iets verdien, maar dit was skaars genoeg om homself aan lewe te hou. Daar was glad geen kans om geld huis-toe te stuur nie. Hy het so baie rondgetrek, dat dit partykeer vir sy ouers onmoontlik was om vir hom te skrywe, omdat hul nie sy adres geweet het nie.

So het Dawid se briewe ook hoe langer hoe skaarser geword. Hy het ook glo moeg geword om altyd weer dieselfde klagtes te stuur. Eindelik het sy ouers 'n kort briefie van hom ontvang, waarin hy hul vertel, dat hy van plan is om met 'n paar ander mans na Rhodesië toe te gaan. Hulle het gehoor, dat daar weer goudvelde ontdek is, en wou nou ook hul geluk daar gaan probeer. En daarna het sy ouers vir 'n baie lang tyd niks meer van hom gehoor nie.

Met die boerdery op die plaas het dit in tussentyd maar droef gegaan. Hulle het gelukkig baie mielies gewen, maar toe was mielies weer ongelukkig die jaar so volop, dat hul daar geen prys voor kon kry nie. Hulle gesaaide was pragtig, en hul het verwag om 'n goeie koringoes te hê, maar net toe dit mooi in die aar staan, het 'n haelbui dit alles platgeslaan. Toe het hulle moeder boonop baie siek geword, en hoewel sy gou opgestaan het, was sy nog so swak, dat sy geen huiswerk kon doen nie en maar die grootste gedeelte van die dag op haar stoel moes deurbring.

Die dokter het haar allerhande soorte van versterkende middels voorgeskrywe, maar dit kos alles geld, — en waar moes dit vandaan kom?

Daar was eindelik niks anders aan te doen nie, Oom Karel moes maar sy laaste stukkie grond ook verkoop. Vir die geld het hy 'n wa en 'n goeie span osse gekoop, en toe met sy hele familie dorp-toe getrek om te sien, of hy nie daar vir

hulle die kos met transportry kon verdien nie. Vir 'n tydjie het dit gelyk of dit goed gaan. Oom Karel het nie veel moeite gehad om goeie vragte te kry nie, en hy het somar weer moed geskep vir die toekoms.

8. UIT DIE NOOD GERED (2).

Maar omtrent anderhalf jaar, nadat Dawid sy ouderlike huis verlaat het, word hulle nuwe moed en hoop ook weer die bodem ingeslaan. Dit was toe 'n geruime tyd, dat sy ouers niks meer van hom gehoor het nie. Dit mag wees, dat hy nog aan die ou adres geskryf het, en dat sy briewe toe nie aangestuur is nie, maar hoe kon sy ouers aan hom skrywe, terwyl hulle hoegenaamd nie geweet het waar hy was nie.

Een môre het daar 'n boodskap van die wetsagent gekom om te sê, dat hy meneer van Staden 'n bietjie op sy kantoor wou sien. En toe Oom Karel later weer by die huis kom, kon 'n mens somar aan sy gesig sien, dat hy slegte nuus het.

„Dit is klaar met ons," sê hy vir sy vrou, toe sy vra, wat hom dan skeel. „Die man, wat ek die geld by geleen het, is oorlede; nou is die agent besig om sy boedel te likwideer. Hy het my gesê, ek sal nou die geld binne 'n maand se tyd moet betaal. So nie, dan sal al wat ons besit op vendusie moet kom, om die skuld te dek."

Daar was vir hulle geen ander uitkoms nie. Die stomme man het tevergeefs probeer om uitstel te kry of om by iemand die geld te leen om sy skuld te betaal. Eindelik het hy dit opgegee en die ganse dag op sy stoel gesit, en wanhopig op één plek gestaar, terwyl daar niks as droefheid in die woning heers nie. Wat sou tog van hulle word?

So het 'n maand verby gegaan, sonder dat daar hulp opgedaag het. Die vendu-afslaer het alles kom opskrywe, wat die arme mense nog besit: die wa en osse, die klompie meubels wat hulle nog van die plaas af saamgebring het,

— alles, alles! En die dag voor die verkoping het daar 'n klomp mense gekom, en ewe astrant in die kamers rondgestap om te sien, of daar iets is, waar hulle sin in het.

Eindelik het die verkoopdag aangebreek. Die mense wat wou kom koop, het mekaar verdring binne in die huis en buitekant op die erf. Die afslaer het 'n tafel voor die deur laat sit, en die goed begin opveil. Een vir een stuk huisraad word uitgedra om verkoop te word. Arme Oom Karel en sy vrou kon nie verdra om aan te sien, hoe al hulle goedjies verkoop word nie. Hy het vir haar 'n ou stukkende leuningstoel uitgedra en in die koelte van 'n boom gaan neersit.

Daar het die arme, bleek ou Moeder ewe hopeloos gesit, met haar oë op die grond geslaan. Haar kinders staan rondom haar. Haar man het agter haar stoel gestaan, maar hy het vir haar geen trooswoord gehad nie. Waar moes hul dan ook hoop of troos vind? Op die plaas het hul tog nog vriende gehad, wat nou en dan iets vir hulle kon doen, maar hier in die dorp had hul geen vriende nie, en het hulle ook byna geen mense geken nie.

Hulle hoor maar, hoe elke keer weer 'n ander stuk huisraad opgeveil word, en hoe die afslaer elke keer sy hamer laat val, as die mense weer op 'n meubelstuk klaar gebied het.

Eindelik kyk die afslaer rond of daar nog iets is om te verkoop. Daar val sy oog op die leuningstoel, waar Moeder op sit. Hy beduie sy bediende om dit te gaan haal.

„Kan julle nie eers vir ons die ou stoel gelaat het nie?" sug Oom Karel, met trane in sy oë, en hy help sy vrou om op te staan. „Ag, sou die Here ons dan heeltemal verlaat het?"

„'n Sterk leuningstoel met 'n riempiesmat!" roep die afslaer met 'n hees stem. „Maak my 'n bod vir hierdie stoel!"

„Vyf sielings!" skree een van die mense.

„Vyf sielings," herhaal die afslaer. „Niemand meer as vyf sielings nie?"

„Vyf en sikspens! — Ses sielings! — Sewe sielings!" — klink dit van verskillende kante.

„Sewe sielings! Sewe sielings!" dreun die afslaer. „Niemand meer as sewe sielings nie?"

Meteens was daar 'n hele opskudding onder die massa van mense. 'n Jong man beur haastig tussen hulle deur met sy elmboë. Hy was vol stof en nat van die sweet.

Almal kyk hom ewe verwonderd aan, maar hy steur hom aan niks en niemand nie.

„Niemand meer as sewe sielings nie?" vra die afslaer weer. „Eenmaal, andermaal......"

„Sewe pond!" roep iemand meteens met 'n growwe stem uit, en voor die mense tot verhaal kan kom, roep dieselfde basstem weer: „Sewentig pond! Sewehonderd pond!"

Dit was die jong man, wat hom so woes vorentoe gedring het. Hy wys vir die afslaer 'n hele handvol banknote. „Hoeveel geld moet jy hê? Toe praat!" roep hy driftig uit. „Ek het genoeg geld om al die skuld te betaal! Laat die mense nou maar loop. Hou nou maar op met die vendusie!"

„Sewehonderd pond! Eenmaal, andermaal. Verkoop!" sê die vendusie-afslaer, en toe het hy die mense gevra om naar huis-toe te gaan. Die verkoping het toe al meer geld ingebring, as wat die skuld was.

„Ag, dit is mos Dawid!" roep Moeder meteens; net toe sy die jong man se stem hoor, en voor hy by haar kon kom, het sy flougeval. Ander mense moes help om haar te lawe, want Oom Karel het daar gestaan, of hy heeltemal verslae was. Dit het gelyk, of hy maar nie kon begryp, wat daar rondom hom gebeur het nie, en hy kon geen woord uitkry nie.

„Vader! Moeder!" roep die jong man en hy val op sy knieë by sy moeder. „Pa! ons armoede is nou op 'n end. Moeder! maak tog jou oë oop, en kyk na my. Al die lyding is nou verby. Nou sal daar weer gelukkige dae vir ons aanbreek."

Gelukkig het sy moeder weer gou bygekom; en dit het gelyk of sy vader ook ontwaak uit 'n droom uit. Ag, hoe gelukkig was die ou mense toe! Hulle seun wat verlore was, het tog weer terug gekom. Dit was vir hulle die vernaamste. Maar toe Dawid vir hulle vertel, dat hy genoeg geld besit om vir altyd 'n end te maak aan al hul bekommernisse, toe het hul blydskap geen grense geken nie.

Dawid het hul vertel, hoe hy in die begin in Rhodesië ook maar baie swaar gekry het. Hy het maandelank goud gegraaf en skaars genoeg gevind om homself aan die lewe te hou.

Maar onverwags het daar 'n kering gekom. Hy en sy vriende het 'n ryke goudrif ontdek, en dit vir 'n groot som geld aan 'n maatskappy verkoop. Dawid se aandeel was oor die £ 5,000, en sodra hy die geld ontvang het, het hy teruggegaan na die plaas waar hy sy ouers agtergelaat het. Daar het hy gehoor, dat hulle dorp-toe getrek het, en sonder om homself enige rus te gun, het hy dadelik daarheen gespoed.

Die eerste mens in die dorp, wat hy gevra het, waar Oom Karel van Staden woon, het hom vertel, dat hulle net besig was om Oom Karel se goed te verkoop. Toe het Dawid so vinnig as hy kon na die huisie toe gehardloop, en hoe hy daar 'n end gemaak het aan die vendusie, het ons al gehoor.

Van toe af het daar beter tye vir hulle aangebreek. Dawid het 'n mooi plaas gekoop in 'n ander distrik, en daarop gaan woon met sy ouers. Hy het gesorg, dat hulle 'n onbesorgde ou dag het, en ook sy broers en susters 'n goeie opvoeding laat kry.

„Ja, ou man," sê Moeder van Staden altyd, as hulle twee gesels oor die swaar dae, wat hul deurgegaan het, — „sien jy nou, dit is tog waar, wat ek toe vir jou gesê het: God verlaat nooit Sy kinders nie, en as die nood op sy hoogste is, dan is die uitkoms ook meesal naby."

9. DIE BOER, SY WERK EN MAATSKAPLIKE POSIESIE.

Daar was 'n tyd in ons land toe boerdery byna die enigste middel van bestaan was. Elke Voortrekker was 'n boer en elkeen van ons voorouers het gedink dat hulle alles weet van boerdery, ofskoon hulle in werklikheid maar baie primitiewe idees van die vak gehad het. Die man wat egter vandag tevrede is met die kennis wat die Voortrekkers of selfs wat hul ouers van boerdery gehad het, is 'n gewisse mislukking.

Boerdery is nie 'n bedryf wat goed genoeg is vir elkeen wat 'n uil op ander gebied is nie. Dit is die ruggraat van die land en daarom eis dit die beste brein en terselfdertyd die vlytigste hand. Die Natuur is baie hulpvaardig, en die luiaard wat alles aan die natuur oorlaat, word soms beter gehelp as die ander luiaard wat alles aan die kaffers oorlaat. Maar vir 'n luiaard is daar nie plek op 'n plaas nie, en nog minder verdien 'n luiaard om die naam van boer te dra.

Die boer moet dan wees 'n man wat nie 'n lui haar op sy kop het nie. Hy moet die vlytigste wees op die hele plaas. Hy is die dinamo wat die hele masjienerie aan die gang hou; die brein wat die liggaam bestuur. As die boer dus nie werk nie, staan die hele affêre op die plaas stil, of loop 'n verkeerde rigting, gewoonlik die rigting van uitgawe sonder inkomste.

In die eerste plek moet die boer praktiese kennis hê van hande-arbeid om dit goed te kan bestuur, maar daar kom ook tye wanneer hy self daardie kennis in beoefening moet bring. Dit is 'n bekende feit dat Blou-Maandag reeds Sondag-agtermiddag begin vir die boer. Daarom moet hy self kan werk, omdat hy soms self MOET werk.

Maar hy is nie in die eerste plek 'n hande-arbeider nie.

Die man wat al sy werk self doen, is 'n knapsak-boertjie wat nie juis in ons tyd die naam van boer verdien nie. Die boer moet dus verder die bekwaamheid besit om te bestuur; want hy moet ander in sy diens neem. Dus moet hy 'n persoonlikheid hê na wie ander kan opsien en respekteer. Hy moet ook mensekennis hê en kennis van verdeling van werk om die regte man op die regte plek te kry, en om met die minste onaangenaamheid die meeste uit sy diensbodes te kry.

Maar dit alles is nog maar 'n deeltjie wat van hom verwag word. Hy moet verder 'n boekhouer wees wat kan self verslag gee van elke pennie wat uitgegee word en van elke pennie wat inkom. Dit is die groot geheim van sukses wat baie boere nog nie besef nie. Die vraag is nie net hoeveel sy inkomste was nie, maar ook hoeveel van sy uitgawes 'n noodsaaklikheid of 'n goeie geldbelegging was. 'n Boer moet nie bang wees om geld te spandeer om noodsaaklike verbeteringe aan te bring nie, of om die boerdery uit te brei as die uitbreiding goed behartig kan word en winsgewend sal wees nie. Maar hy moet die kuns verstaan om sy rieme te sny volgens die vel wat hy het. Sy boeke moet ook dien om te bereken of al die dele van sy onderneminge betalend is; of sy varke nie miskien die profyt van sy beeste insluk sonder om groter profyte op te lewer nie. As dit die geval is, spreek dit vanself dat die tand waarin bederf is, moet uitgetrek word om nie die hele liggaam te laat vergiftig nie.

Dis ook duidelik dat die boer wat self sy waens en ploeë kan repareer, goed doen, maar die vraag moet altyd wees of die tyd en moeite wat hy daaraan spandeer, vir hom nie meer werd is as wat hy anders aan die smit betaal nie; met ander woorde 'n boer moet kennis hê van die waarde van tyd en werk.

En nou, as die boer 'n goeie bestuurder is, 'n goeie boekhouer en 'n goeie takseerder van werk, dan moet hy nog

boon-op 'n studie maak van die mark. Hy moet net een oog aan die plaas wy en die ander oog moet gedurig op die mark gerig wees, om die beste pryse of tenminste redelike pryse te bekom vir die produkte van sy arbeid op die plaas. Miskien is dit juis 'n fout wat boere maak om nie tevrede te wees met goed betalende profyte nie, maar om altyd die hoogsmoontlike pryse te wil hê. Besigheidsmanne spekuleer hierop deur die pryse soms hoog te ja en dan skielik te laat val. Nie alleen word baie boere daardeur geruïneer nie, maar baie kopers word daardeur uit die veld geslaan en daarom is daar dikwels nie mark nie.

Nou kom die vraag watter soort boerdery moet aangepak word. In ons land is daar so baie kanse, dat as 'n mens rekening hou met die geaardheid van die wêreld, 'n mens 'n sukses kan maak van elke soort boerdery in Suid-Afrika. Op byna elke gebied het Suid-Afrika alreeds voortreflike boere opgelewer. Dus hoor ons van die mieliekoning, die aartappelkoning; wol is 'n baie groot produksie van ons land en ook het Suid-Afrika groot beesboere opgelewer. Die boer behoort 'n deskundige te wees in sy afdeling van werk en hom op daardie soort boerdery toe te lê. Dit beteken nie dat hy ander afdelings van sy boerdery moet verwaarloos nie, maar hy moet sy afdeling as hoofsaak beskou, waarom al die ander afdelings wat hy aanpak gegroepeer moet word.

Neem 'n voorbeeld: Die skaapboer moet in tyd van droogte die skape eerste versorg. Wanneer nodig, moet die mielies afgesny word as voer vir die skape. Op dié manier red hy nie net sy vee nie, maar ook sy reputasie wat hy reeds in dié afdeling verwerf het.

Die boer moet ook die kuns verstaan om goeie gebruik te maak van al die „afvalprodukte". Op dié manier kan die afgeroomde melk van die melkboer aan varke of skape gevoer word wat aldus in vleesprodukte omgewerk word.

Die afvalmielies kan aan pluimvee of varke gevoer word en ook op hul beurt winsgewend word. Dus moet die boer toesien dat niks verlore gaan nie.

Die boer moet voldoen aan die verwagtinge wat sy land en volk van hom koester as intelligente boer. Hy moet dus met sy boerdery die land en volk waaraan hy behoort tot eer strek, hy moet 'n voorbeeld wees vir ander boere rondom hom en vir die wat na hom kom. Verder moet hy voldoen aan die samelewing. As hy besef dat hy 'n skakeltjie is van sy samelewing, wat hy kan help opbou of afbreek, dan sal hy nie terugstaan wanneer daar redelike aanspraak gemaak word op sy dienste nie. Hy moet ook self voel dat deur middel van 'n debatsvereniging of deur gesellige byeenkomste hy 'n diens kan bewys aan die jongere lede van sy omgewing wat nog ervaring en kennis moet opdoen om self nuttige lede van die maatskappy te word.

Die slotsom waartoe ons dus kom, is dat die boer sy eie baas is; maar hy moet hom laat lei deur hoër beginsels, anders sal hy, juis omdat hy sy eie baas is, selfsugtig en inhalig word. Sy strewe moet steeds wees om die boer nommer een te maak in die land op elke gebied.

10. 'N BRAND.

Daar is meer as een soort brand waaroor 'n mens kan skrywe; daar is byvoorbeeld so iets as 'n brandende liefde, selfs 'n brandende haat, maar behalwe hierdie twee emosies het ons die element vuur en dit is hierdie element waaroor ek gaan skrywe.

Die ou gewoonte van die aanhou van ratelwagte wat moes uitroep as daar 'n brand uitbreek, is verby en net in dorpe teenswoordig, is die gewoonte nog om al wat klok is, te lui. In die grotere stede weet 'n mens amper nie van 'n brand nie, tensy hy per ongeluk die groot vuurblusser sien of

skielik op 'n brand afkom. Volgens wet moet al die verkeer gehoor gee aan die seine van die vuurblussers of brandweer om plek te maak vir die masjiene se toelopende vaart na die plek waar die vernietiging van die aangrypende vlamme vuur alleen deur die magtige kontras-element — water — uitgeblus kan word.

'n Brandtoneel is seker een van die mees skrikwekkende tonele om te aanskou. Dit is seker omrede die lewe van 'n arme sondaar hiernamaals in sulke donkere beskrywinge van 'n voorstelling deur die vuur beskrywe word, dat dit 'n twede ingewortelde natuur in 'n mens geword het om terug te deins van die vlammende arms van die vuur en nog te meer waarom dit so'n onuitwisbare nadruk op 'n mens laat, is die gedagte wat so wortel gevat het dat die wêreld met vuur en sulfer sal vergaan.

Dit was in die jaar 1923 toe 'n welbekende dorp een nag — in die maand Oktober — plotseling in rep en roer geskud was. Die skrywer van die toneel wat naby die brandplek gewoon het, was deur een van sy maats gewek en sy aandag verwys na die weerkaatsing van die groot vuur in die blou hemeltrans. Die duisende skitterende sterretjies wat soos hemelliggaampies aan die hemeltrans prikkel, dog hulle swakheid toon om lig te verskaf op die treurige toneel ooreenkomstig die lig van die aangrypende vuurvlamme, was ooggetuie van die allerernstigste gebeurtenis.

Dit het ook nie lank geduur nie of die omgewing was besaai van die opkomende nuuskieriges wat trekke van angs op hulle gehad het en hulle waarlike gevoelens deur hulle gelaatstrekke geuiter het.

Met 'n plof soos die van 'n kanon val die dak van die gebou ineen, as gevolg van die trotserende vuurvlamme; daar weer stort 'n muur inmekaar met 'n hewige gedruis soos die van die bruisende branders op die see, onder die geskree en gedrang van diegene wat te na gegaan het, om uit die

weg van vallende muur en ontembare vuur te kom. Dit skyn asof dit 'n verdere aanmoediging was vir die vuur wat op hierdie oomblik uit alle hoeke en kante van die gebou styg. Helaas, met al die kragsinspanning van die brandweer om die vuur onder hulle beheer te kry, stort die hele gebou as 'n opgefrommelde vuurhoutdosie ineen om haar lotgevalle in die arms van die hitsige en onoorwonne vuur te werp. Dit het geen uur geduur nie of die hele gebou, wat eens 'n pragstuk in die omgewing was, lê nou in 'n ashoop verbrand.

Wat 'n gesig, ja 'n gesig en toneel wat vir die mens onbeskryflik is, wat alleen 'n denkbeeld kan gee vir diegene wat 'n soortgelyke gebeurtenis aanskou het. Die einde het haastiglik en gewis gekom, ja so gewisselik as die dood van iedere magtelose mens, en het die rookwolke en vuurvlamme, soos die mis voor die vroeë môreson verdwyn; 'n skouspel wat nie alte lig en gou vergeet sal word nie, veral deur diegene wat dit self oortuig het nie.

11. DIE BEOEFENING VAN SNELSKRIF (1).

Wat is snelskrif? Dit is 'n soort van verkorte skrif wat ook 'n klankskrif genoem kan word, omdat dit absoluut volgens klank geskryf word. Vir elke klank in die taal, is so na moontlik 'n teken gegee en hierdie tekens moet eers goed geleer word voordat 'n mens kan verwag om dit te skrywe. Om dit verder te verduidelik sal 'n bietjie in die ontstaan en die geskiedenis daarvan moet ingegaan word, maar ook sal dit nie 'n alte maklike taak wees nie, want dit kan nie met die grootste versekering presies gesê word wanneer dit begin het nie. Hoe lank dit voor die tyd van Cicero bestaan het, weet ons nie, maar dit word vertel dat Cicero self een of ander ontwerping gebruik het. Dit moet genoeg betuig, dat die handel dit toe al vereis het, maar seker nie in so'n grote mate as teenswoordig die geval is nie.

Om meer bepaald tot snelskrif te kom, kan nie op al die stelsels gewys word nie, want daar is meer as 300 soorte in daaglikse gebruik. Ons het hier meer te doen met 'n stelsel wat in al die dorpe en stede van al die landstreke gebruik word — die stelsel wat tot nog toe al die ander stelsels oortref het — die Pitman-stelsel. Dit oortref die ander stelsels nie alleen in gemaklikheid en snelheid nie, maar veral omdat dit die enigste stelsel is wat so vatbaar is vir adaptasie vir enige taal. Dit word op die oomblik in 28 tale geskryf, insluitende die jongste taal, Afrikaans.

Sir Isaac Pitman wat op 4 Januarie 1813 te Wiltshire gebore was, het 'n goeie opleiding geniet en het later in sy vader se besigheid gegaan waar hy as snelskrywer en tikker begin het. Die stelsel wat hy toe gebruik het, was die van Taylor, maar dit het hom nie heeltemal aangestaan nie. Sir Isaac was 'n man van diepe insig en het gevoel dat iets nodig was, wat tot in die verre toekoms met gerief geskryf kan word en iets wat aan die toenemende haastigheid van die voortdurende beroepe in die handel voorsien. Hy het spoedig getoon dat hy 'n man van ambiesie en ywer is, want in 1829 het hy 'n spesiale studie gemaak van 'n goeie standaardwoordeboek van daardie tyd. Hy het dit gedoen met die oog op die klanke van die Engelse taal.

In 1831 het hy begin onderwys gee en het so 'n sukses daarvan gemaak, dat hy in 1836 self 'n handelskool gestig het, en dit was gedurende daardie tyd dat hy die wêreldberoemde stelsel van snelskrif ontwerp het. So ywerig en ernstig was Sir Isaac met die saak, dat sy eerste uitgawe in 1839 verskyn het. Dit was maar 'n klein boekie wat destyds teen 'n geringe prys van vier pennies per eksemplaar verkoop was, maar later so uitgebrei het dat dit vandag byna driehonderd bladsye bevat en die prys tot 4/6 verhoog is.

Sir Isaac Pitman is in Januarie 1897 oorlede, maar sy

naam lewe nou eers en sal ongetwyfeld voortlewe tot veel eer en genot van die nakomelinge en opvolgers wat vandag en in die toekoms nog sy stelsel sal gebruik. Hy het seker nooit kon dink dat sy stelsel die rekordstelsel van die wêreld sou word nie. Dit behou die wêreldrekord vir snelheid, dit is 350 woorde per minuut, wat deur Meneer Nathan Behrin in Augustus 1921 in Amerika behaal is. Maar selfs in Afrika het die stelsel so ontwikkel dat die rekord hier verkry is deur 'n snelheid van 220 woorde per minuut in die Afrikaanse taal.

12. DIE BEOEFENING VAN SNELSKRIF (2).

Die vraag wat onmiddellik in die gedagte skiet, is hoe kan 'n mens so vinnig skryf? Tog is dit moontlik en dit word daagliks beproef. Dit hang grootliks af van hoe 'n mens te werk gaan, en die vernaamste van alles, hoeveel taalkennis hy besit. Die grootste vereiste van snelskrif is 'n deeglike taalkennis en hierby volg 'n behoorlike en grondige teoretiese kennis van die neergelegde reëls.

Daar is natuurlik verskeie maniere en metodes om te leer, maar sprekende van eie ondervinding, behoort die leerling, wat 'n volslae en vlugge stenografis wens te word — en dit behoort tog minstens die ideaal van elkeen wat snelskrif opneem, te wees — hom gewend te maak aan al die medeklinkers en woordtekens, veral die verkortinge, logogramme en verbindinge, en dit soveel maal moontlik te oefen totdat die maklik word en vrywel uit die pen vloei. Kom die beoefenaar woorde teë wat enigsins moeilikheid veroorsaak, dan moet hy dit herhaalde male uitskrywe totdat dit gemaklik getrek kan word. In rekening moet gehou word dat alles wat neergeskrywe is, weer teruggelees moet word, daarom is dit so 'n vername vereiste om alles baie deeglik en duidelik te trek.

Die waarde van snelskriflees, by die beoefening van snelskrywe, kan nooit oorskat word nie; 'n rede waarom die leerling soveel moontlik snelskriftekens moet lees. Hy moet nie alleen sy eie tekens maar ook dié van ander snelskrywers probeer lees. Dit kan gemaklik gedoen word, deur die boeke van die leerlinge in 'n snelheidsklas onder mekaar om te ruil, of deur by 'n snelskrywersvereniging aan te sluit waar snelskrifonderwerpe bespreek word, of om aan sy vriende, wat ook snelskrif ken, in snelskrif te korrespondeer. Op hierdie wyse kan sy snelskrif aansienlik verbeter word.

In aanmerking moet geneem word, die feit, dat in snelskrif net soveel indiwidueele karakteristieke is as wat daar in gewone skrif is, daarom moet elkeen hom gewoon maak aan sy eie eienaardighede en dit gereeld toepas sodat hy geen moeite sal ondervind nie, wanneer hy sy aantekeninge teruglees, veral as dit met 'n hoë snelheid geskrywe is. Dit is die rede waarom dit so absoluut noodsaaklik is om vanaf die begin alles so duidelik moontlik te trek. Dit is baie jammer dat leerlinge so dikwels van die neergelegde reëls en beginsels van stenografie afdwaal, daarom mag nog eens gewys word op die belangrikheid van eenvormigheid van die tekens. Trek hulle nie alte lank nie, ook nie alte kort nie, omdat abnormale groot tekens nie vir snelheid deug nie. Mikroskopiese tekens het dieselfde noodlottige gevolge. Die een neem te veel onnodige en kosbare tyd in beslag met die afneem daarvan, waar die ander te veel tyd in beslag neem met die teruglees daarvan.

By die beoefening van snelheid moet veral gelet word op die toepassing van soveel verkortings en verbindings moontlik, want hierdie tekens is spesiaal vir die aankweking van 'n groot snelheid, opgestel. Maar een ding is seker, dat 'n oortollige gebruik daarvan baie gevaarlik is, veral wanneer dit onduidelikheid en enige aarseling met die oorskrywe veroorsaak. In sulke gevalle is dit absoluut aanbevelens-

waardig om die woorde liewer apart te skrywe of heeltemal uit te skrywe, want dit baat tog niks as 'n mens 140 woorde per minuut kan neerskrywe deur die inlating van verkortings en verbindings wat nie behoorlik teruggelees kan word nie. Vermy dus enige verbindings — al is dit baie kort — wat tydsversuim en onduidelikheid sowel as onsekerheid mag veroorsaak.

Niemand behoort tevrede te wees met 'n oppervlakkige kennis van die snelskrifkuns nie, maar behoort hom tenvolle daarin te kwalifiseer. Hoe meer bevoeg hy is, hoe beter is dit vir hom en sy werkkring. Wees dus beslis om 'n groot snelheid te verkry, wat dan ook gemaklik verkry kan word deur sistematies te werk en gereeld te oefen.

13. NAGMAAL OP 'N DORP.

Ses maande is verby en verlangend sien elkeen uit na die dag wanneer daar weer op Perdekraal 'n witglansende plaat waens sal staan, want daar sal binnekort weer nagmaal op die dorp wees.

Die dag is eindelik aangebreek, en as 'n mens op die vergaderplek staan, kan jy in die verte, die gerommel en gekraak van die swaargeboude Voortrekkerswaens hoor. Saamgesmelt met die dowwe geraas word daar ook 'n helder metaal stemmetjie gehoor. Wat dink u veroorsaak laasgenoemde geluid? Niks anders as die trooster van die Afrikaner nie, naamlik sy koffieketeltjie.

Dis die aand voor die nagmaal. Die jongspan se uitbundige vrolikheid is onbeskryflik. Geluk en selftevredenheid is op elkeen se gelaat te bespeur. Dog die skemering begin te nader. In die laer word dit stil, en ons sien die waens teen die snel donkerende lug silhoeëtteer; elkeen begewe hom nou rustig in die arms van „Morpheus".

Reeds vroeg op Sondagmôre bespeur ons 'n beweging in

die laer; dis die flukse boeredogters, wat besig is om koffie te maak. Nadat almal 'n geurige koppie koffie geniet het, word daar voorbereiding gemaak vir brekfis. 'n Uur later tref ons die hele laer in 'n kring aan en een van die eerbiedigste manne sien ons op 'n wakis staan, met die Bybel in sy hande. 'n Uur lank duur die oggend- of liewer die voorbereidingsdiens, want die ware en opreggeaarde Afrikaner is baie geheg aan sy Godsdiens.

Dis nou byna tienuur, en dis tyd, dat die kerk moet begin. Almal stap bedaard daarheen. Eerbiediglik neem elkeen sy plaas in en wag totdat die leraar die kansel bestyg. Die voorafgaande diens word gehou en die nagmaal uitgedeel soos gewoonlik. Nadat die verrigtinge afgeloop is, gaan almal weer terug na die laer met die versekering dat hy 'n seën ontvang het. Die res van die dag word godsdienstig deurgebring, want dis Sondag, 'n groot dag vir die Afrikaner; altans van daardie tyd.

Dikwels gebeur dit dat party boerefamielies nog 'n dag daar vertoef. So tref ons die meerderheid op Maandag nog in die laer aan. Die dag word deurgebring soos 'n vorige weeksdag. Die middag, egter, voor die vertrek, na elkeen 'n verkwikkende middagmaal geniet het, sien ons die laer lê asof almal daarin deur die bekoring van die middagdynserigheid aan slaap gestreel is.

Teen die namiddag bemerk ons weer 'n beweging en ons sien, dat almal nou fluks besig is om hulself reisvaardig te maak.

Nadat alles gereed is, begin almal hartlik van mekaar afskeid te neem; en die terugtog begin in alle erns, want iedereen is met nuwe moed besiel om weer die werk op die eensame plaas aan te pak.

Langsamerhand hoor ons nou die stemmetjie van die koffieketeltjies swakker en swakker, totdat daar op Perdekraal eindelik weer 'n doodse stilte heers.

14. „MENTE MANUS MAGISTRA".

Miskien het sommige lesers al dikwels gepeins oor die betekenis van die verskillende simbole wat gewoonlik op Kollege-wapens verskyn en daarom sal ons probeer om hier net kortliks een sodanige wapen — dié van die Kaapse Tegniese Kollege — uit te lê.

Die vernaamste simbool is die towerstaf van Hermes, een van die gode van Griekse mitologie (in Romeinse mitologie ook Merkurius genoem). Hy het die vredestaf in sy hoedanigheid as boodskapper en herout van die gode gedra. Hermes self is die god van Handel en, ongelukkig ook, van Bedrieëry en Sluheid.

Die vernaamste verrigting van die Kaapse Tegniese Kollege is om onderwys in vakke te gee wat die handel en nywerheid raak, en dit word verwag dat die verbeterde kennis en bekwaamheid van die werker, wat hy op so 'n inrigting kan kry, 'n aanmerklike gevolg op die toekoms van Suid-Afrikaanse handel en nywerheid sal hê. Dus sien ons die rede waarom Hermes se staf so 'n belangrike gedeelte van hierdie wapen vorm.

Op die onderste gedeelte van die wapen pryk 'n skip wat die land op 'n langdurige reis verlaat. Dit stel voor die lewe van 'n jong mens, wat sy lewenswerk in een of ander ambag of beroep begin.

Die land stel voor die ouderlike huis, die skip, die jong mens, en die see, die lewe met al sy gevare en awonture. Die vuurtoring stel voor die wetenskap, wat ons op die lewenspad verlig.

Die toepaslikheid van hierdie gedeelte van die ontwerp lê in die feit dat die Kollege veral bestaan vir mense wat die gewone skole al verlaat het, en wat verlangend is om meer bekwaam in hulle besondere lewenstaak te word.

Die Latynse leuse „Mente manus magistra" beteken:

„Die verstand is meester van die hand", met ander woorde, alles wat die hand doen, word deur die verstand bestuur, en dus om bekwaamheid van die hand te verbeter, moet die verstand ook verbeter word.

Dit is met hierdie doel voor oë dat die Tegniese Kollege die strydperk ingetree het, en wanneer die uitstekende werk en die snelle uitbreiding van die laaste paar jaar in aanmerking geneem word, kan dit byna met sekerheid gesê word dat die wapen een van die vernaamste faktore was wat daartoe bygedra het sulke vooruitgang teweeg te bring.

15. DIE POSKANTOOR.

In hierdie verligte eeu is dit vir ons amper onmoontlik om te glo dat daar 'n tyd was toe daar nie soiets as 'n poskantoor, wat sy voelhorings oor die hele wêreld versprei, bestaan het nie. In die ou dae, as 'n mens na iemand 'n brief wou stuur, moes jy daarvoor spesiaal 'n loper of 'n bode huur, dit is, 'n persoon wat die reis moet doen na die persoon aan wie die brief geadresseer is, en dit eiehandig aflewer. Dit was natuurlik 'n duur manier van doen. Buitendien was dit soms ook baie moeilik om 'n bekwame en betroubare persoon vir die werk te vind.

Vandag, as ons iets per brief mee te deel het aan 'n persoon of maatskappy, hetsy hy woon in Johannesburg of Sjiena, koop ons alleen by die poskantoor 'n posseël van 'n paar pennies, plak dié daarop, skryf die adres op die koevert, en gooi dit in die posbus, en ons weet dat die vervoer en aflewering daarvan so seker is dat ons gerus gaan slaap en daar nooit weer om dink nie voordat ons van die persoon 'n antwoord kry.

Hoe is dit moontlik dat 'n brief vervoer kan word na Sjiena of Hongkong of die mees afgeleë deel van die wêreld vir 'n paar pennies? Die sleutel van die geheim moet ons soek

in samewerking op 'n groot skaal, waardeur sulke wonderlike dinge in die wêreld uitgerig kan word. As die briewe een vir een vervoer en afgelewer moes word, sou dit 'n groot som kos, maar as daar 'n diens ingestel word vir die vervoer en aflewering van duisende briewe tesame, dan kan dit gedaan word soos dit vandag geskied.

In feitlik alle lande van die wêreld word hierdie diens beheer en behartig deur die Owerheid. Die Regering laat die posseëls maak teen geringe koste en verkoop dit dan aan die publiek vir die waardes wat daarop gedruk is, en kry so die nodige geld vir die betaling van die onkoste van die posdiens. Dat selfs hierdie klein som, wat ons vir briewe betaal, al die onkoste van die poskantoor dek, word bewys uit die feit, dat gedurende die laaste paar maer jare in die geskiedenis van die land, toe ander staatsdepartemente dit maar swaar gekry het om betalend te wees, die poskantoor nog altyd goed betaal het.

Op die oomblik betaal ons 2d. vir die vervoer van verseëlde briewe na die binneland en $^1/_2$ d. vir oop of onverseëlde briewe. Vroeër, voor die oorlog, was dit maar 1d. vir eersgenoemde, maar gedurende die groot oorlog, toe alles opgegaan het, het die Poskantoor dit verhoog tot 2d. Noudat dinge weer normaal word, keer ons weer tot die vooroorlogse tariewe terug, en van die begin van aanstaande jaar af sal ons weer in staat wees om ons gewone briewe met 1d. seël daarop in die posbus te gooi.

Dog die poskantoor hanteer nie alleen briewe nie. Dit ontvang en versend ook pakkette. Hulle moet egter nie swaarder as 'n sekere gewig wees nie. Dis meestal vir klein pakkies bedoel en daar word baie duisende van hulle elke jaar na alle dele van die wêreld met die pos gestuur. As 'n mens dit verkies, dan samel die poskantoor selfs vir goedere wat deur die pos bestel word die geld daarvoor in, teen betaling van 'n klein fooi. In dié geval word die pakket nie afgelewer

nie voordat die persoon, aan wie dit geadresseer is, dit eers betaal het. Dan word dit deur die poskantoor oorhandig aan die verkoper.

Hier in Suid-Afrika, net soos in sommige ander lande van die wêreld, het ons ook 'n landboupakkettepos. Dit is, pakkette met landbouvoortbrengsels daarin, kan teen 'n spesiale goedkoop tarief versend word. 'n Pakkie wat nie swaarder as 6 pond weeg nie, kan verstuur word met posseëls ter waarde van 8 pennies daarop; pakkies onder die 9 pond kos 10d., en pakkies tot 11 pond kos slegs een sieling. Swaarder as 11 pond mag die pakkies nie wees nie. Die tarief vir gewone pakkies is baie duurder. Met die pos word baie boomplantjies, bolle, kruie, blomme, gedroogde vrugte, biltong, konfyt, heuning, sade en ander sulke dinge gestuur. Dit is 'n groot gerief vir die bevolking.

Vir die versending van 'n rekening of 'n gedrukte omsendbrief is maar 'n $^1/_2$d.-seël nodig, as dit oop of onverseëld gestuur word. As 'n mens geld in 'n brief stuur of iets wat baie waardevol is, is dit beter om dit per geregistreerde of aangetekende brief te stuur. Dan hou die poskantoor aantekening daarvan, en reik 'n ontvangsbewys daarvoor aan die versender uit. Dan is die kanse van die wegraak van die brief maar baie min, en as dit gebeur, word die versender gedeeltelik deur die Poskantoor uitbetaal.

Geld kan ook per telegram weggestuur word, in welke geval die geld by jou poskantoor inbetaal word, en 'n telegram gestuur word na die poskantoor waar dit betaal moet word, wat dit dan uitbetaal aan die persoon in die telegram genoem aan die ander kant. So kan geld in een dag betaal of oorgestuur word in enige deel van die land.

Daar word ook 'n massa koerante en drukwerk oor die pos gestuur. Daar is 'n goedkoper tarief daarvoor as dié van die gewone tarief vir briewe of pakkette. So word ook baie boeke met die pos teen dieselfde tarief gestuur.

Die vervoer van die possakke vind op verskillende maniere plaas; gewoonlik die gouste of gerieflikste manier. Oorsese briewe en pakkette word natuurlik per stoomskip gestuur. Binnelandse goed per trein, moter, perdekar, ossekar of selfs per draer. Binnekort sal seker baie van die ,mails' met die vliegtuig vervoer word. Dan sal dit baie gou wees. 'n Tydjie gelede is daar reeds 'n proefneming gemaak om die pos van Durban na Kaapstad per vliegtuig te vervoer. Dit was baie suksesvol, en ofskoon die diens nie langer meer bestaan nie, is dit heel waarskynlik dat ons binne korter of langer tyd so 'n vaste diens in die Unie sal hê, want hulle het al heelwat sulke vaste dienste in ander dele van die wêreld.

In die dorpe en stede word die briewe almal aan die woning of die kantoor afgelewer deur persone, genoem briewebestellers. Hulle is persone wat ons baie graag by die voordeur sien, want hulle is gewoonlik die bringers van nuus of besigheid. Sommige persone en firmas vind dit gerieflikker om nie die briewe deur die briewebestellers te laat bring nie. Hulle huur gewoonlik 'n posbus by die poskantoor, dan word al die briewe, aan hulle geadresseer, in hulle aparte busse gegooi, waarvan hulle die sleutel het.

Die poskantoor beheer ook ons telefoonstelsel. Vir die betaling van 'n sekere som, gewoonlik omtrent £ 7 tot £ 9 per jaar, sit die poskantoor 'n telefoon in jou huis of jou kantoor, en dan kan 'n mens op 'n afstand praat met 'n ander persoon wat ook 'n telefoon het. Al wat jy moet doen is net om sy nommer aan te vra by die telefoonburo. Van Kaapstad kan jy sover soos Beaufort Wes praat. Gewoonlik mag die gesprek nie langer as drie minute duur nie. Is die tyd verstryk en jy wil langer praat, moet jy meer tyd by die buro aanvra. Maar gewoonlik kan 'n mens heelwat sê in drie minute se tyd. In elk geval, as jy dit in 'n brief moet sê sal dit 'n taamlike lang brief moet wees, en dan sal jy ook nie voor die verloop van 'n paar dae antwoord kry

nie. Die telefoon, net soos die res van die posstelsel, is dus 'n groot gerief en 'n tyd- en geldbespaarder vir die publiek.

16. DIE SUID-AFRIKAANSE NASIONALE VOORUITGANG.

Met die oog op die nasionale ontwikkeling en die vooruitgang van die Suid-Afrikaanse volk, 'n tred waarvan die snelheid by geen ander volk ter wêreld te vinde is nie, is dit noodsaaklik om die eerste en vernaamste rigtings wat so'n ontwikkelingsproses opvolg, na te speur en te peil, en dan die gevolgtrekkings te stel tot toets wat kan dien tot maatstaf om die gehalte van die bereikte status te bepaal, en 'n proporsionele vergelyking te tref soos dit staan teenoor dié van die ander nasies van die wêreld.

Die vernaamste — nie alleen van ons volk nie, maar van enige beskaafde denominasie — is die taal van 'n volk: die ware siel waarin die hoogste en edelste karakteristieke en gewaarwordinge, gevoelens en strewe, Heilige en Goddelike besielinge, weerkaats en bespieël word; die middel waardeur gemeenskaplike omgang moontlik gemaak word — ja, die enigste middel wat dien tot die ontvouing van 'n gemoorde knoppie van die menslike wasdom in 'n pragtige oopgevlekte blom van beskawing. In hierdie eerste — tog oudste — stadium van volkegroei het ons as 'n blanke bevolking in Suid-Afrika geseëvier bo al die ander magtige en oudste nasies van ons planeet.

In die ander vername faktore wat dien tot die welvaart en algemene bestaan van 'n volk, naamlik Wetenskap en Handel — wat soos vingers van dieselfde hand is — het ons 'n rekord waaroor ons nie beskaamd hoef te wees nie. Die feit dat Suid-Afrika se blanke bevolking een van die ontwikkeldste op die lys van die wêreld se nasies is, pro rata met die populasie, staaf ten volste die bewering, en verdryf enige aarseling om so'n verklaring vryuit te maak.

Die eerste beskaafde taal wat vesting hier in die suidelike deel van Afrika geneem het, is Hollands; waarna daar 'n stroom van soetluidende Frans ingevloei het, deur middel van die Godsalige Hugenote (geloofsvlugtelinge) wat hier 'n hoekie van veiligheid kom soek het. Naderhand het hier ook stroompies van Duits, en ander tale ingekom; maar die gesaghebbende taal, waarvoor al die ander moes buig en wegkwyn, was Hollands. Hoewel gesagvoerend, tog het die invloed van die swakkere, en van die omgewing sowel as die onbeskaafde gepiepel en gemurmel patois van al die barbaarse gekleurde rasse hier en daar 'n onvergisbare spoor nagelaat.

Die karakteristieke wat die Franse uitspraak kenteken word soms nog sterk by ons gevoel, vernaamlik in name van mense en eiename. Nie alleen het die invloede spore gelaat nie, maar so stram teen die taalvorm gedruk, dat die vorm 'n ander fatsoen aangeneem het, en daar al gou 'n taal gegiet was wat tussen die mure, deur die aanpersing aangebring, gepas het, en 'n vlugge ontwikkeling aangeneem het. Die taal, hoewel van sy oorspronklike vorm verander, het nie in waardigheid en skoonheid verander nie; inteendeel, ons kan die vergelyk met die metamorfose van 'n skoenlapper.

Die nuwe skepping uit 'n ou korpus, gepaard met 'n opknapping deur fyne skoonhede van 'n sorgvuldige keuse uit die mooiste van die ander tale, eer en respekteer ons bo alles wat menslik en stoflik is, word deur ons so teer bemin, en het ons die voorreg om ons eie taal, ons moedertaal, ons Afrikaanse taal te noem. Ja, dit is vandag die jongste taal in die taalgroep van die wêreld, wat burgerreg verleen is, maar tog is dit 'n kennende hoof al is hy ook op jong skouers. Die rewolusionêre periode is verby, en die ewolusionêre se maat is 'n drafstap — dit moet so wees want die maat van die volk self is niks minder as 'n draf nie; want dit is die

staffie van die volkssinjeur wat die noot „voorwaarts, voorwaarts", sou herhaal, met so'n vinnige opmekaar-volging.

Het ons ook so fluks op wetenskaplike gebied vooruitgegaan? Hierdie vraag vereis geheelenal nie 'n buitengewone verstandsvermoë of die deursoekende brein van 'n filosoof of deskundige om dit te beantwoord nie, — nee, die uitslag is so openbaar en daghelder dat die kleinste kind, en die ongeleerdste, selfs die barbaarste Kaffer — hoewel sonder die vaagste begrip vir sy onverklaarbare verstand — die skouspel staan en aanstaar en bewonder, met die hand op die mond, en die tong onder 'n geestesdrukking van stilswye. Wat is wetenskap? Vra tog liewers wat is nie wetenskap nie? Met 'n paar uitsonderinge is alles wat ons sien, hoor, gewaar of tas, direk of indirek die vrug van wetenskap — wetenskap op een of ander manier toegepas. Sou ons uitwei oor vorme soos elektrisiteit, stoomkrag, waterkrag, lugperskrag; psigiologie, fisiologie, sosiologie, ekonomie, astronomie, en baie van die ander gies en mies wat nog oorbly? Nee! hulle is te in-die-gesig-starend, ons sal hulle maar verbygaan en na 'n paar ander kyk, en ook waarvan die voriges in 'n eenvoudige vorm bedien word, en nie so erg in-die-oog-lopend vir die algemene persoon is nie.

Neem nou die boerdery, en as 'n mens mooi nagaan sal dit duidelik gesien word dat wetenskap — al is dit ook, soos in die vorige reëls aangehaal, maar in 'n eenvoudige vorm en vir die toepasser miskien 'n onbewuste saak — nou 'n oneindige rol speel. Daar word nou op die plase verbeterde metodes in die suiwelboerdery gebruik, waar party boere ook groot koelkamers vir hulle vleis het en dit so bewerk dat dit lank goedbly en geskik kan wees vir vervoer oor ver distansies. Vir ander soorte van produkte soos vrugte, ens. word daar vandag deur progressiewe boere wiskundige behandeling toegedien, en die vooruitgang en verbetering neem vinnig toe, namate die ontwikkeling. Op die

landbouskole bestaan al die kursusse uit 'n samevatting van wetenskaplike navorsings. As ons oor die landbouskole dink, gly die gedagte van huishoudkunde onwillekeurig saam; selfs daar kom al fyn en kunsmatige puntjies van wetenskaplike toepassing in.

Taamlik, kan ons sê, het ons pas gehou met die algemene ontwikkeling, en selfs hier en daar 'n skrede of wat vooruit gewaag. Waarlik, as die eeue van die verlede 'n Lots-terugblik sou waag, kon daar in hulle ver-verlede miskien ook 'n verbasende skouspel van bewondering bespeur word, as ons die gesigte van ons voorouers kon sien as die toneel van die hedendaagse omwentelinge hulle sintuie begroet.

Grotendeels is ons handel afhanklik van boerebedrywighede. Die verklaring is daarin opgesluit dat die land nog jonk en dunbevolk is, wat uitgestrekte grense aanbied vir ekstensiewe landbou. Hoe uitgestrekter die grond om bewerk te word hoe minder werk vereis dit, en hoe kleiner die kapitaal wat nodig is. Met die onmiddellike natuurlike voordele het dit nie lank geneem nie voordat Suid-Afrika 'n land van prima-produksie geword het; en met dit as fondament het die gestadige bou van handel in sy proses voortgegaan. Die ontkieming was van 'n tweërlei protogeniese aard, naamlik kleinhandel en 'n kombinasie van fabrikasie en groothandel waarvan eersgenoemde die eerste spoorslag geslaan het, wat toe te skrywe is aan die noodsaaklikheid van distribusie of uitdeling, want 'n mens se behoeftes eis dit, en as die lewensware nog nie in die land van vestiging opgebring word nie, dan is dit nodig om hulle te importeer.

Aan die ander kant het die fabrieke eers in werking gekom nadat 'n werkbare hoeveelheid van ru-materiaal hier kon geproduseer geword het. Vandag is ons 'n land wat al oor die honderd-en-vyftig verskillende soorte van produkte en artiekels uitvoer en 'n groot aantal industriële nywer-

hede hier het, en 'n mate van konkurensie in die wêreldmarkte aanhef wat die ander ouer nasies nie oor durf lag nie; en baie van hulle het 'n hoë verwagting dat ons hulle in die nabye toekoms van baie van die eerste lewensbehoeftes sal kan voorsien, wat kensketsend is van 'n rooskleurige toekoms vir ons kommersiële bedrywighede. Dan lewer ons vyftig persent van die wêreld se goudopbrings, en die fraaiste diamante en ander kosbare juwele vind hulle geboorte hier by ons. As ons maar alleen op ons edelgesteentes en kostelike metale sinspeel, gee dit al 'n uitnodiging om tot die gevolgtrekking te kom dat daar 'n groot toekoms vir ons in die skemering van ons dageraad opstyg.

As die bevordering wat sover gemaak is, bekragtig word deur 'n ineenvlegting van ons nywerhede en mynwese, sal 'n kragtige kabel gevorm kan word om die spanning van buite-kompetiesie te strem; en waar ons al juis sulke verbasende skredes vooruit geneem het, 'n geluk en roem verwerf soos wat min ander lande aanspraak op kan maak. Die aangeleenthede is van so'n uitnemende aard, dat ander lande al aanbiedinge gemaak het om kapitaal in te steek vir die bedryf van verskillende nywerhede soos byvoorbeeld die vervaardiging van yster en staal, en die oprigting van seep- en ander fabrieke, as die nodige beskerming en waarborg net gegee kan word. Maar, dit is genoeg, daar is niemand wat daar nie van bewus is nie — tensy die persoon dit nie wil weet nie — dat ons nywerhede bot en bloei en welig in volle wasdom sal geraak.

As dié wat nog die donker brille van eievooroordeel op het, en die ander wat 'n gerookte glas voor hulle oë laat hou, maar net dit wil weglig, en met die blote natuurlike oë wil kyk, sal hulle, in die agtergrond van die wasige oorde op die gesigseinder van ons toekoms 'n skerpgetekende silwer ontwerp van 'n onbesoedelde vooruitsig en oorwinning vir die aangeleenthede van 'n groot en sterk indus-

triële, landboukundige en maatskaplike Suid-Afrikaanse volk, daar sien troon. Maar, alles sal nie soetbrood en gebraaide duiwe wees nie; ons sal daarvoor moet swoeg en volhard, en die skoner ideale omhoog hou, anders kan dit gebeur dat daardie skoon helmteken aan die sfeer van ons gesig deur 'n verderflike bliksemstraal, wat uitskiet uit die verskriklike wrywing van 'n ineenstortende volkskarakter en morele ligtoring, verpletter en in die onherroepelike vergetelikheid weggedompel word.

UNION DEPARTMENT OF EDUCATION.

NATIONAL COMMERCIAL AND CIVIL SERVICE EXAMINATIONS.

UNIE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS.

NASIONALE HANDELS- EN SIVIELE DIENS EKSAMENS.

UNIE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS.
NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1921.
(Laer Graad.)

AFRIKAANS (A).
(Twee uur.)

1. Gebruik die volgende woorde in kort sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

   Leer, verruil, verlies, by, oplig, verlig, opruiming, posvry, vernaming, monster, insolvent, kommissie, bankiers, koers, vereffen. (15)

2. Gee die teenoorgestelde van die woorde in kursiewe druk:

   (*a*) Die *groot* klok *loop*.
   (*b*) Ek is altyd *besig*.
   (*c*) Die handel *bloei*.
   (*d*) 'n *Ou* klerk word *ontslaan*.
   (*e*) 'n Versoek *van die hand wys*.
   (*f*) Jan gaan *vooruit*.
   (*g*) Die voorraad *verminder* elke dag.
   (*h*) 'n *Uitvoerbelasting* word gehef.
   (*i*) *Nat* mielies word aan die baai *afgekeur*. (12)

3. Gee die verkleinwoorde van:

   Kuiken, koningin, blom, saak, pad, bad, vat, brief. (8)

4. 'n Groot firma het 'n boekhouer nodig. Die bestuurder adverteer in 'n dagblad en u doen aansoek vir die pos.

   (*a*) Skryf die Advertensie.
   (*b*) Skryf 'n brief aan die bestuurder. (20)

5. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Ons Industrieë.
   (*b*) 'n Staking.
   (*c*) Handel.
   (*d*) Op 'n tentoonstelling. (30)

6. Gee 'n opsomming van die inhoud van die volgende:

Lewensversekering word, soos baie ander ondernemings van groot betekenis, as iets natuurliks beskou, as 'n onmisbare faktor in die wêreld se besigheid. Die nut, doeltreffendheid en voordeel daarvan is algemeen bekend. Miljoene mense neem deel daarin en beskou lewensversekering as 'n goeie beskermingsmiddel, wat vir 'n familie nogal voordelig kan wees. Maar aan die oorsprong daarvan dink die meeste mense nie. Dis dan ook moeilik om presies te sê, wat die dryfveer in die begin was. Waarskynlik het die eienaars hulle eie voordeel be-oog.

Wat dit ook al kon gewees het, die feit dat lewensversekering aan sy doel beantwoord, weerlê die moontlike motiewe wat agter die onderneming geskuil het. Soos 'n mens goed kan begryp was in die begin byna onoorkoomlike moeilikhede. Dit was 'n onbekende saak, wat baie nie verstaan en dus nie vertrou het nie. As gevolg hiervan was die oprigters van die eerste lewensversekeringskantoor omring met berge van moeilikhede. Hoe dit ook al is, lewensversekering speel sedert die neentiende eeu 'n belangrike rol in ons samelewing. Ere dus aan die baanbrekers! Hulle het die plan op tou gesit in die hitte van die dag. En daarom verdien hulle die opregte dank selfs van ons wat in die verligte twintigste eeu leef. (15)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1921.
(Laer Graad.)

AFRIKAANS (B).
(Twee uur met diktee.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:
   (*a*) Die Poskantoor.
   (*b*) Hospitale.
   (*c*) Brugge (Brûe).
   (*d*) My dorp (20)

2. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

   Betrekking, herroep, beroep, aansoek, kladpapier, lessenaar, landbou, ontken, versoek, nuut. (10)

3. Verklaar (define) die volgende afkortinge:

   Bep., Gebr., P. K., v. o. s., ont., Mej., rek., get. (8)

4. Gebruik die regte vorm van die byvoeglike naamwoorde, tussen hakies:

   (hoog) pryse; (billik) vergoeding; (sleg) diens; (goud) ketting; (klein) rekening; (glad) pad; (groter) onderneming; (swart) kole.

5. Vertaal:
   (*a*) I hope to meet you in my office at half past eight to-morrow morning.
   (*b*) Building operations are as active as ever, notwithstanding the heavy cost of materials, and it is becoming increasingly difficult to obtain bricks, cement, galvanized iron, and other supplies.

(*c*) I have applied for the situation, but do not expect to be appointed.

(*d*) Dear Sir, I am unable to accept your kind invitation. Your obedient servant.

(*e*) The eleventh February, nineteen hundred and twenty one, at quarter past seven p. m. (16)

6. Vertaal:

In die verlede het Suid-Afrika die fout begaan, om te afhanklik van ander lande vír sulke bewerking te wees in plaas van dit self ín hande te neem. Die boer het gereedskap nodig vir sy besigheid; ploeë, planters, ens. Hy het misstowwe nodig, om die grond te voorsien van die bestanddele waarvan dit uitgeput raak, of ook wel waarvan die grond geen voldoende voorraad het om dit geskik te maak, waarvoor dit gebruik word nie. Hy vereis dat sy produkte verwerk sal word vir voedsel en klere. Hy verlang meubels vir sy huis, voertuie vir sy produkte, en veel meer voorwerpe waarsonder hy nie in staat sou wees om hom te skik na die eise vir die beskawing nie. (18)

DIKTEE.

Die leser word versoek om:

(*a*) Die stuk aan die kandidate voor te lees, sodat hulle die algemene inhoud kan begryp;

(*b*) sinsnede na sinsnede stadig te lees, en elke groep woorde soos afgemerk te herhaal;

(*c*) die stuk 'n derde keer voor te lees om die kandidate 'n kans te gee om hulle laaste verbeteringe aan te bring.

Met onderwysers / en ander amptenare /, wat met kerstyd/ 'n lang vakansie kry, / is dit anders gesteld. / As armoede / of ander omstandighede / hulle nie verhinder nie, / kan hulle / die neerdrukkende en / verlammende uitwerking / van die somerklimaat / in die binnelande / van Suid-Afrika ontvlug / deur 'n uitstappie / na die Strand toe. / Hulle kan smôrens / en saans / na hartelus swem / in die fris seewater, / of vir hulle plesier / 'n entjie / op die see vaar. / Soiets gee altyd afwisseling, / want daar sal gewoonlik / 'n paar mense wees / wat seesiek word, / omdat hulle die op- / en neergaande beweging / nie kan uithou nie. / Iemand wat belangstel / in visvang / kan kom met / die nodige voorraad vislyn, / hoeke en aas / gewapen / en op 'n veilige plekkie / teen die rotse/ gaan sit, / om sy geluk / te beproef. (20)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1922.
(Laer Graad.)

AFRIKAANS (A).
(Twee uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:
   (*a*) Mededinging.
   (*b*) Ons Uitvoerhandel.
   (*c*) Waarom ons adverteer.
   (*d*) Die Mynindustrie. (30)

2. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

   Daling, verlies, wissel (selfs. n. w.), aanskrywe, afsetgebied, wins, spotgoedkoop, opsig, krediteur, uitstel, sortering, besending, afskrif, aanwins, klandiesie. (15)

3. Verklaar die Afkortinge:

p.a., u. dw. dnr., v.m., dt., i.p.v., bepk., rek., o.a. (8)

4. Maak 'n selfstandige Naamwoord van elkeen van die volgende woorde:

Ontvang, ontslaan, erken, lag, bedrieg, koop, bak. (7)

5. 'n Boer is van plan om 'n groot plantasie aan te lê. Hy woon naby die spoor op sy eie grond, maar het nie genoeg kapitaal nie. Hy adverteer nou vir 'n vennoot en u is bereid om saam met hom te gaan. Skryf (*a*) die advertensie en (*b*) die brief aan die adverteerder. (20)

6. Gee 'n opsomming van die inhoud van die volgende stuk:

Die oprigting van industrieë is die oplossing van die arm-blanke kwessie — 'n saak wat die gedagtes van alle liefhebbers van Suid-Afrika besig hou. Dit mag nie moontlik wees om die lewenslange gewoontes van die ouer geslag af te keer nie, maar, soos reeds aangetoon, kan die jonger geslag tot uitstekende industriële arbeiders opgevoed word.

Afgesien van die arm-blankes, kan 'n aansienlike gedeelte van die samelewing in diens geneem word. As 'n mens die statistieke van die aantal blanke, wat om verdienste aansoek gedaan het deur middel van die Arbeidsburo vir die jaar 1914 — die laaste normale jaar voor die oorlog — nagaan, dan blyk dit dat daar 3006 applikasies om werk was, en net 2364 het werk gekry. Dit is seker bewys genoeg, dat daar 'n groot mark vir arbeiders is en die industriële werkers moet hiervandaan kom.

Verder mag 'n mens nie die gekleurdes en inboor-

linge oor die hoof sien nie, en hier is feitlik 'n onuitputlike bron. Dit is onmoontlik om die loop van die natuur te keer. Op die arbeidsmark sal die swakste die onderspit moet delwe en die wette van vraag en aanbod altyd geld. Werkgewers sal op die ou end die geskikste arbeiders vir hulle werk kies, en as hulle die nie onder die blankes vind nie, sal hulle ander planne moet maak. Die eis van die wit arbeider vir hoër beloning, wat gedurig meer dringend word, sal ongetwyfeld 'n stadium bereik, wanneer dit sonder om hulle eie saak te beskadig, nie verder sal kan styg nie. (10)

7. Gee die sinsontleding van die volgende stuk:

Daar die meeste mense van opienie was dat Jan nooit soiets sou doen nie, tensy onder abnormale omstandighede, kon hulle die gerugte, wat oor die hele dorp was, dat hy die moordenaar was, eenvoudig nie glo nie. (10)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1923.
(Laer Graad.)

AFRIKAANS (A).
(Twee uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

(*a*) Die beroep wat ek gekies het.
(*b*) Spaarbanke.
(*c*) Die nut van assuransie.
(*d*) Ons Landbou. (15)

2. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

Korting, faktureer, saldo, offerte, winskoop, akte, gegewens, funksie, tarief, konkurensie. (10)

3. Vorm Byvoeglike naamwoorde van o.s. selfstandige naamwoorde, en gebruik in kort sinne, b.v.: **Telefoon — Ons het 'n telefoniese berig ontvang.**

   Tiepe, industrie, koöperasie, praktyk, periode. (10)

4. (*a*) Gebruik gepaste selfst. n.w. saam met o.s. werkwoorde in kort sinne, b.v.: **Tjarter — Ons firma het 'n skip getjarter.**

   Aksepteer, rojeer (uitveeg), endosseer, instel, bevestig.

   (*b*) Gebruik die volgende woorde in sinne:

   Al (as bywoord en as byvoeglike n.w.); ander (as byvoeglike n.w. en as voornaamwoord); loop (as werkwoord en as selfst. n.w.); kant (in twee betekenisse); wee; weë (10)

5. (*a*) Gebruik saam met o.s. selfst. n.w. die werkwoord wat die ontstaan aandui, b.v.: **'n Wissel word getrek.**

   Kontrak, ooreenkoms, lening, vonnis, kosprys.

   (*b*) Gebruik die volgende uitdrukkinge in sinne:

   In verband met; uitgebreide konneksie; uit goeie bron; in verbinding stel; betrekkinge aanknoop.

   (*c*) Gee die teenoorgestelde van:

   Behoeftig, arm, weifelend, bouvallig, vals. (15)

6. Gee die Sinsontleding van die volgende:

   Vandat ek die man, wat daar by julle op die plaas woon, die eerste maal ontmoet het, het ek gevoel dat ons twee nooit sal stryk nie. (10)

7. U het 'n brief ontvang, waarin gevra word vir monsters en prysopgawe vir sersie, voersies, en mansferweel.
Beantwoord die brief. (10)

8. Skryf 'n kort weergawe van die volgende:

Totnogtoe het ons alle lande buite die Ryk gelykop behandel, maar dit sal later ongetwyfeld nodig word om lande te begunstig, waarvan ons ook begunstiging kry.

Die meeste ander lande het gevind dat dit verstandig is om verskillende invoertariewe te hê vir vreemde lande, namate daardie lande hulle goed of sleg behandel. Dis moontlik dat deur Suid-Afrika ook hierdie gedragslyn sal moet ingeslaan word. Dit is egter 'n suiwere Suid-Afrikaanse vraagstuk waaroor ons in die toekoms self sal moet besluit. Die doel sal wees, op die konferensie om nie alleen ons interimperiale handel te vermeerder nie, maar ook om ons handel in die wêreld as geheel te bevorder. Verder word die vraagstuk van skeepvaart geopper. Dit is 'n belangrike maar ook 'n moeilike vraagstuk. Die skeepvaart van die wêreld is verdeel tussen 'n aantal groepe, en die hele wêreldhandel word hierdeur beheer, want daardie groepe opponeer mekaar nie. Hulle verdeel liewers die wêreldvaart tussen hul. Sulke lyne blyk nie goed te slaag in Staatshande nie. Kanada het selfs 'n paar van sy skepe al verkoop, en die Australiese Regering het die afskaffing van sy lyne al herhaaldelik oorweeg. Dit lyk asof die op baie groter skaal moet aangepak word om te kan slaag. Wat private stoomvaartlyne betref het die Britse Regering ondersoek ingestel wat ook vir ons van waarde is. Ons weet gladnie watter voorstelle die Britse regering hieromtrent sal maak nie. (10)

DIKTEE.

Die opsiener moet die volgende woorde lees; elke woord moet net **eenkeer**, maar so duidelik moontlik uitgespreek word. As al die woorde gedikteer is, moet die opsiener die hele lys weer aflees. Die hele oefening moenie meer as 10 minute in beslag neem nie.

Behuisingskema.	Spaarbankrekeninge.
Kashouer.	Gekanseleerde.
Illustreer.	Bederflikheid.
Inkorporasie.	Bankreferensies.
Essensiële.	Billikerwyse.
Driemaandeliks.	Delgingsfonds.
Professioneel.	Duidelikheidshalwe.
Funksionaris.	Nieteenstaande.
Sirkulêre.	Diwidend.
Kwotasie.	Maatreëls. (10)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1923.

(Laer Graad.)

AFRIKAANS (B).

(Twee uur met diktee.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Wat ek wil word.
   (*b*) Die nut van spoorweë.
   (*c*) Die nut van banke.
   (*d*) My vakansie op die plaas. (15)

2. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

Behou, onthou, beken, beskou, aanskou, behaal, onthaal, erken. (8)

3. Gee die meervoud van die volgende:

Pad, weg, vrou, staat, kollega, besem, staf, ploeg. (8)

4. (*a*) Vorm verkleinwoorde van die volgende:

Koning, wa, pen, potlood, wang.

(*b*) Gebruik die regte vorm van die Byvoeglike naamwoord, tussen hakies:

(plat) dak; (simpel) storie; (saf) vye; (laag) prys; (verantwoordelik) betrekking (10)

5. (*a*) Verklaar die volgende afkortinge:

l.m.; nl.; k. a. v.; d.i.; K. O. A.

(*b*) Verdeel in lettergrepe:

Essensieel, poëte, wieë, ruitjie, leraar. (10)

6. (*a*) Gebruik die volgende uitdrukkinge in sinne:

Ten gunste van; met die oog op; bewys lewer; te wyte aan; met betrekking tot.

(*b*) Vul die regte voorsetsel in:

Ek woon ...... die dorp; hy het die goed ...... hom; ons is bang ...... inbrekers; ek stuur die monsters ...... pos; hy vra die goed ...... my. (10)

7. Vertaal:

(*a*) We beg to advise you, that, owing to the fall in

prices of the raw material, we have this day reduced the price of our product by 5 per cent.

(*b*) The rise in prices which we had to announce at the end of last year has been steadily maintained.

(*c*) We cannot, of course, guarantee that the prices which we are quoting to-day will hold good three months hence.

(*d*) A meeting of creditors will be held at the offices of the firm on the 15th instant, at 3 p. m. (12)

8. Vertaal:

(a) Meneer, — In antwoord op u brief van 3 deser, moet ek sê dat dit my innig spyt om klagte van u te ontvang van die swak kwaliteit van die tee, wat ek op 25 l.m. aan u gestuur het.

(*b*) Die enigste verklaring, wat ek kan gee, is dat kiste met verskillende kwaliteit verkeerd gemerk is, en so hiervandaanaf weg is.

(c) Onmiddellik op ontvangs van u brief het ek my voorraad nagegaan en 'n 30 kiste gevind, wat blare bevat nie ooreenkomstig die merk nie.

(*d*) By sommige van die kiste, wat gedeeltes slegs van die regte kwaliteit bevat, merk ek ook onderskeid in gewig, en ek het my prinsipale dadelik laat verstaan, dat, na my mening, sulke goed ongeskik is vir aflewering aan klante. (12)

DIKTEE.

Die leser word versoek om:

(*a*) die stuk aan die kandidate voor te lees, sodat hulle die algemene inhoud kan begryp;

(*b*) sinsnede na sinsnede stadig te lees, en elke groep woorde soos afgemerk te herhaal;

(*c*) die stuk 'n derde keer voor te lees, om die kandidate 'n kans te gee om hulle laaste verbeteringe aan te bring.

Voor die dae / van die treinspoor / het die transportryer / 'n uiters / belangrike plek / in die handel / van ons land ingeneem, / net soos die koopvaardy / in die oorsese handel. / Wat die betekenis / van die verkeer is, / dit kan ons / dadelik besef / as ons kyk / na die omwentelinge wat / sedert die dae / van ossewa, / die spoorweg / en vandag ook / al hoe meer / die outomobiel / teweegbring. / Die verkeersmiddele het / in die geskiedenis / van die handel / en van / die hele / menslike beskawing / 'n besonder / groot rol gespeel. / Die oudste beskawing / het ontstaan / aan groot, / bevaarbare riviere, / of aan binneseë. (15)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, Junie, 1924.

(Laer Graad.)

AFRIKAANS (A).

(Twee uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor een van die volgende onderwerpe:
   (*a*) Die Telefoon.
   (*b*) Die Telegraaf.
   (*c*) Spaarbanke.
   (d) Suid-Afrika se Uitvoerhandel. (15)

2. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis sal uitkom:

   Rojeer, akseptasie, besending, relasies, gegewens, frankeer, doeane, toewys, kredietbriefie, kredietbrief. (10)

3. (*a*) Vorm Byv. n.w. van o.s. selfst. n.w., en gebruik in kort sinne, b.v.: **Tiepe — Dit is 'n tiepiese voorbeeld.**

Wins, krag, telegraaf, geld, produk.

(*b*) Vorm persoons- en saakname van die o.s. werkwoorde, b.v.: **Debiteer — debiteur, debet.**

Praktiseer, importeer, bevestig, fungeer, noteer. **(10)**

4. (*a*) Gebruik die volgende woorde in sinne:

Baie (as 'n bywoord en as byvoeglike n.w.); die (as bep. lidwoord en as voornaamwoord); gang (in twee betekenisse); skep (as w.w. en as snw.); ly, lei.

(*b*) Gebruik gepaste selfst. n.w. saam met o.s. werkwoorde in kort sinne, b.v.: **Ons het die brief bevestig.**

Aanknoop, diskonteer, deurslaan, oordra, vertraag. **(10)**

5. (*a*) Gebruik saam met o.s. die w.w. wat die ontstaan aandui, b.v.: **'n Lening word gesluit.**

Rekening, voorwaarde, faktuur, afslag, kosprys.

(*b*) Gebruik die volgende uitdrukkinge in sinne:

Met die oog op; uithoofde van; vaste offerte; dae na sig; in rekening bring.

(*c*) Gee die teenoorgestelde van die volgende:

Agterstallig; ouderwets; seldsaam; oppervlakkig; gemunt. **(15)**

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1924.
(Laer Graad.)

AFRIKAANS (A).
(Twee uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Ons suikernywerheid.
   (*b*) Ons wolnywerheid.
   (*c*) Spoorweë.
   (*d*) Handelsbanke. (15)

2. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

   Verbruik, onbruik, afset, opset, uitset, uitsit, oordrag, klandiesiewaarde, oordraagbaar, spaardele. (10)

3. (*a*) Vorm byvoeglike naamwoorde van o.s. selfst.n.w., en gebruik in kort sinne, b.v.: **Tiepiese — Dit is 'n tiepiese voorbeeld.**

   Wol, bederf, bedryf, voorraad, respek.

   (*b*) Gebruik die volgende woorde in sinne:

   Gou (as bywoord en as byv. nmw.); in (as voorsetsel en as bywoord.); skop (in twee betekenisse); uitstel (as werkwoord en as selfst. nmw.); feit, fyt. (10)

4. (*a*) Gebruik gepaste selfst. nmw. saam met o.s. werkwoorde in kort sinne, b.v.: **Ons het die brief bevestig.**

   Beleg, styg, hef, herroep, verlê.

(*b*) Vorm persoons- en saakname van die o.s. werkwoorde, b. v. : **Korrespondeer – korrespondent, korrespondensie.**

Kwiteer, handel, organiseer, help, bemiddel. (10)

5. (*a*) Gebruik saam met o.s. selfst. nmw. die werkwoorde wat die ontstaan aandui, b.v.: **'n Lening word gesluit.**

Protes, inwentaris, verbintenis, kondiesie, offerte.

(*b*) Gebruik die volgende uitdrukkinge in sinne:

Ten opsigte van; ten gevolge van; ten dele; in hierdie verband; op die gebied.

(*c*) Gee die teenoorgestelde van:

Geestig; geïmporteer; druk; gestyg; tydelik. (15)

6. Gee die sinsontleding van:

Toe ek die dorp, waar ek jare gelede op skool was, onlangs weer 'n besoek gebring het, kon ek geen bekende meer vind nie. (10)

7. In *Die Volksblad* van 31 Julie staan 'n advertensie vraende applikasies vir die betrekking van Junior Klerk by die firma Johnson & Kie., Posbus 360, Bloemfontein.

Skryf die applikasie en vermeld ouderdom, kwalifikasies, salaris verlang, en wanneer vry om te begin. (10)

8. Skryf 'n kort weergawe van die volgende:

In die begin het daar baie moeilikhede met die vrugteuitvoer gepaard gegaan, vereers omdat die skepe nog nie voorsien was van die beste stoor-

plek, en verder dat die kwekers nog nie die regte kennis en ondervinding in hul pluk en verpakking had nie.

Die uitvoer-kwessie was tot op twee jaar terug nog baie ongereeld en deurmekaar. Ons dink hier b.v. terug hoe daar 'n twee jaar terug 'n 30,000 kissies lemoenvrugte opgehoop gelê het in die Kaapse dokke en natuurlik baie sleg geword het. Elke ramp het miskien ook 'n goeie sy, en so ook hier — boere koöpereer baie moeilik tensy wanneer hulle tot wanhoop gedrywe word. As gevolg van hierdie ramp het daar 'n kragdadige organisasie onder die kwekers in die lewe gekom, met die resultaat dat die Vrugtekwekers Beurs van Suid-Afrika, Beperk, opgerig was. Hierdie liggaam reël alle besendinge met die skepe, en verder behartig hy die belange van die kwekers en kan dinge deursit, waar die indiwiduele boer dit nooit sal kan doen nie. Sien hier 'n magtige krag in die hande van die kwekers om die regte gebruik van te maak.

Reeds in die begin van die vrugte-uitvoerperiode is daar 'n liggaam in die lewe geroep, nl. die „Cape Fruit Growers' Association", wat teen die einde van 1892 opgerig was, om die belange van die kwekers, veral uitvoer, te behartig. Destyds en daaropvolgende jare is baie rof met die vrugte op die spoorweë gewerk, en hierdie assosiasie het vir verbetering gesorg. (10)

DIKTEE.

Die opsiener moet die volgende woorde voorlees. Elke woord moet net EENKEER, maar so duidelik moontlik uitgespreek word; as al die woorde gedikteer is, moet die opsiener die hele lys weer aflees. Die hele oefening moenie meer as 10 minute in beslag neem nie.

Handelsvoorvalle.	Afkeurenswaardig.
Prowinsialisme.	Obstruktief.
Dientengevolge.	Reinigingsmiddel.
Spesialisasie.	Marconigram.
Kruisverhoor.	Vergelykenderwys.
Repatriasie.	Verwesenliking.
Verskeidenheid.	Onmiddellik.
Konsumpsie.	Kosprysberekening.
Ampshalwe.	Gevolgtrekking.
Transportonkoste.	Gebruiksaanwysing. (10)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1924.

(Laer Graad.)

AFRIKAANS (B).

(Twee uur met diktee.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Die beroep wat ek gekies het.
   (*b*) Plaaslewe.
   (*c*) Tee.
   (*d*) Die nut van draadlose telegrafie. (15)

2. Gebruik die volgende woorde in sinne, sodat die betekenis duidelik sal uitkom:

Belang, verlang, bestaan, ontstaan, herken, verken, bevaar, gevaar. (8)

3. Gee die meervoud van die volgende:

Bed, graf, lewe, heg, tree, klou, hoop, paraplu. (8)

4. (*a*) Vorm verkleinwoorde van die volgende:

Kan, haan, bedding, lewe, plaag.

(*b*) Gebruik die regte vorm van die byvoeglike naamwoord tussen hakies:

(lief) meisie; (later) lewe; (ryp) ondervinding; (seker) persoon; (gebuig) yster. (10)

5. (*a*) Verklaar die volgende afkortings:

v.o.s.; p.a.; p/a.; L/R; k.m.o.

(*b*) Verdeel in lettergrepe:

Vereniging, hoë, finansiële, kluitjie, koningin. (10)

6. (*a*) Gebruik die volgende uitdrukkinge in sinne:

Van die hand sit; in verband met; in stee van; van tyd tot tyd; in die loop van die week.

(*b*) Vul die regte voorsetsel in:

Hy verneem ...... jou; hy wys ...... die reël; hy verwys ...... die reël; en jy kry dit nou ...... die koop toe; hy gee dit ...... my. (10)

7. Vertaal:

(*a*) Herewith I beg to enclose an invoice for the goods I ordered from you on the 27th September, and

despatched by ship to East London, to be forwarded by goods train immediately on arrival.

(*b*) We are much obliged for your order, No. 323, to hand this morning, and, as desired, we have today delivered to Messrs Kruger & Co., for enclosure, 1 piece 50-inch Sephyr, at 2s. 6d. a yard, invoice for which is enclosed.

(*c*) This is not the first time that we have had to complain of delay in deliveries of goods ordered, and, as in this case the goods were wanted as soon as possible, we particularly stipulated for prompt delivery, when giving the order to your representative, who promised to see that it was attended to immediately (12)

8. Vertaal:

(*a*) Meneer. — U brief van 18 deser het ek ontvang en in antwoord daarop moet ek sê dat dit my innig spyt om van u te verneem dat u geen verder gebruik van my dienste sal kan maak nie.

(*b*) As u kans sien om die produksie van baie merke, wat u in pakke geplaas het, in voldoende mate te vermeerder, soos deur u by 'n vorige geleentheid gekonstateer is, sou ons in verbinding kan tree met verskeie van die vernaamste handelaars oorsee met die oog op die skep van 'n mark daarvoor.

(*c*) Natuurlik het alle markpryse hul grense, en daar is op gewys dat, indien die Unie 'n plan het soetlemoene op dieselfde skaal as Spanje, of ander sulke lande, uit te voer, die pryse sodanig sal moet wees dat die voorraad snel verkoop word. (12)

DIKTEE.

Die leser word versoek om:

(*a*) die stuk aan die kandidate voor te lees, sodat hulle die algemene inhoud kan begryp;

(*b*) sinsnede na sinsnede stadig te lees, en elke groep woorde soos afgemerk te herhaal;

(*c*) die stuk 'n derde keer voor te lees om die kandidate 'n kans te gee om hulle laaste verbeteringe aan te bring.

Die boek bevat / volle informasie / oor die steenkoolafsetsels van die Ryk, / en die plekke word / op spesiale getekende kaarte / aangegee. / Die geologie / van die afsetsels / word noukeurig beskrywe / en 'n groot / aantal analiese / van steenkool / is aangeteken. / Die beraamde / reserwes steenkool / en, / in die lande / waar steenkool / gegrawe word, / ook die statistieke / van steenkoolproduksie, / word opgegee. / Daar is / 'n interessante beskrywing / van die oorsprong / en groeie / van die steenkoolnywerheid / in elke land / en van / die groot vooruitgang / wat gedurende / die laaste 50 jaar / in die vernaamste lande / gemaak is, / wat alles / deur grafiese tekeninge / aangetoon word. (15)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, Junie 1925.

AFRIKAANS (A).

(Twee uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

(*a*) Tweetaligheid in Suid-Afrika.

(*b*) Die waarde van 'n handelsopleiding.

(*c*) Koöperasie.

(*d*) „Ondervinding is die beste leermeester." (25)

2. Gebruik die volgende woorde en afkortinge in toepaslike sinne:

   Bare, verdaag, besending, voorraad, bestelling.

   m.i.; l.l.; k.s.b.; S.Ed.; o.a. (15)

3. (*a*) Skryf 'n advertensie waarin musiekinstrumente te koop aangebied word teen verminderde pryse.

   (*b*) Gebruik die volgende uitdrukkinge in sinne:

   Na aanleiding van; ooreenkomstig weens; by voorbaat; uit goeie bron. (15)

4. Ontleed die volgende sinne:

   Toe die berig dat pryse sou styg hom bereik het, was hy so verheug dat hy dadelik besluit het om die hele voorraad van die firma oor te neem. (10)

5. Skryf 'n kort weergawe van die volgende en plaas bo-aan 'n opskrif wat, volgens u sienswyse, toepaslik sou wees:

   Die koopprys is betaalbaar in 'n sekere aantal gelyke paaiemente; dadelik na die sluiting van die kontrak kry die koper die goed, en kan hy dit gaan gebruik; die verkoper bly egter eienaar, en die koper word dit eers as die laaste paaiement betaal is. By wanbetaling van 'n paaiement mag die verkoper die kontrak vernietig, die goed terugneem en die reeds betaalde geld behou; om die verbeurte te regverdig teenoor die koper word tewens bepaal dat die gestorte paaiement beskou sal word as vergoeding vir die gebruik van die goed tot die som ten volle afbetaal is.

   Aan hierdie laaste bepaling ontleen die kontrak sy naam. Die kontrak was outyds onbekend. Dis 'n skep-

ping van die moderne tyd om gereelde-lone-trekkende kopers tegemoet te kom.

Op die weg van ons Howe het dit gelê om hierdie nuwe instelling sy plek aan te wys in ons bestaande stelsel. Hul het dit, met 'n loflike uitsondering, van die Transvaalse Hof in 1923, op die wyse gedoen dat hulle die kontrak erken het net soos hy daar staan. Die groot beswaar teen die kontrak is die onvoorwaardelike verbeurte van die paaiement by wanbetaling van een daarvan. (15)

6. Veronderstel dat u al sowat vyf jaar in diens is van een of ander firma. Skryf nou die bestuurder 'n brief waarin u om 'n maand verlof vra ten einde 'n verafgeleë plek te besoek. (10)

DIKTEE.

Die opsiener moet die volgende woorde voorlees. Elke woord moet net EENKEER, maar so duidelik moontlik, uitgespreek word. As al die woorde gedikteer is, moet die opsiener die hele lys weer aflees (herhaal). Die hele oefening moenie meer as 10 minute in beslag neem nie.

Vervaardigingswyk.	Uitdrukkingsvermoë.
Handelsbelangrikheid.	Besigheidskorrespondensie.
Argumentshalwe.	Bereidwilligheid.
Verskeidenheid.	Landbesproeiing.
Stoomvaartlyne.	Onmiddellik.
Prysopgawe.	Ongeëwenaarde.
Herhaaldelik.	Landbougereedskap.
Koöperatiewe.	Verkooporganisasie.
Verantwoordelikheid.	Geïllustreerde.
Finansiële.	Tekstielnywerheid. (10)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1925.

(Laer Graad.)

AFRIKAANS A.

(Twee uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor EEN van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Die ideale kantoor.

   (*b*) Die waarde van advertensies.

   (*c*) Spaarsaamheid.

   (*d*) Die handelswaarde van draadlose telefonie. (25)

2. (*a*) Skryf aan 'n firma 'n brief waarin u kla oor die oponthoud in die uitvoer van 'n sekere bestelling met hulle geplaas.

   (*b*) Skryf 'n antwoord wat, volgens u sienswyse, toepaslik sou wees. (12)

3. (*a*) Gebruik die volgende uitdrukkinge in toepaslike sinne:

   Ten opsigte van; bewys lewer; handelstatus; agterstallig; opeenhoping van profyt.

   (*b*) Gee die betekenis van elkeen van die volgende afkortinge:

   B.V.; b.v.; jl.; v.m.; r/v.

   (*c*) Wat is die gewone afkortinge vir:

   Aanstaande; dit is; Lid van die Volksraad; per adres?

   (15)

4. Gee die sinsontleding van die volgende:

Natuurlik het alle markpryse hul grense, en daar is op gewys, dat, indien die Unie 'n plan het soetlemoene op dieselfde skaal as Spanje of ander sulke lande, uit te voer, die pryse sodanig sal moet wees dat die voorraad snel verkoop word. (10)

5. (*a*) Skryf die volgende sinne oor en gebruik bondiger handelstaal:

(I) U mededeling van die 8ste van laaste maand het ons firma 'n dag of twee gelede bereik.

(II) U kan daarvan heeltemal verseker wees dat ons alles in ons vermoë sal doen ten einde u bevrediging te gee.

(III) As u ons sal toelaat ten behoewe van u te handel kan ons u die versekering gee dat ons vir u elke jaar groot besigheid sal doen.

(b) Sê kortliks waarom u dit as noodsaaklik beskou dat 'n besigheidsbrief, bo alles, duidelik moet wees en sê ook wat, volgens u sienswyse, daartoe bydra ten einde duidelikheid te verkry. (18)

6. Skryf 'n kort weergawe van die volgende:

In 'n jong land met 'n klein blanke bevolking en gevolglik beperkte afsetgebied soos Suid-Afrika, en wat in die verlede vir alles van die buiteland afhanklik was, moet byna iedere industrie 'n opdraande stryd voer voordat hy op gesonde grondslag kan kom; en daarom is dit so absoluut noodsaaklik dat die volk ingelig moet word oor wat daar in die land geproduseer word, om dergelike onderneminge te kan steun deur aan Suid-Afrikaanse fabrikate die voorkeur te gee.

Produksie uit eie bodem is nie alleen 'n essensiële vereiste vir nasionale bloei en welvaart nie, maar dit maak ook die werkkragte van 'n land produktief, kleed en voed die massas en bring geluk en tevredenheid in die bereik van die arbeidende klasse.

Daar is geen land in die wêreld waar nywerhede vandag meer aanmoediging en steun sowel van die owerheid as van die volk verdien as in ons eie Suid-Afrika nie, want dis in industriële arbeid waarin die oplossing van werkloosheid en armoede in groot mate opgesluit lê — die werkloosheid en armoede wat honderde Afrikaners jaarliks tot totale verval bring. (10)

DIKTEE.

Die opsiener moet die volgende voorlees. Elke woord moet net EENkeer, maar so duidelik moontlik uitgespreek word As al die woorde gedikteer is, moet die opsiener die hele lys weer aflees. Die hele oefening moenie meer as 10 minute in beslag neem nie.

Nywerheidsonderneminge.	Interessant.
Maatskappy.	Gesamentlik.
Onontbeerlik.	Mededinging.
Opleidingsinrigting.	Verantwoordelik.
Geouditeerde.	Goederetariewe.
Diskontofasiliteite.	Werktuigkundige.
Onpopulêr.	Ontwikkeling.
Beïnvloed.	Parlementêre.
Landboubedryf.	Getjarter.
Vereistes.	Ooreenstemming. (10)

NASIONALE HANDELSEKSAMENS, 1925.
(Laer Graad.)

AFRIKAANS B.

(Twee uur met diktee.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent dertig reëls oor één van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Suid-Afrikaanse handelsvooruitgang.
   (*b*) Die nut van koerante.
   (*c*) Besproeiingswerke.
   (*d*) Handelseksamens.
   (*e*) „Nood leer bid." (25)

2. Verbeter die volgende sinne en gee redes vir die veranderinge wat u maak:

   (*a*) Ek het geontvang u brief gedateer 28 laastlede.
   (*b*) Ons sal wees bly as u die goede hier in tyd sal aflewer.
   (*c*) Die industrieele ontwikkeling van Suid-Afrika is van grote belang.
   (*d*) Ek lyk die werk baie op daardie kantoor.
   (*e*) Hy het aansoek voor die betrekking gemaak maar werd nie geaanstel. (10)

3. Vul die regte vorm van die werkwoord in:

   (*a*) Ek die ontvangs van u brief (erken).
   (*b*) Dit ons u mee te deel (spyt).
   (*c*) Sal u asseblief hierdie tjek (onderteken)?
   (*d*) Gister die bestuurder hier (is).
   (*e*) Hy die rekening oormôre (betaal).
   (*f*) Die bestuurder eergister (vertrek).

(*g*) Die bestelling moet voor die 20ste (uitvoer).
(*h*) Die goedere op die 10de l.l. (aflewer).
(*i*) Kan u vir my (sê) wat hy (bedoel) toe hy hier (is)? (10)

4. Vertaal:

Atlantiese Hotel,
Strandweg,
SEEPUNT, 15 Julie, 1925.

Die H[redacted]epk.,
Adderleystraat,
KAAPSTAD.

Waarde Here,

Op die 28ste l.l. het ek u 'n bestelling gestuur met die uitdruklike versoek dat die goedere nie later as die 10de deser afgelewer moet word nie. Dit is vandag die 15de Julie, en ek het nog die goedere nog enige inligting daaromtrent ontvang.

As u nie in staat was die bestelling uit te voer nie, waarom het u my dan nie daarvan verwittig nie?

Ek moet u daarom meedeel, dat tensy die goedere my op of voor die 20ste deser bereik nie, u die bestelling as gekanseleerd moet beskou

Die uwe,

H. OPPEL. (12)

5. Vertaal:

(*a*) The undersigned, duly instructed by Mr. P. du Toit, will offer for sale at 12 Hope Street, on Tuesday, 24th March, 1925, at 10.15 am.:

(*b*) To Let: A newly built six-roomed house in Avenue Le Sueur, Sea Point, Every convenience, including electric light, bathroom, garage, etc.

Rent £ 15 p. m. Apply: Judelsohn & Co., Parliament Street, Cape Town.

(*c*) I wish to subscribe to the Journal of the Department of agriculture. I understand that subscription is 5/- per annum, and enclose a postal order for the amount.

(*d*) We feel convinced that you will find the prices very reasonable, and wish at the same time to guarantee the excellent quality of the goods. With regard to payment, our terms are 6 per cent discount for cash, or a bill at three months, as you may prefer. (18)

6. Verklaar die volgende afkortinge:

v/h; K/B; d.i.; m.i.; L.V.; o.a.; l.l.; S.A.S.; waarn.; h.h. (10)

DIKTEE.

Die leser word versoek om:

(*a*) die stuk aan die kandidate voor te lees, sodat hulle die algemene inhoud kan begryp;

(*b*) sinsnede na sinsnede stadig te lees, en elke groep woorde soos afgemerk te herhaal;

(*c*) die stuk 'n derde keer voor te lees om die kandidate 'n kans te gee om hulle laaste verbeteringe aan te bring.

Die ou Vrystaat / moes hierdie periodes / van ekonomiese ontwikkeling / ook deurmaak. / Die ou Vaders van die Republiek / het spoedig geleer / dat geld, / krediet en banke / onontbeerlik is / in die ekonomiese lewe / van enige volk. /

Dit is nogal interessant / om op te merk / wat 'n vername rol / sekere koerante en tydskrifte / gespeel het / in die stigting / van die ou plaaslike banke / in die Kaapkolonie / en die aanmoediging / van bankwese in die Vrystaat. (15)

SIVIELE DIENS EKSAMENS.

AFRIKAANSE EKSAMENS, 1924.

(Trap 1.)

(Twee uur.)

1. Kies vraag (*a*) of (*b*).

(*a*) Skryf 'n brief van omtrent 20 reëls aan 'n vriend, waarin u hom iets van u werk meedeel.

of

(*b*) Skryf 'n opstel van omtrent 20 reëls oor een van die volgende onderwerpe:

(I) Die huis waarin ek woon.
(II) Blomme.
(III) My leesboek.
(IV) Klere. (45)

2. Gee die trappe van vergelyking van:

dof, nuut, grys, vernuftig, graag, dikwels. (6)

3. Gee die meervoud van:

kans, bak, kolonel, liefde, kalf, hoendervoer, ma, drif, lepel, hoera, industrie, wetenskap. (6)

Dit is nogal interessant / om op te merk / wat 'n vername rol / sekere koerante en tydskrifte / gespeel het / in die stigting / van die ou plaaslike banke / in die Kaapkolonie / en die aanmoediging / van bankwese in die Vrystaat. (15)

SIVIELE DIENS EKSAMENS.

AFRIKAANSE EKSAMENS, 1924.

(Trap 1.)

(Twee uur.)

1. Kies vraag (*a*) of (*b*).

(*a*) Skryf 'n brief van omtrent 20 reëls aan 'n vriend, waarin u hom iets van u werk meedeel.

of

(*b*) Skryf 'n opstel van omtrent 20 reëls oor een van die volgende onderwerpe:

(I) Die huis waarin ek woon.
(II) Blomme.
(III) My leesboek.
(IV) Klere. (45)

2. Gee die trappe van vergelyking van:

dof, nuut, grys, vernuftig, graag, dikwels. (6)

3. Gee die meervoud van:

kans, bak, kolonel, liefde, kalf, hoendervoer, ma, drif, lepel, hoera, industrie, wetenskap. (6)

4. Beantwoord die volgende vrae in goeie sinne:

(*a*) Hoe laat is dit?
(*b*) Waarmee is u besig?
(*c*) Hoeveel Afrikaanse boeke het u al gelees?
(*d*) Van watter soort vrugte hou u die meeste?
(*e*) Waarmee skryf u gewoonlik?
(*f*) Watter maande van die jaar val in ons winter?
(*g*) Waarmee gaan u elke môre na u kantoor?
(*h*) Was u al in 'n vliegmasjien?
(*i*) Van watter jaargety hou u die meeste?
(*j*) Wat maak u gewoonlik saans? (10)

5. Vertaal:

DIE „BIRKENHEAD".

In 1852 stuur die Engelse regering tussen vier- en vyfhonderd troepe met die transportskip „Birkenhead" na Suid-Afrika. Hulle land eers by Simonsbaai, maar 'n paar dae later vaar hulle vandaar om na Algoabaai. Die see was stil en so glad soos 'n spieël. Die ligte in die kajuite was uit en die mense aan boord slaap heerlik, toe die skip in die middel van die nag meteens 'n geweldige skok kry. Die skip kraak en beef van agter tot voor; die slapers spring verskrik op en hardloop na bo. Naby Danger Point het die skip op 'n rots geloop. (15)

Kajuit — cabin. Beef — to tremble.

6. Vertaal:

1. Die eksamenwerk het ons die hele jaar deur besig gehou.
2. Die klerk sal die brief tik as hy maar net weet wat hy moet sê.
3. Gister was die kantoorseun afwesig en toe het hulle my rondgestuur.

4. As die weer so swaar is en dit blits so baie, dan voel 'n mens maar nie lekker nie.
5. Voordat die meisie met haar werk kon begin, moes sy eers papier, ink, 'n pen, 'n potlood, en 'n uitveër hê.
6. U het seker die kennisgewing gesien, nè?

AFRIKAANSE EKSAMENS, 1924.

(Trap 2.)

(Drie uur.)

1. Skryf 'n opstel van ongeveer 35 reëls oor een van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Op kantoor.
   (*b*) Waarom ek lees.
   (*c*) Spoorweë.
   (*d*) By die see.
   (*e*) Die waarde van blomme. (40)

2. Maak sinne van die volgende woorde:

   afhanklik, lewer, maatskappy, potlood, hardloop, kontant, vensterruit, vertrou. (12)

3. Skryf een van die volgende briewe:

   (*a*) Waarin u om een of ander rede 'n maand verlof vra. Gee ook die antwoord.
   (*b*) Waarin u vra om na 'n ander departement oorgeplaas te word. Gee ook die antwoord. (18)

4. Beantwoord (*a*) of (*b*).

   (*a*) Vul die regte voorsetsel in:

   Die hoed lê ...... die tafel. Hy mag nie ...... die toestemming van sy sjef weggaan nie. Van

die dorp ...... Mnr. Schutte se plaas is vyf myl. Die Voortrekkers het ...... die Drakensberge na Natal gegaan. Ek het 'n appeltjie ...... jou te skil. Die stoel staan ...... die skryftafel. Dis ontleen ...... die leier se toespraak. Hy vertaal ...... Engels ...... Afrikaans.

(*b*) Gebruik die regte vorm van die byvoeglike naamwoord:

(goed) vrou; (hard) klippe; (vroeg) môre; (stout) kind; (geestelik) gebied; (bruin) perd; (nuut) boek; (finansieel) sake; (dood) bees; (kurkdroog) hout; (bedroef) man; (lief) mens. (6)

5. Vul die regte vorm van die werkwoord in:

Môre ek vroeg na my kantoor (gaan). Die kaptein gister twee bokke (skiet). Die winkelier vroeg (opstaan). Mnr. Erasmus tot Parlementslid (kies). Ek môre voetbal (speel) maar nou ek siek (is). Die meisie (slaap), terwyl die ander hulle met dans (vermaak). Die dobbelaar al sy geld (verloor). Gister my vriend na Bloemfontein, vandag my suster en oormôre ek ook (vertrek. (8)

6. Gee 'n kort opsomming in Engels van die inhoud van die volgende stuk:

DIE PAGTERSKEMA.

Dit skyn baie jammer te wees, dat die Edele Minister dit nie nodig geag het, om eers in nouer aanraking met die boer te kom, eer hy met sy „Pagterskema" voor die dag gekom het nie. Dit sou hom die kosbare tyd gespaar het wat hy daaraan bestee het.

Die hele skema is onprakties om twee redes: Geen boer gaan hom laat voorskrywe deur die „Welvaartsbeampte" nie; en geen boer gaan hom laat verbind deur die kontrak, waarin hy verantwoordelik sal gehou word vir die terugbetaling van die geld wat deur die Regering toegestaan word nie, en wat dan nie eers die reg sal hê om die „pagter" voor te sê wat hy moet doen buite die werk voorgeskrywe in die kontrak nie.

Natuurlik ons weet die skema kan alleenlik in die lewe geroep word met die vrywilligheid van die boer. Maar dit is juis om hierdie rede dat daar niks van sal kom nie.

Die boer wat die noodsaaklikheid insien om die armblanke vraagstuk te help oplos, het alreeds arm families op sy grond. Die meeste wat nie 'n arm familie op hul grond het nie, is hulle wat sê: die arm witmense is slegter as Kaffers. Dit is hierdie boer wat moet aangemoedig word, nie deur die pagterskema nie, maar deur die vereiste wetgewing. (16)

AFRIKAANSE EKSAMENS, 1924.

(Trap 3.)

(Drie uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent 50 reëls oor een van die volgende onderwerpe:

   (*a*) My kantoor.

   (*b*) My geliefkoosde koerant.

   (*c*) In die somer.

   (*d*) Die lewe in 'n dorp.

   (*e*) Aanhou wen. (30)

2. Verbeter die volgende sinne:

U brief van die 18de het ek eers gister geontvang.

Toe die antwoord het gekom, was dit al te laat.

Die groottte bome bloei al.

Die ouer het geen brief aan sy stout kind geskryf.

In die vroe more het ek al opgestaan.

Die poliesieman het die beskuldigde aansê om teenwoordig te wees.

Die klerk het die korrespondensie eers ondergeteken, voordat hy dit verstuur het.

Die regerings departemente het baie werk.

Hy het beweer dat daar niks gebeur het.

Die grof papier skryf nie lekker nie. (10)

3. Gebruik die volgende woorde of uitdrukkings in goeie sinne:

Met betrekking tot; voorspoedig; lewering; ontvangs; aansoek; beleefdheid; per kerende; aflewering; herhaalde; reken op. (10)

4. Skryf een van die volgende briewe:

(*a*) Waarin 'n boer die betrokke departement meedeel, dat hy vyf beeste verloor het, deurdat hulle dooie sprinkane gevreet het; hy skryf dit aan die spuitery toe en vra kompensasie. Gee ook die antwoord.

of

(*b*) Waarin u om verhoging van salaris vra. Gee ook die antwoord. (20)

5. Gee 'n kort opsomming van die inhoud van die volgende brief:

Kalkoenkrans,
P. K. PALMIET,
7 Oktober, 1924.

Die Sekretaris van Arbeid,
Unie-gebou,
PRETORIA.

Welede Heer,

Ek neem die vryheid om onderstaande aan u te skryf. Dis 'n kwessie, wat my al lank besiggehou het, maar ek het al die tyd gewag, om te sien of 'n invloedryker persoon die kwessie nie sal aanpak nie, en ook, omdat my stem sou gewees het as die stem van 'n roepende in die woestyn.

Deur die aanhoudende droogte, wat ons ou landjie byna onafgebroke van af 1917 teister, en waardeur ons boere belet is om weer effens op die been te kom, en boonop die miriade sprinkane, wat op ons landjies losgelaat is, ja, daardeur word ek nou geroep om my hart te uit.

Ek woon al tussen die dertig en veertig jaar in hierdie omstreke en dis die grootste ellende wat ek nog ooit gesien het. Die boer, die ruggraat van 'n land, moet nou gehelp word. Maar hou die boer op die plaas, anders gaan hy dorp-toe en gaan verlore. Die Regering moet hom op die land hou en nie eers wag tot hy in die dorp is nie. Hy moet gehelp word om moed te bly hou.

Graag sou ek nou die volgende wil aanbeveel:

1. Die Goewerment moet dadelik 'n moratorium uitvaardig om die handelaar te belet om die plaas

in hande te kry. Die boer het al so baie skuld gemaak, dat die hele plaas sal moet gaan. Wat word dan van hom?

2. Die mense moet werk kry. Solank as hulle iets verdien sal hulle moed hou. Hou hulle nou aan lewe, totdat tye beter word. Hier is nou 'n pragtige kans om 'n spoorweg vir hierdie afgeskeepte dele te bou.

3. Verder moet die Regering so gou moontlik vir kos en klere sorg. Verkoop dit op krediet teen kospryse. Nou ly die arme mense, vrouens en kinders onbeskryflik. Hier het u nou 'n kans om iets te doen.

As u meer besonderhede wil hê, sal ek dit graag verskaf. Ek hou vol dat dit goeie besigheid is, om die mense dadelik te red.

Met die meeste hoogagting noem ek my,

U dw. Dienaar,

P. J. VERSTER. (15)

6. Vertaal die onderstaande brief in Afrikaans:

8 Maitland Street,
Sixth Avenue,
Rosebank,
10th June, 1924.

The Secretary,
The Transvaal Education Department,
PRETORIA.

Dear Sir,

As I have completed five years continuous service on the permanent teaching staff, I wish to apply for six months leave to commence from next January.

I intend to go on a trip to Europe, and have wondered wheter it will be possible to have my salary paid in advance for that period. As my request is somewhat out of the ordinary, I shall be very much obliged if it can be complied with.

Trusting that you will consider the matter closely, I look forward to a favourable reply.

I have the honour to be,

Sir,

Your obedient Servant,

T. NIX. (15)

7. Verbeter die drukfoute in die volgende stukkie drukwerk:

Johannesburgse brigte toon an dta besighiet in timerhoud bevreedigend is, en dat voorade voldoende is. Kaapstade timmerhouthandelaars berig 'N gering Verbetering, met kleiner Voorade en vastere pryse; dog in Durban is die bsegheid goed in die meeste soorte van bouwmateriaal met uitsondering van timmerhoud waarvoor dit aanvraag verminder, en waarin pryse afgebreng woord. Dit word verwagt dat voorade van dede, ens. nou sal minder word totdat nuwe in september en Oktober weer aankom. (10)

AFRIKAANSE EKSAMENS, Junie, 1925.

(Trap 1.)

(Twee uur.)

1. Beantwoord vraag (*a*) of (*b*).

(*a*) Skryf 'n brief van omtrent 20 reëls aan 'n vriend oor die vakansie wat u net gehad het.

of

(*b*) Skryf 'n opstel van omtrent 20 reëls oor een van die volgende onderwerpe:

(I) In die winter.
(II) Bome.
(III) By die see.
(IV) Modes. (45)

2. Gee die trappe van vergelyking van:

goed, ru, dwaas, nuut, hemelhoog, kragtig. (6)

3. Gee die meervoud van:

maat, bos, beurs, hemp, weg, ouderling, industrie, verpligting, kalf, grief, massa, indiwidu. (6)

4. Beantwoord die volgende vrae in goeie sinne:

(*a*) Watter maande het die meeste dae?
(*b*) Is daar een of ander Afrikaanse boek waarvan u baie hou?
(*c*) Oefen u u baie in die gebruik van Afrikaans?
(*d*) Wat vind u die moeilikste in die studie van Afrikaans?
(*e*) Van hoe laat tot wanneer is u bedags op kantoor?
(*f*) Van watter dag hou u die meeste?
(*g*) Waarom hou u so baie van hierdie dag?

(*h*) Waarmee skryf u gewoonlik?
(*i*) Het u al ooit 'n seereis onderneem?
(*j*) In watter land sou u die graagste wil woon? (10)

5. Vertaal:

(I) Ek kan dit nog nie verstaan hoe hy al sy werk so gou klaargemaak het nie.
(II) Tik hierdie brief en stuur 'n kopie aan elke departement.
(III) Dit tipiste het haar werk so goed verstaan dat daar selde 'n fout in haar spelling was.
(IV) U sal die werk nog vandag doen, nè?
(V) Die kantoorseun is heeltemal vertroubaar, daarom laat ek hom vername werkies doen.
(VI) Eergister het ek eers om halftien op my kantoor gekom, maar van naasoormôre moet ek vroeër begin. (18)

6. Vertaal:

WALPOLE.

Walpole was meer as twintig jaar Eerste Minister van Engeland en het in die tyd die handel en skeepvaart bevorder sonder om in oorlog te kom met ander lande. Hy word genoem die vredeminister. Hy het darem gesorg vir 'n sterk vloot, want hy het begryp dat daar vroeër of later tog weer 'n oorlog sou kom tussen Engeland en Frankryk. In 1793 het die Parlement teen sy sin besluit om oorlog te verklaar teen Spanje, want die Spaanse regering het order gegee om al die Engelse skepe wat van die kus van Spaans-Amerika kom te ondersoek. (15)

AFRIKAANSE EKSAMENS, 1925.

(Trap 2.)

(Drie uur.)

1. Skryf 'n opstel van ongeveer 35 reëls oor een van die volgende onderwerpe:
   (*a*) Die Suid-Afrikaanse natuur.
   (*b*) 'n Donderstorm.
   (*c*) My daelikse werk.
   (*d*) Koöperasie.
   (*e*) Die mooiste boek wat ek nog gelees het. (40)

2. Gebruik elkeen van die volgende woorde in 'n goeie sin:
   regeer, afreken, lessenaar, kladpapier, moeilikheid, spoorweg, onafhanklik, bepaal. (12)

3. Skryf een van die volgende briewe:
   (*a*) Waarin u die betrokke outoriteite meedeel dat u in 'n sekere eksamen geslaag het en nou verhoging van salaris vra. Gee ook die antwoord.

   of

   (*b*) Waarin 'n kliënt beweer, dat hy sekere goed al 'n maand gelede van 'n handelaar bestel het, en al die tyd nog niks ontvang of gehoor het nie. Gee ook die antwoord. (18)

4. Gebruik die regte vorm van twaalf van die volgende byvoeglike naamwoorde:
   (privaat) onderneming, (dood) perd, (maatskaplik) gebied, (kurkdroog) tabak, (beproef) klerk, (hersien) druk, (prinsipieel) beswaar, (goed) gewoonte, (klein)

kamer, (gekap) hout, (wild) plant, (swart) kat, (dwaas) onderneming, (goud) ketting, (onnosel) kêrel, (hemelhoog) berg, (skurf) vloer.

(6)

5. Maak die volgende sinne volledig:

(*a*) Omdat ek hom nie vertrou het nie, het ......
(*b*) Ek kon nie skryf nie, want ....
(*c*) Die hoof sê toe aan my, dat ....
(*d*) Vanaand moet die pos weg, al ....
(*e*) Aangesien ek my uiterste bes gedoen het, ...

(9)

6. Gee 'n kort opsomming in Engels van die inhoud van die volgende:

BESKAAFDE ARBEID.

Toe die saak laas deur die Raad bespreek is, het ek drie punte aangeroer met betrekking tot beskaafde arbeid. In die eerste plaas het ek gesê, dat dit my gevoele is dat die betekenis van beskaafde arbeid verduidelik en vasgestel moet word deur die Parlement, sodat blankes sowel as gekleurdes ten volle sal besef wat beskaafde arbeid werklik beteken. Die rede waarom dit nodig is, is omdat albei seksies van die bevolking belang het by die saak van arbeid, en dat dit die regte van blankes en gekleurdes raak; ek het daarom gesê dat ek dink die uitleg, die toepassing van beskaafde arbeid nie aan die willekeur van enige minister oorgelaat behoort te word nie. Ek het toe daarby gevoeg dat die vrees onder die gekleurde en naturelle-bevolking bestaan dat aan hulle miskien deur die toepassing daarvan onreg aangedoen sal word, en dat hulle enige reg wat hulle sover gehad het, om op die spoorweë of enige Regeringswerk te werk, ontsê kan word. My twede punt

was dat ek gevra het of die Agb. Minister oortuig is dat die aanwend van beskaafde arbeid ekonomies gesond is, en of die gepaard kan gaan met die vermindering van die spoorwegtariewe. My derde was of die Minister heeltemal oortuig is dat die toepassing van beskaafde arbeid die beste manier is om ons blanke mense op te hef en ook tegnies bekwaam te maak vir iets beters en hoërs vir hul toekomstige lewe. Ek beskou hierdie derde punt as van groot belang, en ek het dit daarom onder die aandag van die Raad gebring. (15)

AFRIKAANSE EKSAMENS, Junie, 1925.

(Trap 3.)

(Drie uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent 50 reëls oor een van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Koerante.
   (*b*) Organisasie.
   (*c*) Tweetaligheid.
   (*d*) Die toekoms van die lugvaart.
   (*e*) „Wie nie werk, sal nie eet nie." (30)

2. Gebruik die volgende in goeie sinne:

   staat maak op; teleurstel; versoek; afskrif; bewaring; ontvangs erken; kwaad stook; uithou; aflewering; aanteken. (10)

3. Verbeter die volgende sinne:

   (*a*) Nooit wou ek glo, dat hy so'n skurk is.
   (*b*) Tien dae nadat sy brief geskrywe is, het ek dit eers geontvang.

(*c*) Ons lyk ons nuwe hoof gladnie.
(*d*) Die kantoor ure is so lang, dat ons regtig moeg word.
(*e*) Die baas was baie ontevrede, want hy het eers teen halftien opgedraai.
(*f*) In die vroë more gaan ek eers na die swembad.
(*g*) In tien dae het die kaffers maar drie bome gekap.
(*h*) Dit het vanjaar so baie gereen, dat die meeste milies versuip het.
(*i*) Niemand kon ver die ongeluk verantwoordelik gehou word.
(*j*) Die wereld draai nog altyd op sy glad baan. (10)

4. Skryf een van die volgende briewe en die antwoord:

(*a*) Waarin 'n boer skadevergoeding van die betrokke departement eis, omdat die trein 'n waardevolle bees van hom doodgetrap het. Gee ook die antwoord.

of

(*b*) Waarin u om die een of ander vra om na 'n kusstad verplaas te word. Gee die antwoord ook. (20)

5. Gee 'n kort opsomming van die inhoud van die volgende:

BOU VAN KOELKAMERS.

Die skema sal die groot koelkamermaatskappy nie alleen onskadelik maak nie, maar hulle sal moontlik ook hulle deure moet sluit. As die boer goed georganiseer word, dan glo ons nie eers dat dit tot die bou van ander noemenswaardige koelkamers sal kom nie, om die eenvoudige rede dat die meeste groot maatskappye, en veral die Europese, wat solank baas gespeel het, werksaamhede sal moet staak of hulle inrigtinge aan die Regering

of die boereliggame teen redelike prys verkoop of verhuur. 'n Verstandhouding sal ook getref kan word om die boer se vee te slag, opberg, en verskeep teen 'n vergoeding wat vir albei bestaanbaar is. Wat die aard van die reëling ook al sal wees as die organisasie grondig is, sal die produsent nie alleen meer vir sy vee kry nie, maar die verbruiker sal ook minder vir vleis betaal as wat nou die geval is. Dit sal 'n natuurlike gevolg daarvan wees.

Die tyd is verby dat boere in so'n onderneming hulp van die Regering kan verwag sonder dat hulle georganiseer is. Om die groot voordele van hierdie koelkamerskema te kan kry, sal veeboere hulle oor die hele land in veeboere-koöperatiewe verenigings moet vorm met 'n sentrale uitvoerende bestuur, wat die hele beheer sal voer. Dieselfde wetlike status wat aan die Koöperatiewe Wynbouersvereniging gegee is, sal daardie uitvoerende liggaam ook moet kry om die man wat sy slagvee aan die smous of spekulant wil verkoop, gewillig of ongewillig kraal-toe aan te keer.

Die kwessie van eie slaghuise sal moontlik ook te berde gebring word, maar in hoeverre dit uitvoerbaar is sal die tyd moet leer. Ons persoonlike opienie is dat die boer die kleinhandel met rus moet laat.

Onder so 'n pragtige organisasie sal dit nie meer betaal en ook nie meer nodig wees nie om slagvee uit D. S. W. Besjoeanaland, Griekwaland Wes en dele van die Oranje-Vrystaat na die Kaap te vervoer om geslag te word. De Aar sal die groot middelpunt wees waar vee geslag en in koeltrokse na sekere hawens of ander stede vervoer word. Deur verkorting van die afstand sal die dier nie alleen in 'n beter toestand na die slagpaal gebring word nie, maar die spoorvrag vir die vleis sal ook aansienlik minder wees as wat dit vir die dier was. (10)

6. Vertaal die onderstaande brief in Afrikaans:

5 Pretorius Street,
Wellington,
7th May, 1925.

Mr. P. W. SCHOENMAN,
Kleinbegin,
PARYS.

Dear Sir,

I return the letter you handed me recently, and have to inform you that I have personally investigated the circumstances of Mr. Franches' case, but I regret to say that I am unable to withdraw the claim for maintenance. Besides, the Department concerned is unwilling to postpone the case.

Unless Mr. Franches is prepared to adjust the matter fortwirth, I am afraid there is no alternative but to allow the case against him in the court to proceed.

Yours sincerely,

A. G. ROBETS. (14)

7. Verbeter die drukfoute in die volgende stukkie werk:

„Ek het ok een van diee snaakse drome wat my pla", së Wolhutter. Ek droom dat dit n Uwemaan is en ek vlieg door die lig of n graaf, wat ek zoos 'n perd ry. Deur die heerlike naglug vlieg ek tussen die sterre heen; reguit na die maan. Asek die maan nader, sien ek dat die onderste Punt stikkend is en Ek voel, dat ek dit ers moet herstel. Maar net so's ek daar aankom en van dei graag wil afklim, om gaarmee die breuk te repareer, bars darr iemagd agter mei uit om te lag. (6)

AFRIKAANSE EKSAMENS, 1925.

(Trap 1.)

(Twee uur.)

1. Beantwoord vraag (*a*) of (*b*):

(*a*) U het onlangs 'n reis per trein onderneem. Skryf nou 'n brief van omtrent 20 reëls aan 'n vriend en vertel hom die een en ander van wat u gesien het.

of

(*b*) Skryf 'n opstel van omtrent 20 reëls oor één van die volgende onderwerpe:

(I) Die dorp waarin ek woon.
(II) In die somer.
(III) Voëls.
(IV) Die nut van Spoorweë. (45)

2. Gee die verkleinwoorde van:

Boom, ketting, les, kalf, skoen, riet, gang, stoel, geraamte, stoep, pondok, kar. (6)

3. Gee die meervoud van:

Boot, bos, waterwiel, indiwidu, majoor, lepel, massa, industrie, kors, dief, trein, sekretaris. (6)

4. Beantwoord die volgende vrae in goeie sinne:

(*a*) Hoeveel keer gaan u elke dag van u kantoor huistoe?
(*b*) Waarmee gaan u na u werk?
(*c*) Van watter tyd van die jaar hou u die meeste?
(*d*) Was u al ooit in 'n vliegmasjien?
(*e*) Hoeveel maal per jaar kry u vakansie?

(*f*) Het u die son al baie sien opkom?
(*g*) Wie is u geliefkoosde skrywer? Waarom?
(*h*) Watter boeke het u al in Afrikaans gelees?
(*i*) Wie is die bekendste Afrikaanse digters?
(*j*) Watter meubels gebruik u in u kantoor? (10)

5. Vertaal in Engels:

(*a*) Ek kan die kaffer nie langer vertrou nie.
(*b*) Die hoof van ons afdeling gaan jaarliks na die Kaapse strand.
(*c*) Die ywerige boer is die hele dag op sy plaas besig.
(*d*) Waarom het jy eergister, toe ek jou om halfelf verwag het, nie gekom nie?
(*e*) Koop vir my ook 'n kaartjie, want ek wil nie sonder een in die trein klim nie.
(*f*) As ek die trem bytyds kan haal, gaan ek met jou saam. (18)

6. Vertaal in Engels:

LASTIGE LEEUS.

Op 14 Junie het die leeus my beeste uit die kraal gejaag, hoewel die krale maar 'n paar tree van die woonhuis is. 'n Myl daarvandaan het ons op die plek gekom waar 'n bees dood lê, en 'n paar bure en ek het daar waggehou. Ons het tot middernag gesit, toe ons die honde by die huis hoor blaf. Ons is terug huis-toe, en net toe my bure my verlaat het, hoor ons weer die honde blaf. My vrou en dogter het na buite gehardloop met 'n lig en parafien en het die vure aan brand gesteek, maar ons was te laat. Die leeus het hierdie keer vier kalwers, omtrent 100 tree van die huis, gevang. (15)

AFRIKAANSE EKSAMENS 1925.

(Trap 2.)

(Drie uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent 35 reëls oor één van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Blomme.
   (*b*) Ons Parlement.
   (*c*) Op kantoor.
   (*d*) My Vaderland.
   (*e*) Vrouestemreg. (40)

2. Gebruik die volgende in goeie sinne:

   Huishouding; bestuur; groei; sekretaris; hou van; vrugte; skelmpies; notule. (12)

3. Skryf één van die volgende briewe en die antwoord:

   (*a*) Waarin u u werkgewer om drie dae ekstra verlof vra.

   of

   (*b*) Waarin u aansoek doen vir 'n pos by een of ander winkelbesigheid. (18)

4. Vul die regte voorsetsel in:

   (I) Hy betaal ses pennies ...... die koppies tee.
   (II) ......elfuur gaan ek slaap.
   (III) Vertaal hierdie stuk ...... Engels ...... Afrikaans.
   (IV) Die kind maak staat ...... sy pa.
   (V) ...... die end van die jaar skryf ons eksamens. (3)

5. Gebruik die regte vorm van die Byvoeglike naamwoord:

   (Sosiaal) gebied; (wit) perd; (skurf) hande; (kinderlik) vertroue; (gekartel) hare; (swak) kind. (3)

6. Voltooi die volgende sinne:

   1. Toe ek tuis kom, ...
   2. Die moeder het kos gekook, terwyl ....
   3. Ek sal my bes doen, mits ....
   4. Die kaffer het nie weggeloop, omdat ....
   5. Hoewel die kind stout was, het ....
   6. Al het hy hard gewerk, tog ....

(9)

7. Gee in Engels 'n opsomming van die volgende:

HOE DIE SOELOES REGEER WORD.

Aan die hoof van elke stam staan 'n kaptein en onder hom, met verantwoordelikheid aan hom verskuldig, kom die hoofmanne of indoenas, oor die verskillende hoofmanskappe, terwyl elke kraal onder 'n kraalhoof of familievader te staan kom.

Die Opperste Hoof voer alle mag en gesag oor die nasie, naasteby volgens dieselfde wette en gewoontes wat die Soeloekoning dit sou gedoen het. Deur sy amptenare stel hy die kapteins aan en sit hulle ook af, wanneer sulle hulself aan enige politieke vergryp, waardeur die rus en vrede van die gemeenskap in gevaar mag loop, skuldig maak, of wanneer hulle onbekwaam is vir die werk en pligte aan hulle toevertrou. Hy het ook absolute mag om van die kapteins in tye van oorlog manskappe vir die inwendige verdediging van die land te eis en kan ook die kapteins self met hulle indoenas en die kaffers vir sulke militêre diens in die veld roep. Hy het ook die reg om die kaffers op te roep om op openbare werke te kom werk, teen 'n beloning natuurlik. In die ou dae is van hierdie reg nogal baie gebruik gemaak in verband met die padmakery, maar nou gebeur dit maar selde dat van 'n kaptein verlang word, om mense vir dié doel

te verskaf. Net enkele male, wanneer die kaffers in die reserwes trek om hutbelasting in te vorder, b.v. word die kapteins gelas om te sien, dat die paaie na die verskillende plekke waar opgaaf betaal moet word, rybaar is. Dit word gedoen sonder enige vergoeding, maar dis natuurlik in hulle eie belang en gewoonlik paaie wat nooit anders gebruik word nie. (15)

AFRIKAANSE EKSAMENS 1925.

(Trap 2.)

(Drie uur.)

1. Skryf 'n opstel van omtrent 35 reëls oor een van die volgende onderwerpe:

   (*a*) Die waarde van tentoonstellings.
   (*b*) Droogte.
   (*c*) 'n Donderstorm.
   (*d*) Die skeepstaking.
   (*e*) In ons tuin. (40)

2. Gebruik die volgende woorde in goeie sinne:

   Verlos, aanhou, vergeetagtig, besuiniging, besef, dikteer, lessenaar, gitswart. (12)

3. Skryf één van die volgende briewe en ook die antwoord:

   (*a*) Waarin u vra om na 'n takbesigheid van u firma verplaas te word.

   of

   (*b*) Waarin u u hoof herinner dat hulle beloof het om u van hierdie maand 'n verhoging van salaris te gee. (18)

4. Gebruik die regte voorsetsels:

   (I) Hou vas ...... wat jy het.
   (II) Praat nie ...... hom ...... die saak nie.
   (III) Doen jou bes en jy sal suksesvol wees ...... jou werk.
   (IV) Maak nie staat ...... die kêrel nie.
   (V) Ons gaan ...... vertroue die toekoms tegemoet.

(3)

5. Gebruik die regte vorm van die Byvoeglike naamwoord:

   (maatskaplik) gebied; (swart) wolk; (vernederend) versoek; (ru) soldate; (diep) sloot; (vroeg) môre.

(3)

6. Voltooi die volgende sinne:

   1. Al het ek eers so gesê, tog ....
   2. Hy sal vooruitgaan, want ....
   3. As gevolg van sy verlies ....
   4. Hoe verder hy loop, hoe ....
   5. Tensy ek siek is, kan ....
   6. My ouers kon nie verstaan, dat ....

(9)

7. Gee 'n Engelse opsomming van die inhoud van die volgende:

VERPLIGTE KOÖPERASIE.

Daar bestaan ongetwyfeld baie verskil van mening oor die kwessie of verpligte koöperasie in ons land 'n gesonde beginsel is of nie. Dit moet eintlik nie nodig wees om 'n mens te verplig om te koöpereer nie. Dis dan ook merkwaardig om te sien dat iedere seksie van die samelewing skyn te verstaan dat koöperasie hulle behoud is, behalwe die boere. In watter rigting 'n mens ook al kyk, orals hoor en sien 'n mens, dat groepe persone wat dieselfde belange het, saamwerk om daardie belange te bevorder. Slagters, winkeliers, haarsnyers, prokureurs,

messelaars, dokters, winkelbediendes, smits, skilders, ens., ens., het almal hul verenigings of unies waardeur hulle saamspan in belang van hulle verskillende beroepe of vakke, maar dit gaan hard (swaar) om dit by die boere te kry.

Ons weet dat die boere van alle lande konserwatief is en dis ook miskien baie goed, maar dis tog 'n feit wat soos 'n paal bo die water staan, dat die boer die voordeel van koöperasie nie genoeg wil insien nie. Daar kan moontlik baie goeie redes bestaan waarom hy teen koöperasie is, maar as 'n mens die redes nagaan, dan sal jy altyd ontdek dat die mislukkings op koöperatiewe gebied in meeste gevalle by die boer self moet gesoek word. Daar is uitsonderinge, maar hul bevestig tog die reël. Neem byvoorbeeld die geval van 'n graankoöperasie wat bankrot gegaan het en waardeur die lede groot somme moes terugbetaal. In hierdie geval het die lede van daardie koöperasie 'n groot mielieoes verwag en die direkteure het probeer om kontrakte te sluit met die myne. Hulle het daarin geslaag en die pryse wat hulle aangebied het, nl. 12s. per sak van 203 pond, het gunstig gelyk. (15)

AFRIKAANSE EKSAMENS, 1925.

(Trap 3.)

(Drie uur.)

1. Skryf 'n opstel van ongeveer 50 reëls oor één van die volgende onderwerpe:

(*a*) Die naturellekwessie.
(*b*) Gee ons goeie paaie.
(*c*) „Leef en laat leef".
(*d*) Uitverkopings.
(*e*) Gelyke regte vir dames. (32)

2. Gebruik die volgende in goeie sinne:

   Verklaring; verskoning; bevel; vertrou; eienskap; toebehoort; aanhou win; hou van; houding inneem; grens. (10)

3. Verbeter die volgende:

   (*a*) Nooit het ek kon dink, dat dit sy eië werk is.
   (*b*) Ek nie het gekom om jou selg te sê nie.
   (*c*) Die hard vloer verniel my skoenne.
   (*d*) Die wit meisie kyk agter die kind.
   (*e*) Die skoolseun doen sy uiters bes.
   (*f*) Ek sal gaan as hy my vra wil.
   (*g*) Hoe gaan dit nou met jy? Weet jy jou les?
   (*h*) Hoe en laë bome kry in die somer blare. (8)

4. Skryf één van die volgende briewe en ook die antwoord:

   (*a*) Waarin u 'n boer vra of u op sy plaas kan gaan jag.

   of

   (*b*) Waarin u 'n uitgewer vra of hy gewillig is om 'n sekere boek wat u geskryf het, uit te gee. (20)

5. Gee 'n kort opsomming van die inhoud van die volgende:

DIE KAPTEIN SE KRAAL.

Geen kaffer mag sonder enige goeie rede in die kaptein se kraal kom nie, en enige kaffer wat sonder 'n goeie verdediging daar gevang word, of wat die rus en die vrede in die buurte van die „Umnumzana" se hut verstoor, kan op las van die kaptein gearresteer en vir die oortreding na die magistraatshof gebring word vir verhoor. Die kaptein het geen mag van kriminele regspraak nie en moet alle misdaad dadelik aan die poliesie rapporteer en die misdadigers of verdagte persone laat vang en aan die poliesie oorhandig.

Ons sien dus dat die kaptein heelwat meer as vleis eet en bier drink en vroue trou te doen het. En as beloning vir sy werk, kry hy die eer van sy pos wat hy beklee, sy salaris, waar hulle salarisse kry (almal word nie betaal nie; in Soeloeland geskied dit net by hoë uitsondering), die verhoorgelde van siviele sake, die boetes deur hom opgelê, en die reg om eerbied en gehoorsaamheid van sy mense te verg (demand).

Die hoofman of indoena, wat soos ons gesien het, deur die kaptein aangestel word, onderhewig aan die goedkeuring van die magistraat, is op sy beurt weer verantwoordelik teenoor die kaptein vir die goeie gedrag van sy mense in die wyk waaroor hy aangestel is, wat bestaan uit 'n sekere aantal krale wat aan sy sorg toevertrou word. Hy moet alle buitengewone gebeurtenisse van enige aard dadelik onder die aandag van sy kaptein bring en tree sonder enige vergoeding as bemiddelaar op in alle geskille oor tuingronde en weiveld, en waar een of albei van die partye nie in sy uitspraak wil berus nie kan hulle die saak as 'n siviele hofsaak voor die kaptein bring, met die reg van appèl na die magistraat.

Verder moet hy toesien dat geen kaffer sy kraal verwyder uit sy wyk of 'n nuwe kraal daar kom oprig, sonder die toestemming van die kaptein nie en hy moet die plekke vir die oprigting van nuwe krale aanwys, sodat dit nie te veel afbreuk doen aan die gemeenskaplike weiveld nie. (10)

6. Vertaal in Afrikaans:

THE "RIGHT A-WAY".

With the advent of the locomotive there was introduced the warning-whistle announcing the departure of all trains from platforms, but in this connection the

South African Railways have framed a regulation banning the warning in respect of all passenger trains leaving platforms. The regulation has been published departmentally not publicly; the idea being that in due course passengers will realise that the warning has been discarded. From the viewpoint of safety, however, there remains a great deal to be said in favour of the continuance of the old regulation.

7. Verbeter hierdie drukproef en lê die papier in u antwoordeboek:

'n Eertydse booswagter wat nou hierlangs boer en wAt sy hele lewe lang hier gewoon het, skot die aantal leeus op 19,000. my vriend, Pieterse het n riviergrens van dertien mlye lank teenoor die Reserwe en heet opgemerk dat wild baaie minder is Omtrent tien ja argelede was dar nog duisnede sebras, maar nou isdaar nie mee mie. (6)